

GRONINGER MUSEUM

J A A R V E R S L A G 2 0 1 8

HELLA EN FREEK DE JONGE: HET VOLLE LEVEN
15-9 T/M 28-10-2018

CHIHULY
8-12-2018 T/M 5-5-2019

INHOUD

Voorwoord directeur	4
Voorwoord raad van toezicht	7
Subsidiegevers, begunstigers, sponsors, Groninger Museum Salon, schenkers & legatoren	10
Samenwerkingspartners	11
Ploegendienst	
10 betrokkenen over hun bijdrage aan het Ploegjaar	13
Collecties	37
Collectieruil met Museum Gouda	41
Aanwinsten	43
Wall House #2	56
Portret Abel Tasman terug in Groningen	58
Presentaties	63
Educatie & Publieksinformatie	71
Familiedag Vinkhuizen	72
Marketing & Communicatie	75
Evenementen & Relaties	79
Op visite bij Hella en Freek de Jonge	84
Bezoekers	89
Groninger Museum Salon	91
Vereniging Vrienden van het Groninger Museum	92
Publicaties, lezingen & andere externe activiteiten	96
Uitgaven	101
100 jaar De Ploeg	102
Personeel & Organisatie	105
Overzicht medewerkers 2018	107
Raad van toezicht	112
Financieel verslag	115
Colofon	118

Geachte lezer,

We kijken terug op 24 jaar Groninger Museum in het huidige gebouw en verheugen ons al op het lustrum in 2019. En hoe mooi is het wel niet om te zien hoe het de bezoekers blijft verrassen? Eind maart stond ik met shopmanager Jan de Groot in de museumwinkel en we raakten in gesprek met een Duitse dame van middelbare leeftijd. Zij was er voor de eerste keer en er duidelijk nog niet helemaal uit wat ze ervan moest vinden. Stil keek zij uit het raam over het water richting het Mendinipaviljoen. Na een korte pauze zei ze: "Wenn man lange guckt, wird es schön."

'Als je lang blijft kijken wordt het mooi' is eigenlijk een prachtig motto voor alle museum- en kunstervaringen. Neem de tijd en je ontdekt vast iets wat je raakt. Of niet. De Engelse acteur en auteur Alan Bennett wilde graag dat er in musea bordjes worden geplaatst waarop staat: 'Je hoeft niet van alles te houden'.

De zomer van 2018 was misschien wel de mooiste periode die ik in dit museum heb meegemaakt. De Ploeg-liefhebbers genoten van de grote tentoonstelling *Avant-garde in Groningen*, die het 100-jarig bestaan van de kunstenaarsgroep vierde. Een verdieping hoger verbaasde David LaChapelle met zijn *Good News for Modern Man* het publiek en onder het dak van Coop Himmelb(l)au veranderden Hella en Freck de Jonge het museum in een doorlopende theatervoorstelling. Op 21 oktober kwamen er nog ruim zevenhonderd mensen uit de Groningse wijk Vinkhuizen bij, waarvan velen nog niet eerder in het museum waren geweest. Geroezemoes alom en, ondanks de warme zomer, drukte in alle zalen. Niemand hoefde alles even mooi te vinden, maar saai was het zeker niet!

Voor mij persoonlijk was een lunch op Paleis Noordeinde onvergetelijk. Ik was uitgenodigd om bij het eerste bezoek van de Duitse bondspresident Frank-Walter Steinmeier aan Nederland aanwezig te zijn. Tijdens de koffie haalde Koning Willem-Alexander mij op en introduceerde mij aan 'mijn' president. Daarbij legde hij uit wat het Groninger Museum allemaal doet. Ik hoefde daar niets meer aan toe te voegen, alles klopte. Deze prettige conversatie gebeurde zelfs enkele dagen vóórdat Zijne Majesteit in Groningen aanwezig was om de grote De Ploeg-tentoonstelling te openen. Een kundigere ambassadeur kunnen wij ons niet wensen.

Naast de koning kon het museum in 2018 nog andere prominente gasten welkom heten, waaronder wereldkampioen

schaken Magnus Carlsen, BBC-legende Jools Holland, tv-kok Pierre Wind, Groninger *born* VS-ambassadeur Pete Hoekstra, 'museumhater' Maarten van Rossum, *bad boy of ballet* Sergei Polunin en Abel Tasman. De laatste uiteraard niet persoonlijk, maar als schilderij uit het verre Australië.

Ver weg, maar ook dichtbij verandert de wereld. Ik heet een nieuw bestuur van de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum van harte welkom en dank de oude bestuursleden voor hun grote inzet en betrokkenheid. Het museum heeft met de Vermaat Groep een nieuwe uitbater van het Mendini-restaurant en wij vertrouwen erop dat de kwaliteit van het eten en drinken zo goed blijft als het was, of misschien zelfs nóg beter wordt.

In Groningen staan spannende dingen te gebeuren: het Noordelijk Scheepvaartmuseum gaat een nieuwe koers varen, het Universiteitsmuseum wil zich weer op de kaart zetten en het Groninger Forum gaat open. Wij wensen allen veel succes voor een cultureel rijkere stad en provincie. Want hoe meer mensen Groningen bezoeken, hoe meer er ook van Alessandro Mendini's geniale schepping kunnen genieten.

In de week dat ik dit schrijf is de hoofdarchitect van het Groninger Museum overleden, op 18 februari 2019. Wij rouwen om hem en zullen zijn nagedachtenis blijven eren. Dat doet het museum in eerste instantie door zijn meesterwerk optimaal te onderhouden en te gebruiken. In 2018 moesten wij helaas ook afscheid nemen van een aantal andere personen die veel voor het museum hebben betekend: Johan Ambaum, de partner van oud-directeur Frans Haks, oud-directeur Bram Westers en kunstschilder Martin Tissing.

Mede namens de medewerkers, maar zeer zeker ook namens de bezoekers, wil ik alle subsidiegevers, begunstigers en sponsors van het museum bedanken voor hun bijdrage. Op pagina 8 vindt u de indrukwekkende lijst met instellingen en personen die ons museum een warm hart toedragen. Ik dank ook de raad van toezicht, die het Groninger Museum op een alerte en adequate wijze terzijde staat en de directie van constructief advies voorziet daar waar nodig.

Tenslotte dank ik alle medewerkers van het Groninger Museum voor hun tomeloze inzet, harde werk en creativiteit.

Andreas Blühm

Danser Sergei Polunin tijdens de opening in de Martinikerk van *LaChapelle: Good News for Modern Man*

Geachte lezer,

Evenals voorgaande jaren was ook 2018 een geslaagd jaar te noemen met bijzondere tentoonstellingen zoals *Avant-Garde in Groningen*, *De Ploeg 1918-1928* en *LaChapelle: Good News for Modern Man*. Onvergetelijk, in meerdere opzichten, was de 'live' tentoonstelling *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven*. De tentoonstellingen waren succesvol met uitstekende bezoekersaantallen en belangstelling van de pers, zowel regionaal, landelijk als ook internationaal.

Uiteraard waren er nog meer hoogtepunten in het afgelopen jaar, waaronder de daadwerkelijke uitvoering van het project 'Het Groninger Museum gaat de wijken in', met als start het organiseren van een familiedag voor de bewoners van de wijk Vinkhuizen. Tijdens deze familiedag werden vele activiteiten georganiseerd en werd er een fotoreportage met portretten van bewoners uit de wijk getoond. Tevens is het digitaliseringsproject van start gegaan. In dit omvangrijke project wordt met een team van medewerkers gewerkt aan het fotograferen, scannen en archiveren van ca. 45.000 objecten uit het depot, nadat allereerst de herkomst van het object is onderzocht en daarmee het object kan worden gelabeld.

Vanaf december 2018 was de bijzondere tentoonstelling *CHIHULY* te zien. Een tentoonstelling waarin de bezoeker

werd betoverd met sensationele creaties van de wereldberoemde kunstenaar Dale Chihuly; een spektakel van glas, licht en kleur. Al vanaf de opening mag de tentoonstelling zich verheugen op een hoog bezoekersaantal en mag dan ook met recht een succes worden genoemd.

De raad van toezicht bedankt de directie en medewerkers van het Groninger Museum voor alle inspanningen, het niet aflatende enthousiasme en de enorme inzet, maar ook voor hun bijdragen aan het culturele leven in én de uitstraling van Groningen.

Onze bijzondere dank gaat uit naar alle betrokkenen, de sponsors en de subsidiënten. Dankzij hen hebben wij het hoge ambitieniveau van het Groninger Museum kunnen realiseren en continueren.

Johan Remkes
Inez Boogaarts
Maarten Duijvendak
Jacob Kielman
Henk Pijlman
Nathalie de Vries

SUBSIDIEGEVERS, BEGUNSTIGERS, SPONSOREN, GRONINGER MUSEUM SALON, SCHENKERS & LEGATOREN

SUBSIDIEGEVERS

- + [Gemeente Groningen](#)
- + [Provincie Groningen](#)

BEGUNSTIGERS

- + [BankGiro Loterij](#)
- + [J.B. Scholtenfonds / H.S. Kammingafonds](#)
- + [Mondriaan Fonds](#)
- + [Prins Bernard Cultuurfonds](#)
- + [Stichting Beringer Hazewinkel](#)
- + [Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-evenementen Gasunie/GasTerra](#)
- + [Stichting De Ploeg](#)
- + [Vereniging Rembrandt](#)
- + [Vereniging Vrienden van het Groninger Museum](#)

SPONSOREN

- + [Bos&Bos Catering](#)
- + [GasTerra](#)
- + [Gasunie](#)
- + [Groninger Museum Salon](#)
- + [Rabobank Stad en Midden Groningen](#)
- + [VSBfonds](#)

GRONINGER MUSEUM SALON

- + [ABN AMRO](#)
- + [Algemeen Belang Verzekeringen](#)
- + [s'Amuse](#)
- + [Apotheek Helpman](#)
- + [Boer & Croon Management](#)
- + [Broekema Nielsen Notarissen](#)
- + [Communicatio](#)
- + [CRM Excellence](#)
- + [Dommerholt Advocaten](#)
- + [Effektief Groep](#)
- + [Gardepoort](#)
- + [J.R.H. van den Hende Register Makelaar - Taxateur Kunst & Antiek](#)
- + [Huis voor de Kunst](#)
- + [Lexus Groningen](#)
- + [NNZ](#)
- + [Noorderpoort](#)
- + [NTC Vastgoed](#)
- + [Richard ter Borg Kunsthandel](#)
- + [Sai & Schut Registeraccountants](#)
- + [Seatrade Holding](#)
- + [Team 4 Architecten](#)
- + [Workforce Holland](#)

SCHENKERS

- + [Mevrouw T.K. Aalfs](#)
- + [Mevrouw H. van Baar](#)
- + [De heer J.F. van Baarsen en mevrouw F.J. Fieten](#)
- + [De heer en mevrouw Bente](#)
- + [Mevrouw W.J. Bergsma](#)
- + [Mevrouw Bolt](#)
- + [De heer M.H. van Calcar](#)
- + [De heer K. Feringa](#)
- + [Gemeente Groningen](#)
- + [Groninger Forum](#)
- + [Mevrouw G. Grotens-van Avezaath, in herinnering van haar man Ton Grotens](#)
- + [Mevrouw E. ter Harkel](#)
- + [Jhr. D.G. Hora Siccama van Harkstede](#)
- + [Drs. J.J. van Heij](#)
- + [De heer T. Hofman](#)
- + [Mevrouw J. van der Horst](#)
- + [De heer J. Jeltema](#)
- + [De heer A.D. de Jonge](#)
- + [De heer C.J.A. Jörg](#)
- + [De heer D. van der Kellen](#)
- + [Keramiek Stichting Smeele Van der Meulen](#)
- + [Familie Klaassens](#)
- + [Klinkhamer Antiek & Curiosa](#)
- + [Loge L'Union Provinciale](#)
- + [De heer F. Looimeijer](#)
- + [De heer J. van der Molen](#)
- + [Mevrouw A.M. van Oosten](#)
- + [De heer S. Ostkamp](#)
- + [De heer H. Raspe](#)
- + [Rijksuniversiteit Groningen](#)
- + [De heer A.L. Scholtens](#)
- + [De heer F. Sieben](#)
- + [De heer D. Tuijnman](#)
- + [Universiteitsmuseum Groningen](#)
- + [De heer J. Veldkamp](#)
- + [De heer B. de Vries](#)

LEGATOR

- + [De heer R. Martens](#)

SAMENWERKINGSPARTNERS

SAMENWERKINGSPARTNERS

- + [Academie Minerva, Groningen](#)
- + [Alfa-college, Groningen](#)
- + [ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, Zwolle](#)
- + [Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, Amsterdam](#)
- + [BankGiro Loterij, Amsterdam](#)
- + [BeServed, Groningen](#)
- + [Breda University of Applied Sciences](#)
- + [Buurtcentrum De Wende, Groningen](#)
- + [Buurtkrant Op 't Vinkentouw, Groningen](#)
- + [Capital of Happiness, Groningen](#)
- + [CBS De Hoeksteen, Groningen](#)
- + [Centrum Beeldende Kunst, Groningen](#)
- + [CJP, Amsterdam](#)
- + [Dagblad van het Noorden, Groningen](#)
- + [Dag van de Architectuur](#)
- + [Der Aa-kerk, Groningen](#)
- + [De Roege Boys Vinkhuizen, Groningen](#)
- + [De Verhalen van Groningen](#)
- + [De Zuidwester, Groningen](#)
- + [Gemeente Groningen](#)
- + [Gemeente Groningen, dienst ROEZ](#)
- + [Gemeente Grootegast](#)
- + [GRID Grafisch Museum, Groningen](#)
- + [Hanzehogeschool Groningen](#)
- + [Hanze Honours College, Hanzehogeschool Groningen](#)
- + [Hella en Freek de Jonge](#)
- + [Het Groninger Landschap, Groningen](#)
- + [IKEA, Groningen](#)
- + [Kunst & Cultuur \(K&C\), Groningen /Assen](#)
- + [Kunsthalle Emden \(Duitsland\)](#)
- + [Kunstspot, Groningen](#)
- + [Kunstroute Hoornse Meer, Groningen](#)
- + [Leon van Gelder, Groningen](#)

- + [Let's Gro, Groningen](#)
- + [Lichtpunt, Groningen](#)
- + [Lidl, Huizen](#)
- + [Marketing Groningen](#)
- + [Martinikerk, Groningen](#)
- + [Menkemaborg, Uithuizen](#)
- + [MFC 't Vinkhuys, Groningen](#)
- + [Museum Gouda](#)
- + [Museumvereniging, Amsterdam](#)
- + [Nassau Fundraising, Amsterdam \(uitvoerende partij Geef aan Groningen\)](#)
- + [Nationaal Busmuseum, Hoogezand](#)
- + [NDC mediagroep, Groningen](#)
- + [Nederlandse Museumvereniging, Amsterdam](#)
- + [Nederlandse Spoorwegen, Utrecht](#)
- + [Nederlands Stripmuseum, Groningen](#)
- + [Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groningen](#)
- + [Noorderpoort, Groningen](#)
- + [Nationaal Archief, Den Haag](#)
- + [Noordelijke Hogeschool Leeuwarden](#)
- + [OBS De Sterrensteen, Groningen](#)
- + [Open Monumenten Dag](#)
- + [Pakje Kunst](#)
- + [Prins Claus Conservatorium, Groningen](#)
- + [Prinsenhof, Groningen](#)
- + [Rijksuniversiteit Groningen](#)
- + [RTV Noord, Groningen](#)
- + [Scouting De Havik, Groningen](#)
- + [SKSG, Groningen](#)
- + [Speeltuinenvereniging Vinkhuizen, Groningen](#)
- + [SRC Cultuurvakanties, Groningen](#)
- + [Singapore Airlines](#)
- + [Stadsschouwburg Groningen](#)
- + [Steenhuis Bukman Architecten, Delft](#)

- + [Stichting ARTisBOOK, Groningen](#)
- + [Stichting 100 jaar De Ploeg, Groningen](#)
- + [Stichting De Ploeg, Groningen](#)
- + [Stichting Groninger Kerken, Groningen](#)
- + [Stichting Samenleving & Kunst Amsterdam](#)
- + [Stichting Schrijvers School Samenleving, Amsterdam](#)
- + [Stichting De Hoven, Groningen](#)
- + [Stichting Beeldlijn, Groningen](#)
- + [Stichting Mээр Hoornse Meer, Groningen](#)
- + [Theater De Steeg, Groningen](#)
- + [Taschen](#)
- + [Tocht om de Noord, Groningen](#)
- + [Toeristisch Nederland, Haarlem](#)
- + [Universiteitsmuseum, Groningen](#)
- + [USVA, Groningen](#)
- + [Vereniging Nederlandse Kunsthistorici](#)
- + [Vereniging Rembrandt, Den Haag](#)
- + [Vereniging voor Terpenonderzoek, Groningen](#)
- + [Verhildersum, Leens](#)
- + [Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs, Amsterdam](#)
- + [Vrouwen van Nu, Den Haag](#)
- + [VSBfonds, Utrecht](#)
- + [WIJ Beijum, Groningen](#)
- + [WIJ Oosterpark, Groningen](#)
- + [WIJ Vinkhuizen, Groningen](#)
- + [Wijkgids Hoornse Wijken](#)
- + [Wijkoverleg Vinkhuizen, Groningen](#)
- + [Wijkwebsite Vinkhuizen.nl, Groningen](#)
- + [ZieOmmeZijde, Groningen](#)
- + [ZINN, Groningen](#)

JORIAN DUKSTRA
Groninger 1894 – 1978 Groninger
Nacht, Buitendek, 1920, ca. 1920-1922 / verva. Wafelkoff
Wierland in Groningen, ca. 1920-1928
Ploeg 1918-1928, 1928
Jord van der Meer, verva. Wafelkoff
Nacht, Buitendek, 1920, ca. 1920-1922 / verva. Wafelkoff
Wierland in Groningen, ca. 1920-1928
Ploeg 1918-1928, 1928
Jord van der Meer, verva. Wafelkoff

INTERVIEWS 100 JAAR DE PLOEG

PLOEGENDIENST

DOOR REGINA ZWAAGSTRA **BEELD** WIM TE BRAKE

In 2018 was het honderd jaar geleden dat de Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg werd opgericht. Ter gelegenheid daarvan werden in stad en ommeland talloze culturele activiteiten, exposities en andere evenementen georganiseerd, met als middelpunt de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* in het Groninger Museum. Tien betrokkenen vertellen over hun bijdrage aan het Ploegjaar.

- + [Lenny Bulthuis](#), projectmedewerker Cultuurpijlerschap De Ploeg
- + [Saskia van Hijum](#), coördinator evenementen Groninger Museum
- + [Deddo Houwen](#), voorzitter Stichting 100 jaar De Ploeg
- + [Jan Meiborg](#), componist
- + [Rudo Menge](#), grafisch ontwerper
- + [Rouke Klein](#), beveiligingsmedewerker Groninger Museum
- + [Wim Koops](#), bruikleengever
- + [Franck Smit](#), voorzitter Stichting Beringer Hazewinkel
- + [Jikke van der Spek](#), co-conservator tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*
- + [Anneke de Vries](#), eindredacteur boek *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*

Lenny Bulthuis

PROJECTMEDEWERKER CULTUURPIJLERSCHAP DE PLOEG

Lenny Bulthuis (1970) is projectmedewerker Cultuurpijlerschap De Ploeg. Ze was verantwoordelijk voor de veertig kilometer tellende fietsroute *De Ploeg Hotspots* door stad en ommeland, die het Groninger Museum samen met Marketing Groningen, AbelLeisure en Platform GRAS realiseerde.

“Ik ben opgegroeid op het Hogeland en heb er als kind op verschillende plekken gewoond. Het is een heel bijzonder gebied, wat je er niet direct aan afleest, maar met een beetje aandacht ontdek je waanzinnige verhalen.

Mijn opdracht was het ontwikkelen van De Ploeg e-bike-routes, het Ploegjaar kwam er eigenlijk tussendoor. Stichting 100 jaar De Ploeg droeg zorg voor de randprogrammering en daarin zaten een aantal route-gerelateerde projecten, waaronder een van Platform GRAS, die replica's van Ploegschilderijen terug wilde brengen in het landschap. Er ontstond het idee om gezamenlijk een route te maken die je fietsend of lopend kon doen.

Als mensen hierheen komen voor het Ploegjaar en ze hebben de tentoonstelling gezien, dan moet je ook de highlights op zo'n route laten zien. Conservator De Ploeg, Mariëtta Jansen, heeft daarom een selectie gemaakt van 25 'meesterwerken'

en samen hebben we toen besloten die *hotspots* te noemen. Het bleek dat de meeste van die werken te plaatsen waren op een fietsroute die al bestond: de 'De Ploegroute' van Marketing Groningen – dat gidsje was trouwens het best verkopende gidsje bij het VVV-kantoor. Alleen de insteek ervan was anders, de een op een relatie tussen het Ploegwerk en de plek die – mogelijk – werd geportretteerd stond minder centraal. Omdat de routegids toe was aan een herdruk kwam Marketing Groningen er als vanzelfsprekende partner bij. Ik had de supervisie over hoe het beeld in de door Lambert Kamps gemaakte frames eruit kwamen te zien. Ik wilde er geen teksten op, niet alles gaan duiden voor iemand. Dan ga je op kennis zitten in plaats van ervaring en dat leidt af van het beeld. Maar wanneer je dat bord zomaar tegen zou komen, moest je wel kunnen zien van wie het afkomstig was en een opstapje krijgen. Vandaar die zinnen die prikkelen, zoals: 'Zou Alida Pott dit werk hier geschilderd kunnen hebben?'

De Ploeg Hotspots-fietsroute vormt de opmaat voor een De Ploeg e-bikeroutenetwerk door de hele provincie. Zo kan het verhaal van De Ploeg met en in de regio worden verteld. De Ploeg zou wel eens hét merk van Groningen kunnen worden.”

Saskia van Hijum

EVENEMENTEN

Saskia van Hijum (1982) is coördinator van evenementen bij het Groninger Museum. Ze was onder andere medeorganisator van de opening van de tentoonstelling *Avantgarde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*.

“Wat deze opening bijzonder maakte, was de aanwezigheid van de koning. We werden ook geleid door zijn agenda; tot zes weken van tevoren wisten we niet op welke dag het plaats zou vinden, omdat hij uit het buitenland moest komen. Je overlegt alles met het koningshuis en er komt veel bij kijken: controles, waar iedereen moet zitten, wie de koning een hand mag geven en de Tenue de Ville-dresscode, bijvoorbeeld. Je hebt met protocollen te maken, dus je overlegt veel. In mijn rol is het belangrijk dat genodigden niets merken van de uitdagingen bij de organisatie van zo'n evenement. Praktische zaken die afgestemd moeten worden met de locatie, zoals extra stoelen en of er garderobe-rekken moeten komen, dat het geluid het doet, maar ook dat de route vanuit de Der Aa-kerk naar het Groninger Museum bijvoorbeeld helder was voor iedereen.

Op de dag zelf hield mijn collega Ademiek Gerritsma zich bezig met de koning en zijn gevolg en ik met de gastenstroom. Het draiboek bevatte elementen die 'op de minuut' waren gepland. Iedereen moest zich bij binnenkomst legitimeren, maar ook op tijd hebben plaatsgenomen voordat de koning aankwam, direct vanaf vliegveld Eelde. Daar zat wel een uitdaging in. Daarnaast hadden de floormanagers ieder hun eigen taken: in het museum of met het begeleiden van zangeres Shirma Rouse en de studentenkoren in de Der Aa-kerk.

Het was een feestje omdat De Ploeg honderd jaar bestond, dus we wilden er een sprankelende opening van maken, met niet alleen een verzameling speeches. Dan ga je zoeken: De Ploeg staat voor vrijheid, wie past daarbij, en wat past er binnen het budget? Daarnaast wilden we ook talent uit Groningen benutten en de kerk vullen met veel gezang, vandaar dat koor: de talentvolle generatie Groningers van nu.”

Deddo Houwen

VOORZITTER STICHTING 100 JAAR DE PLOEG

Deddo Houwen (1940) is voorzitter van Stichting 100 jaar De Ploeg. De stichting organiseerde de culturele activiteiten rondom het honderdste Ploegjaar.

“In mijn speech tijdens de opening van *Avant-garde in Groningen* in de Der Aa-kerk heb ik gezegd dat het DNA van De Ploeg in Groningers zit. De manier waarop de Ploegschilders zich hebben geuit is ook wel heel karakteristiek Gronings: robuust, hele sterke beelden, geen gepriegel, fors. Dat past wel bij hun aard. Je merkte aan de activiteiten dat De Ploeg echt leeft in deze stad en provincie en dat het door dit Ploegjaar weer heel veel naar boven heeft gebracht.

Voor mij startte het jaar met de boekpresentatie van *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*. Vlak daarvoor was de speciale De Ploeg-postzegelsree van PostNL al uitgekomen. Een van de bestuursleden van de stichting, Peter Vroege, kende iemand in de top van het bedrijf en heeft daar een verbinding mee gelegd. Dat gaf natuurlijk een enorme boost aan de bekendheid van De Ploeg, 100 jaar De Ploeg en de tentoonstelling.

Wat ik persoonlijk erg aardig vond was *Tocht om de Noord*, een grote wandeltocht voor vijfduizend wandelaars die dit jaar *Vergezichten van De Ploeg* als thema had. Langs de route hadden ze honderd replica's van Ploeg-schilderijen gezet. En wat ik ook een van de topprogramma's vond, was *Dit is mien land* door Tjerk Poppinga. Hij is met kunstenaars langs basisscholen gegaan en heeft daar het verhaal van De Ploeg verteld. Die kunstenaars hebben uitgelegd wat zo bijzonder aan De Ploeg-schilders was. Hoe werkten die met verf? Wat waren hun kleuren? Hoe was de structuur van hun schilderijen? Vervolgens zijn ze met die kinderen naar buiten gegaan en die zijn gaan schilderen. Er zijn zo al meer dan vijftienhonderd kinderen met De Ploeg in aanraking gekomen. Als ik terugkijk, dan vind ik dat we echt een prachtig jaar hebben gehad, in alle opzichten. En wat voor mij als voorzitter ook altijd erg belangrijk is, is dat het financieel goed gaat. We hebben allerlei sponsoring gehad, via fondsen en bedrijven en ook de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit hebben prachtig meegedaan, evenals de provincie en gemeente Groningen. Eigenlijk wist ik vanaf het allereerste begin dat het financieel oké was en dat is een uiterst plezierige gedachte.”

Rouke Klein

BEVEILIGINGSMEDEWERKER

Rouke Klein (1991) is beveiligingsmedewerker in het Groninger Museum. Hij werkt afwisselend als gastheer, suppoost, bij de garderobe en achter de kassa. Tijdens de opening van *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* begeleidde hij samen met andere collega's het bezoek van de koning aan de tentoonstelling.

“Zorgen dat mensen zich welkom voelen, mensen helpen in het museum en toezicht houden; dat probeer je te combineren. Beveiliging vind ik interessant, maar ik werk het liefst achter de kassa, omdat je dan het eerste contact met mensen maakt. Bezoekers komen binnen en dan bepaal jij al een beetje hoe zij de rest van de dag door het museum lopen met een kort gesprekje of een vrolijke ontvangst. Als suppoost ben je vaak het directe aanspreekpunt. Bezoekers stellen vragen over een tentoonstelling: over het soort werk, wat voor materiaal er is gebruikt of waar een bepaald werk hangt. We krijgen ook vaak complimenten: over de vormgeving van een tentoonstelling – van de kleur van de

muur die ze bijpassend vinden tot de zaalindeling – maar ook over hoe de werken hangen en hoe ze bij elkaar zijn gezocht. Mensen zijn daar heel enthousiast over.

De opening van *De Ploeg*-tentoonstelling met de koning was een hele *happening*. Ik vond het een poppenkast, maar wel heel interessant om meegemaakt te hebben, en ook om te zien hoe zo'n team hier van tevoren langskomt om alles te screenen en na te lopen. Op de dag zelf liep ik met de koning mee naar de tentoonstelling en toen hij het museum verliet hield ik bezoekers op afstand. Net waar op dat moment iemand nodig was, werd ik op afgestuurd. Ik kreeg zo van alles wat mee.

Toen de expositie net geopend was, merkte ik dat er vooral mensen uit de regio kwamen. Soms kwamen mensen juist voor een andere tentoonstelling en dan maakten ze toch nog even een rondje over *Avant-garde in Groningen* en werden ze aangenaam verrast door de werken. Dat vind ik leuk, dat we als museum op die manier de wereld van iemand weer wat groter hebben gemaakt.”

Wim Koops

KUNSTVERZAMELAAR/BRUIKLEENGEVER

Kunstverzamelaar Wim Koops (1925) leende werk uit aan het Groninger Museum voor de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*, Landgoed Verhildersum in Leens voor de expositie *Kleurendrift, het land van de Ploeg* en aan GRID Grafisch Museum Groningen voor *Capriolen in grafiek. De Ploeg 1918-1928*. Zijn kunstcollectie bestaat uit ongeveer achthonderd werken.

“Ik leen alles uit. Het moet gezien worden. Toen ik begon met verzamelen in de jaren zestig wisselde ik in de weekenden. Dan dacht ik: nou dit eens. Maar op den duur komt het er niet meer van. Er is heel veel werk dat heel mooi en goed toonbaar is, maar wat niet tevoorschijn komt. Dus als iemand het leent voor een expositie, dan hangt het ook eens een keer. In alledrie de tentoonstellingen kwam het werk tot z'n recht. Maar ik ben wel altijd blij als het weer terug is. Ik denk dat begeerte bij mij regeert. Toen ik begon met verzamelen, kocht ik alleen grafiek. Al mijn wanden waren al ingenomen door boekenkasten – dus ik heb nog steeds weinig

schilderijen in mijn bezit, een stuk of vijftig misschien – en grafiek neemt minder plaats in. Maar ook omdat ik grafiek, etsen en litho's, en ook tekeningen, vaak nog mooier vind dan schilderijen. Als een lijn niet goed is bij een tekening kun je 'm weggooien, bij een schilderij is daar nog heel veel aan te doen. En ik houd heel erg van zwart-wit. Ik heb dus een grote grafische verzameling, het meeste ligt in laden verspreid door het hele huis.

Waarom De Ploeg? Omdat ik in Groningen woon. Dat er hier in 1918 plotseling een kunstenaarsgroep was ontstaan, intrigeerde mij. En ik vond het mooi, het expressionisme spreekt mij geweldig aan.

Er zijn natuurlijk werken die ik bezit waar vaak een beroep op wordt gedaan: *Studentenpad* van Johan Dijkstra hing in de expositie in het Groninger Museum en was tevens het enige werk uit particulier bezit op het speciale De Ploeg-postzegelvel. Ik vind ook *L'attente* van hem erg mooi. Die kwam hij nog persoonlijk in zijn deux-chevaux brengen. Johan zei: 'hang het op, dan ga je het aldoor mooier vinden', en dat is gebeurd.”

Franck Smit

VOORZITTER STICHTING BERINGER HAZEWINKEL

Franck Smit (1956) is voorzitter van Stichting Beringer Hazewinkel. Deze particuliere stichting steunt het Groninger Museum al twintig jaar en heeft onder meer het Ploegpaviljoen helpen realiseren. De Stichting Beringer Hazewinkel was hoofdbegunstiger van de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* en droeg daarnaast bij aan het Ploegjaar als geheel en specifiek aan het programma rondom het werk van componist Daniël Ruyneman.

“Voor de kunst en cultuur in Groningen was het Ploegjaar een hele belangrijke gebeurtenis: een grote expositie, die nog nooit op deze schaal is getoond, met een publicatie erbij. Maar ook de doelstelling om inwoners van Groningen te betrekken en mensen van buitenaf hier naartoe te halen vonden we prachtig, dus daar doen we graag aan mee. Voor de stichting is het Groninger Museum een belangrijke partner, omdat de taak van zo'n museum in de stad en de hele regio in allerlei opzichten heel belangrijk is: voor de culturele infrastructuur, voor educatie, voor spraakmakende tentoonstellingen en om mensen te interesseren voor

kunst. Vaak ligt onze steun op het gebied van expressivistische kunst, maar wij vinden het ook belangrijk dat we een vaste waarde voor het Groninger Museum kunnen zijn, bijvoorbeeld met het talentontwikkelingsproject Conservator in Opleiding.

Wij zitten met z'n vieren in het bestuur, een klein gezelschap, maar zo werkt het prettig en snel. Natuurlijk zijn er discussies en natuurlijk zijn we het niet altijd eens, maar uiteindelijk weten we het altijd goed voor elkaar te krijgen; dat we tevreden zijn over wat we hebben besloten.

Wij hebben als stichting niks te maken met de overheid, regelgeving of subsidieregels. Dus we kunnen onafhankelijk oordelen over de aanvragen die we krijgen. Het enige waar wij eigenlijk mee te maken hebben, is dat wij ons bewust zijn wat de oprichters, Ruurt Hazewinkel en Rien Beringer, met de stichting voor ogen hadden. Als we ons afvragen: wat doen we hiermee? Dan grijpen we daar nog wel eens op terug. Hun insteek was dat een project goed in elkaar moest zitten. Dat je je niet afvraagt: komt het geld wel goed terecht? We willen niet nog ergens een gaatje opvullen, je wilt het verschil kunnen maken met waar je aan bijdraagt.”

Jan Meiborg

COMPONIST

Jan Meiborg (1967) is componist en musicus. Hij componeerde van de muziekstukken van Erik Satie, Claude Debussy en Daniël Ruyneman een nieuw arrangement en speelde ze in op een Disklavier, een 'zelfspelende' piano. De muziek was te beluisteren in de eerste zaal van de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*.

"Het idee was om muziek te gebruiken die honderd jaar geleden is gespeeld. Eerst zoek je uit: wát is er toen gespeeld? Niet van alle muziek was bladmuziek aanwezig. Opnames waren er wel, en die muziek moest ik eerst op noten zetten. Dit is letterlijk het vertalen van muziek. En als het eenmaal op noten staat, dan kan ik het gaan instuderen.

Wat bezoekers hebben gehoord is een *loop* van ongeveer vijf minuten, terwijl er wel een half uur aan muziek lag. Door te comprimeren, te knippen en de mooiste stukjes bij elkaar te zoeken, zorg je dat het een mooi verhaal wordt. Je gaat slijpen, beetje vijlen hier en daar. Van de negen stukken die we voor handen hadden, zaten er uiteindelijk misschien vier of vijf in.

Kijk, die muziek is niet nieuw, maar ik heb er wel een stempel

op kunnen zetten met mijn stijl van spelen. Ik heb mijn *touch*, visie en emotie erin gelegd. Je zou het resultaat kunnen omschrijven als meditatief-minimalistisch.

Er zat zoveel techniek achter deze installatie. Een Disklavier is een akoestische piano die ook muziek kan afspelen via een computer en in de gebruikte installatie was dit vervolgens weer gekoppeld aan beamers. Daar moet je als pianist wel affiniteit mee hebben, en dat heb ik. Hoe krijg je de muziek in deze pianola goed uitgevoerd? Dat was nog best ingewikkeld. Ik heb het instrument goed onder handen kunnen nemen in mijn studio en kunnen beoordelen of alle nuances die ik erin heb gestopt, ook weer terug hoorde. Uiteindelijk klonk het precies zoals ik het had ingespeeld. Vervolgens werd het instrument naar het museum getransporteerd en daar merkte je dat het totaal anders klonk omdat de akoestiek in die ruimte heel anders is dan in mijn eigen muziekstudio. Gelukkig hebben we ter plekke aanpassingen kunnen doen. Wat ik wil is mensen betoveren en verwonderen met muziek. Dat ze zelf gaan mijmeren, in die zaal bleven stilstaan en luisteren, liefst zo lang mogelijk. Ik heb mensen gezien die er wel een half uur bij hebben gezeten. Toen dacht ik: wauw, dat is precies de bedoeling!"

Rudo Menge

GRAFISCH ONTWERPER

Rudo Menge (1975) is grafisch ontwerper. Naast het vormgeven van alle communicatiemiddelen van het Groninger Museum, was hij dit jaar ook verantwoordelijk voor het tentoonstellingsontwerp van *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*.

“Voor mij is het mooiste moment van een tentoonstelling het moment van de opbouw. De sfeer en energie die dan rondwaart, die vind ik heerlijk. Het is een soort ‘vlak voordat het orkest begint’-geluid, alsof iedereen z’n instrument aan het stemmen is.

Bij het ontwerpen van een expositie is mijn basis de kunstwerken en het verhaal dat de conservator wil vertellen. Hoe kan ik dat op een zo mooi en dienend mogelijke manier inrichten? Want ik heb twee dingen hoog in het vaandel staan en dat is esthetiek en functioneel ontwerp. De speelruimte die ik heb is de manier van hangen, de compositie en de kleuren op de wanden – het inrichten is eigenlijk een heel functionele taak. Ik wilde daarnaast graag wat extra’s doen en dat heb ik gedaan in de vorm van een installatie.

Ik wilde een nieuwe ervaring aan het publiek geven die geïnspireerd is op een avond van honderd jaar geleden. De Ploeg organiseerde kunstavonden, Bragi geheten, waar muziek werd gespeeld, dia’s werden getoond en stukken werden voorgedragen. Het leven en de creativiteit werden er gevierd. Het leek mij mooi om een hommage te maken aan zo’n Bragi-avond in de vorm van een moderne installatie waarin beeld en geluid samenkomen en dat dan te doen met een pianola – een zelfspelende piano – zodat je wel die analoge klanken kreeg. Mijn idee was om de glasdia’s van Johan Dijkstra te nemen en daar door een kunstenaar een nieuwe animatie van te laten maken en om van muziekstukken van onder andere Daniël Ruyneman een nieuw arrangement te laten componeren door een muzikant.

Dat de muziek uit die klankkast van de piano kwam, vond ik heel waardevol. Maar inhoudelijk vond ik het heel mooi dat het iets terugspeelde van vroeger. Een soort tijdmachine. Op die manier heeft die piano wel alles samen verbonden voor mij. Als die er niet was geweest, dan was het niet zo goed als het nu was.”

Jikke van der Spek

CONSERVATOR

Jikke van der Spek (1962) was gastconservator van *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* in het Groninger Museum. Samen met conservatoren Mariëtta Jansen en Egge Knol stelde ze de tentoonstelling samen met bijna driehonderd items uit de collectie van het Groninger Museum en vijftig andere collecties, waaronder veel particuliere.

“Het is eindeloos schuiven, afwegen en combineren. Het museum heeft topstukken, dus die wil je laten zien, maar niet alle topstukken uit eigen collectie zaten er in, want je wilt ook ruimte maken voor andere. We hadden direct het idee: De Ploeg wordt hier altijd getoond, nu pakken we groots uit. We wilden De Ploeg van zijn beste kant laten zien én verrassen. Je begint eigenlijk met het verhaal dat je wilt vertellen en de thema's per zaal. De focus lag op de beginjaren van de vereniging – daar is juist de toon gezet voor het avant-gardistische elan wat we wilden benadrukken – en dan ga je daar de werken bij zoeken. Als ik zeg dat het daarna een invuloefening wordt, dan klinkt dat wel heel simpel. Het is veel uitzoekwerk; je duikt de archieven in, bladert boeken door. Wat is er allemaal en waar? De bijzondere accenten

van de tentoonstelling zitten 'm in de keuze van de werken en de aantallen, en dat we dingen op een manier lieten zien die misschien niet zo voor de hand lag. De aan beide zijden getoonde werken in de middenzaal bijvoorbeeld; het is wel bijzonder dat dit zo gelukt is – er zijn aparte vitrines gebouwd om het zo te kunnen laten zien. De Van Gogh-zaal was natuurlijk een bijzonder accent en wat misschien minder direct in het oog sprong, was de hoek met affiches: die worden niet vaak meer getoond en zeggen toch veel over dat verenigingsleven.

We hebben er daarnaast bewust voor gekozen om met de schilderijen in de trapzaal De Ploeg zich duidelijk te laten aftekenen tegen zijn voorlopers. Nu zijn we de kleurige, expressionistische werken gewend, maar je noemt zo'n tentoonstelling *Avant-garde*, dus waar zetten ze zich toen tegen af?

Wat ik zelf ook erg leuk vond, was de Ploeg-vlag op het dak van het museum. We liepen al heel lang met het idee dat er een keer een replica van die vlag moest komen. Misschien hebben niet eens heel veel mensen het gezien, maar die Ploeg-vlag stond voor mij symbool voor het Ploegjaar als geheel.”

Anneke de Vries

EINDREDACTEUR EN GASTCONSERVATOR

Anneke de Vries (1970) is eindredacteur, beeldredacteur en co-auteur van het boek *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*, dat verscheen ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling in het Groninger Museum en de expositie *Capriolen in grafiek. De Ploeg 1918-1928 in GRID Grafisch Museum Groningen. De tentoonstelling in GRID stelde ze als gastconservator samen.*

“We wilden met het boek de diversiteit binnen De Ploeg laten zien; alle verschillende persoonlijkheden en stijlen. En ook hoe belangrijk het is geweest dat De Ploeg een vereniging was. Dat verplichtende karakter is – zeker in het begin – voor de vorming van het kunstklimaat waaraan ze hebben bijgedragen cruciaal geweest.

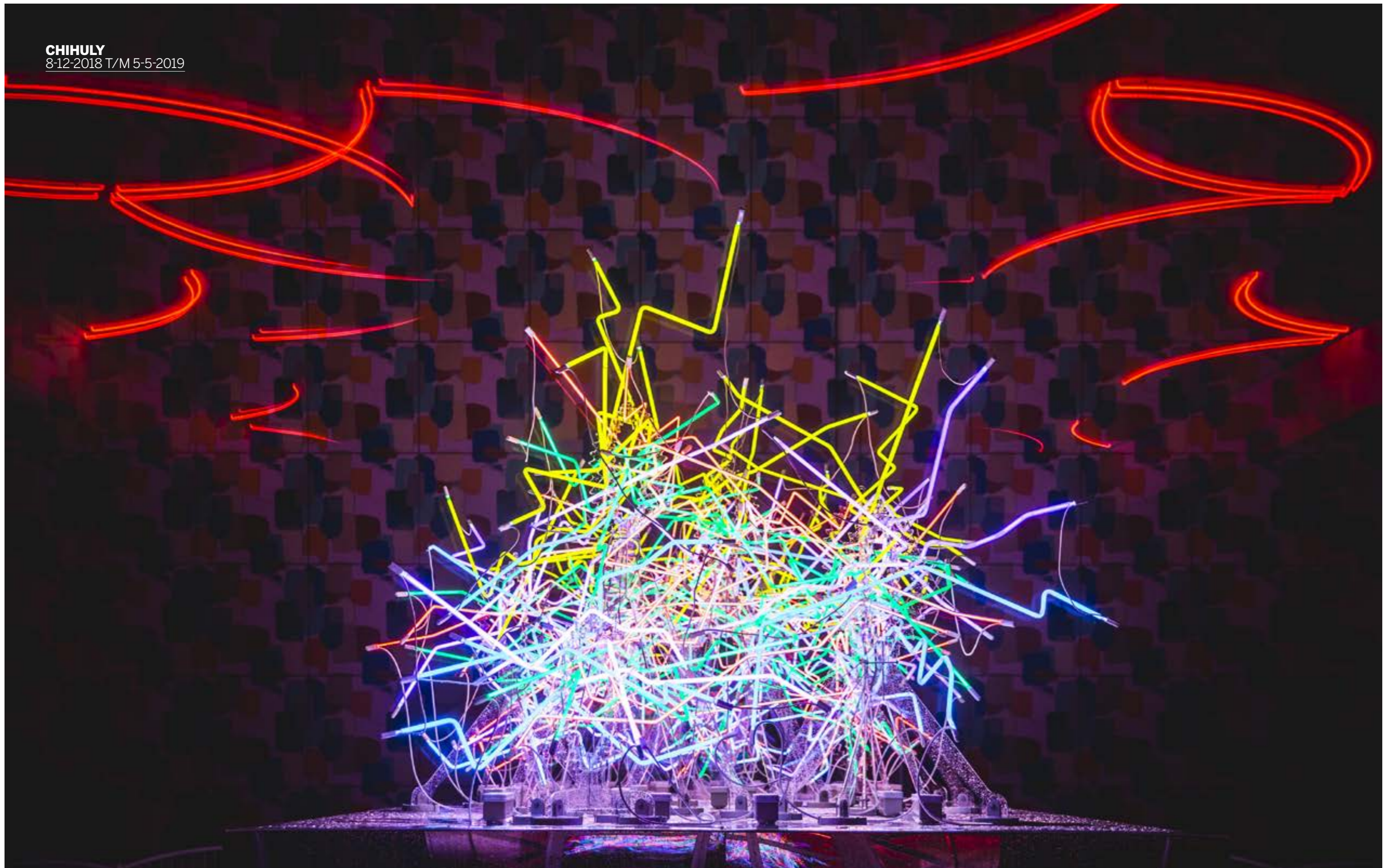
Om aan informatie te komen deed ik veel literatuur- en bronnenonderzoek, maar wat Jikke van der Spek – een van de auteurs – en ik als eerste hebben gedaan, was het transcriberen van de notulen van De Ploeg. Dat heeft heel veel opgeleverd, dan vallen er allemaal dingen op hun plek. Het zijn hele levendige teksten, met leuke uitspraken, en die kun je dan weer mooi in de teksten verwerken waardoor het allemaal veel dichterbij komt dan wanneer je alleen maar beschrijft

wat je in bronnen hebt gevonden. Doordat het natuurlijk de Ploegleden zelf waren die die notulen hebben geschreven, krijg je een ontzettend leuk kijkje achter de schermen van zo'n vereniging. Soms is er veel geneuzel over details, terwijl jij bijvoorbeeld weet dat er in diezelfde tijd iets heel belangrijks is gebeurd, waar dan weer helemaal niks over vermeld staat.

Ik had in eerste instantie 140 onderwerpen, die moesten worden teruggeschroefd naar negentig; daar ging wat tijd mee heen met schrappen en samenvoegen. Je moet bij zo'n ingewikkeld project goed in de gaten houden dat alles aansluit en dat je niet te veel overlappingen krijgt én er niet ineens een hiaat valt. Dus je moet dat heel goed uitzetten naar de andere auteurs; dat voelde soms wel een beetje gek omdat het allemaal ervaren mensen zijn, die jij een soort recept meegeeft.

Ik had de regie, maar ik werkte samen met een vast team. We hadden allemaal onze eigen sympathieën en antipathieën wat de kunstenaars betreft. Niet alleen wie volgens jou het mooiste werk maakt, maar ook de grootste zeurpiet. Het worden toch een soort verre familieleden over wie je ook wel eens een keer iets kritisch kan zeggen.”

CHIHULY
8-12-2018 T/M 5-5-2019

**GRRROM!
EEN TENTOONSTELLING
MET EEN STAARTJE**
14-11-2018 T/M 31-3-2019

39

SCHENKERS & LEGATOREN

79

MUSEA EN INSTELLINGEN DIE WERK VAN HET
GRONINGER MUSEUM IN BRUIKLEEN HEBBEN

69

OBJECTEN GESCHONKEN AAN HET
GRONINGER MUSEUM

206

AANWINSTEN

COLLECTIES

CONSERVEREN & DIGITALISEREN

Veel objecten uit het depot waren dit jaar zichtbaarder dan ooit. Niet alleen werd voor verschillende presentaties – soms volledig – geput uit de eigen collectie van het Groninger Museum. Dit jaar is ook begonnen de gehele eigen collectie digitaal in beeld te brengen.

De presentaties in 2018 hadden een sterke relatie met de eigen collectie of putten zelfs volledig uit de eigen verzameling. Met *De Wereld in Huis* werd een uitgebreid overzicht gegeven van de Aziatische invloeden in het Nederlandse interieur van de zeventiende en achttiende eeuw – en daarmee de Oost-West relaties – door uitsluitend gebruik te maken van objecten uit de eigen, rijke collectie keramiek en aziatica. Daarnaast ging er een lang gekoesterde wens van de afdeling Collecties in vervulling met de verwezenlijking van een heuse 'dierententoonstelling': *Grrrom! Een tentoonstelling met een staartje*. In alle lades, kasten en rekken van het depot ging de afdeling op zoek naar dieren in de collectie. Dit leverde een veelzijdige selectie op, met schilderijen, tekeningen, sculpturen en installaties uit de collecties oude, moderne en hedendaagse kunst; een spannende dwarsdoorsnede van de eigen collectie.

Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928 vormde niet alleen een hoogtepunt in de viering van het 100-jarig jubileum van kunstkring De Ploeg, maar toonde ook de hoogpunten uit de eigen collectie 'De Ploeg'.

Landschap met bloeiende bomen van Ekke Kleima en *Fietsers langs het Boterdiep* van Jan Altink gerestaureerd.

Yvonne Nijlunsing en Dick Pouwels werkten samen aan de restauratie van Alessandro Mendini's *Kandissi Sofa*, die in 2015 werd aangekocht. Om het meubel toonbaar te maken, werden enige oude en verkleurde restauraties bijgewerkt en werden beschadigingen en verzakkingen hersteld. Voor de tentoonstelling *Grrrom!* voerde Marleen Wagenaar, restaurator moderne en hedendaagse kunst, restauraties uit aan een *Alebrije* van de Mexicaanse kunstenaar David Linares. Voor dezelfde tentoonstelling en voor *Avant-garde in Groningen* behandelde Jan Zijlstra diverse oude en moderne lijsten. Hij restaureerde eveneens een aantal geornamenteerde lijsten uit de collectie Veendorp, waarvan een groot deel van de schilderijen werd uitgeleend aan Museum Gouda voor de tentoonstelling *Van Gouguin tot Toorop. Groninger Museum te gast*. In het kader van een bruikleen aan een tentoonstelling rondom het werk van Rammellzee in Red Bull Arts New York, werd de installatie *Gulf War* ook gerestaureerd door Marleen Wagenaar.

Restauraties

Dankzij het conserveringsproject De Ploeg is de conditie van de werken uit deze collectie goed onderhouden. Een enkel schilderij had een meer grondige restauratie nodig, die schilderijenrestaurator Marjan de Visser in haar restauratieatelier uitvoert. In 2018 werden voorafgaand aan de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen* de schilderijen *Kerkje te Oostum* van Johan Dijkstra,

Digitalisering

Om de gehele collectie digitaal en in hoge resolutie in beeld te brengen, werd er in januari gestart met het zogenaamde 'digitaliseringsproject'. Voor dit meerjarige project werden twee fotografen en een beheerder van het digitale fotoarchief aangetrokken. Daarnaast werd het team aangevuld met een collectiemedewerker, die samen met een reeds ervaren collega de objecten

onderzoekt, registreert en voorbereidt voor fotografie. Het team startte zijn werkzaamheden binnen de veelzijdige deelcollectie 'Historie'. In de opstartfase werd de voorgestelde werkwijze op regelmatige basis geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Iedere deelcollectie heeft de beschikking over een eigen depotruimte en kan dus systematisch per kast, stelling of rek in kaart worden gebracht. Per object bekijkt de collectiemedewerker of alle gegevens correct in kaart zijn gebracht en past of vult informatie aan. Hierbij wordt ook de conditie van het object globaal opgenomen. De medewerker voert een standplaatscontrole uit of kent het object een vaste standplaats toe. Eventuele verpakking wordt beoordeeld en aangepast op grond van passieve conservering. Tot slot wordt het object – indien noodzakelijk – gereinigd en daarmee gereed gemaakt voor fotografie.

De kleinere voorwerpen worden gefotografeerd op een mobiele opnametafel. Objecten die te groot zijn voor de opnametafel worden in een studio-opstelling met achtergrondpapier geplaatst. Ieder object wordt met één foto vastgelegd, maar dit kan in het geval van decoraties of merken uitgebreid worden. De fotograaf voert vervolgens direct correcties uit.

Gelijktijdig werd er gewerkt aan de digitalisering van werken op papier. Omdat de Groninger Archieven over de juiste faciliteiten beschikken en om het proces te versnellen, werd met hen de samenwerking voor dit collectie-onderdeel gezocht. De collectiebeheerder van het Groninger Museum onderzoekt de werken op papier op juistheid en volledigheid van

COLLECTIES CONSERVEREN & DIGITALISEREN

informatie, standplaats, algemene conditie en voorwaarden voor passieve conservering. Vervolgens wordt van ieder object een scan gemaakt door de Groninger Archieven. Tot slot koppelt de beheerder van het fotoarchief de foto's en scans aan het collectieregistratiesysteem Adlib, waarmee de informatie direct zichtbaar wordt binnen de (online) database. Daarnaast controleert de beheerder nog een laatste keer of alle objectgegevens correct zijn ingevoerd. Een dergelijke grondige aanpak levert uiteindelijk een hoop inzicht in de collectie op.

Gedurende het gehele jaar werd er aan de deelcollectie 'Historie' gewerkt, dit deel van het project werd in december afgerond. In 2019 worden de werkzaamheden binnen de deelcollecties 'Design' en 'Zilver' voortgezet.

Schenkeningen

Het Groninger Museum ontving in 2018 69 objecten uit 31 schenkingen. Vele mooie voorbeelden Aziatische keramiek konden op deze manier aan de collectie worden toegevoegd. Ook de collectie De Ploeg kon dankzij een aantal schenkingen worden uitgebreid. Aan de verzameling rondom de eigen geschiedenis werd bijgedragen in de vorm van een opvallend reliëf met het ontwerp van het Groninger Museum, met daarin nog opgenomen het niet gerealiseerde paviljoen van Frank Stella.

Collectieregistratie

Alle in 2018 binnengekomen schenkingen, aankopen en bruiklenen werden in het collectieregistratiesysteem ingevoerd en gecontroleerd. Dit betrof naast de schenkingen vier langdurige bruiklenen en 91 aankopen. Er werden in totaal 2264 nieuwe records aangemaakt, waarvan 174 nieuwe aanwinsten. De overige records bestaan uit bestaande inventarisnummers die nog niet eerder in het collectieregistratiesysteem werden ingevoerd. Naar aanleiding van het digitaliseringsproject en doorlopende object- en standplaatscontroles werden binnen 12.752 bestaande records correcties en/of aanvullingen gedaan.

Reizende tentoonstellingen

In 2018 reisden er maar liefst vier producties van het Groninger Museum naar het buitenland. De tentoonstelling *Joris Laarman Lab: Design in the Digital Age* was te zien in het High Museum of Art in Atlanta (VS) en het Museum of Fine Arts, Houston (VS). De tentoonstelling *Iris van Herpen. Transforming*

Fashion deed naast de Verenigde Staten (Phoenix Art Museum) ook Canada (Royal Ontario Museum, Toronto) aan. De tentoonstelling *Maarten Baas. Hide & Seek*, die het Groninger Museum in 2017 presenteerde, kreeg een vervolg in het Design Museum Gent (België) en het Design Museum Holon (Israël). *Funtastico. Jaime Hayon* startte reeds in 2017 met een tentoonstelling in het Songshan Cultural and Creative park, Taipei (Taiwan) en reisde vervolgens door naar China (Modern Art Museum, Shanghai en 798 Art Centre, Beijing).

Bruiklenen

In 2018 was er uiteraard volop aandacht voor de collectie De Ploeg. Diverse regionale instellingen besteedden aandacht aan het 100-jarig jubileum, waarbij het Groninger Museum zoveel mogelijk initiatieven heeft proberen te ondersteunen middels een bruikleen, zoals het GRID Grafisch Museum (Groningen), Museum Landgoed Fraeylemaborg (Slochteren) en het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Ook internationaal was er aandacht voor Ploegleden. Een groot aantal werken van Wobbe Alkema werd uitgeleend aan de tentoonstelling *Constructivistische verbanden Noord-Zuid* in het FeliXart Museum in Drogenbos (België), een tentoonstelling die eerder te zien was in Museum Belvédère (Heerenveen). Het schilderij *Slaapkamer van Kirchner* van Jan Wiegiers werd uitgeleend aan de Bundeskunsthalle in Bonn (Duitsland). Daarnaast kon het Groninger Museum een belangrijke bijdrage leveren aan de tentoonstelling *Hot Printing. Hendrik Nicolaas Werkman (1882-1945)* in het Staatliches Museum Schwerin (Duitsland). De Vereniging Rembrandt vierde in 2018 ook een jubileum, en voor die gelegenheid werd er in het Kröller-Müller Museum (Otterlo) een tentoonstelling samengesteld waar het Groninger Museum een bijdrage aan kon leveren in de vorm van de *Werkmankast*, die in 2017 werd aangekocht met steun van onder andere de Vereniging Rembrandt*.

* De Werkmankast is aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar E.A. en C.M. Alkema-Hilbrands Fonds, de BankGiro Loterij, de Stichting Beringer Hazewinkel, de Stichting J.B. Scholtenfonds en de Stichting H.S. Kammingafonds, de Groninger Museum Salon, de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum en Han Leutscher-Hazehoff ter nagedachtenis aan Dick Leutscher.

TIJDELIJK IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Nationaal

Academie Minerva, Groningen

Amsterdam Museum

Centrum voor Beeldende Kunst, Groningen

Dordrechts Museum

Fries Museum, Leeuwarden

Gemeentemuseum Den Haag

GRID Grafisch Museum, Groningen

Kloostermuseum St. Bernardushof, Aduard

Kröller-Müller Museum, Otterlo

Kunsthall, Rotterdam

Landgoed Verhildersum, Leens

Museum Belvédère, Heerenveen

Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

Museum Catharijneconvent, Utrecht

Museum Gouda

Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam

Museum Klooster Ter Apel

Museum Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren

Museum Martena, Franeker

Museum Van Loon, Amsterdam

Museum Wierdenland, Ezinge

Nationaal Archief, Den Haag

Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groningen

Noord-Veluws Museum, Nunspeet

RHC Groninger Archieven, Groningen

Rijksmuseum, Amsterdam

Singer Museum, Laren

Stedelijk Museum Alkmaar

Stedelijk Museum 's Hertogenbosch

Stichting OVCG, Groningen

Universitair Medisch Centrum Groningen

Universiteitsmuseum Groningen

Van Abbemuseum, Eindhoven

Van Gogh Museum, Amsterdam

Veenkoloniaal Museum, Veendam

Vos Interieur, Groningen

Wereldmuseum Rotterdam

Internationaal

798 Art Centre, Beijing (China)

Autostadt GmbH, Wolfsburg (Duitsland)

Centrum voor Hedendaagse Kunst, Wiels (België)

Cincinnati Art Museum (VS)

Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum, New York (VS)

Design Museum Gent (België)

Design Museum Holon (Israël)

FeliXart Museum, Drogenbos (België)

Fondazione Culturale Palazzo Pretorio, Cittadella (Italië)

High Museum of Art, Atlanta (VS)

Kunsthalle Bielefeld (Duitsland)

Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn (Duitsland)

Modemuseum Hasselt (België)

Modern Art Museum, Shanghai (China)

Museum of Fine Arts, Houston (VS)

Museum of Modern Art, New York (VS)

Phoenix Art Museum (VS)

Prado, Madrid (Spanje)

Songshan Cultural and Creative park, Taipei (Taiwan)

Staatliches Museum Schwerin (Duitsland)

La Triennale di Milano, Milaan (Italië)

Red Bull Arts, New York (VS)

Royal Ontario Museum, Toronto (Canada)

LANGDURIG IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Ambassade van de Verenigde Staten, Den Haag

Drents Museum, Assen

Dordrechts Museum

Ennemaborg, Midwolda

Fries Museum, Leeuwarden

Fries Scheepvaartmuseum, Sneek

Gemeente Groningen

Gemeentemuseum Jacob van Horne (Gemeentemuseum De Tiendschuur), Weert

GRID Grafisch Museum, Groningen

Joods Historisch Museum, Amsterdam

Kloosterkerk Thesinge

Museum Klooster Ter Apel

Museum Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren

Museum Slag bij Heiligerlee

Museum Stad Appingedam

Museum Wierdenland, Ezinge

Nationaal Militair Museum, Soest

Openluchtmuseum Het Hoogeland, Warffum

Protestantse Gemeente Kantens-Stitswerd

Provincie Groningen

Rijksmuseum, Amsterdam

Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

Stichting Fries Aardewerk Museum De Waag, Makkum

Stichting Nicolaaskerk, Oldenzijl

Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen

Veenkoloniaal Museum, Veendam

Vesting Museum Bourtange

COLLECTIERUIL MET MUSEUM GOUDA

Het Groninger Museum ruilde een halfjaar lang een deel van haar collectie met die van Museum Gouda. Van 29 juni 2018 tot en met 6 januari 2019 toonde het museum een verzameling werken die bijeengebracht zijn door schilder Paul Arntzenius (1883-1965). Gelijktijdig was in Museum Gouda de collectie Veendorp te zien uit het Groninger Museum.

De collectie Arntzenius bevatte hoogtepunten uit de Franse en Nederlandse schilderkunst van de negentiende en vroeg twintigste eeuw, de zogenaamde School van Barbizon en Haagse School. De kunstenaars, waaronder Gustave Courbet, Odilon Redon, Willem Bastiaan Tholen en Isaac Israëls, schilderden landschappen met grote wolkenpartijen, kleurrijke bloemstillevens, straatgezichten en portretten die het alledaagse leven omvatten.

In Museum Gouda was van 20 juli 2018 tot en met 6 januari 2019 de collectie van architect en kunstverzamelaar Reurt Jan Veendorp (1905-1983) te zien. Deze collectie was vergelijkbaar met de collectie van Arntzenius en bevatte ook veel Franse kunstenaars. Eerder was deze tentoonstelling ook te zien in het Groninger Museum en enkele musea in Duitsland. Beide verzamelaars, Arntzenius en Veendorp, hebben elkaar goed gekend. Hun vriendschap heeft sporen nagelaten in beide verzamelingen.

De collectieruil is een goed voorbeeld van de vele samenwerkingen die het Groninger Museum zoekt met museale partners. Het vergroot hiermee ook de zichtbaarheid van de eigen collectie.

Bord (1740-1770)

JAPANS PORSELEIN, 3,5 X Ø 21 – 13 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN KERAMIEKSTICHTING SMEELE VAN DER MEULEN

De deelcollectie Pronk porselein – Chinees porselein, gemaakt naar ontwerpen van Cornelis Pronk (1691-1759) – is verrijkt met dit Japanse voorbeeld. Hoewel dit type porselein aanvankelijk in opdracht van de VOC in China werd vervaardigd, bestelden particulieren ook serviezen met variaties op de populaire ontwerpen in Japan.

De versiering in onderglazuur blauw en emailkleuren op dit bord is gedeeltelijk geïnspireerd op het meest bekende ontwerp van Pronk: de Parasoldames. Hoewel de centrale voorstelling deze dames niet toont, vormen de cartouches op de wand, de twee kraanvogels links en de versiering van de rand een duidelijke navolging van het oorspronkelijke ontwerp. (MvL)

AANWINSTEN

DESIGN

JAIME HAYON (1974) EN NIEKE KLUNDER (1975)

American Chateau, installatie, 2009, mixed media, meerdere onderdelen, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2018.0176

Limousine table, mahoniehout, 275 x 83 x 89.5 cm, 2018.0176.A

Holly, marmercomposiet en MDF, 60 x 40 x 60 cm, 2018.0176.B

Caramel Marble table, marmer en MDF, 140 x 61 x 121 cm, 2018.0176.C

NY is Miami Cabinet, gelakt hout en glas, 100 x 45 x 182 cm, 2018.0176.D

Big Rock Candy Mountains: Grand Teton, fotografie, 118 x 150 cm, 2018.0176.E

Big Rock Candy Mountains: Great Smoky, fotografie, 118 x 150 cm, 2018.0176.F

Big Rock Candy Mountains: Monument One, fotografie, 118 x 150 cm, 2018.0176.G

Big Rock Candy Mountains: Monument Two, fotografie, 118 x 150 cm, 2018.0176.H

Americano plates, 7 borden, porselein, platinaluster, 60 x 5.5 cm, 2018.0176.I-O

Rocking Hot Dog, glasvezel, aluminium, hout, metaal, 150 x 37 x 73 cm, 2018.0176.P

JAIME HAYON (1974) EN RAUL RUBIO (1970)

The love explosion (uit de serie The Fantasy Collection), 2009, producent Lladro, porselein, 27.5 x 23 cm, schenking van John Veldkamp, 2018.0206

MICHAEL GRAVES (1934-2015)

Bord 'Delos', 1987, producent Swid Powell, porselein met transferprint, 2.5 x Ø 30 - 17 cm, schenking van John Veldkamp, 2018.0182

JORIS LAARMAN (1979)

Limited, 23 vazen, 2003, keramiek, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2018.0167

MASSIMO LOSA GHINI (1959)

De Bello (Gallico), 2010, producent Ritzenhoff, glas, 47 x Ø 14 cm, schenking, 2018.0179

ALESSANDRO MENDINI (1931)

Reliëf Groninger Museum, 1990, karton, papier, 124 x 44.5 x 5 cm, schenking van G. Grotens-van Avezaath, in herinnering van haar man Ton Grotens, 2018.0152

Tea caddy, limited edition, 1996-2006, porselein met transferprint, 24 x 8 x 12 cm, 2018.0180

Bord 'How many colors', 1986, producent Swid Powell, porselein met transferprint, 2.5 x Ø 30.2-17 cm, schenking, 2018.0183

Vaas (uit de serie 100% Make up), proefmodel, 1989-1992, producent Officina Alessi, onversierd porselein, 38.5 x Ø 12.5 cm, schenking, 2018.0186

2018.0180, 2018.0183 en 2018.0186 zijn schenkingen van John Veldkamp

DAVID PALTERER (1949)

Dessert serving set, 1985, producent Swid Powell en Reed&Barton, verzilverd metaal, palisander hout, 25 x 8.5 cm, 22 x 3.5 cm, schenking, 2018.0184

NATHALIE DU PASQUIER (1957)

Douce Response (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, staal, spaanplaat, acryl, 35 x 15.2 x 15.2 cm, aankoop, 2018.0108

Zola (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1984, laminaat, plastic, aluminium, 43.5 x 21.5 x 18 cm, aankoop, 2018.0110

Desire (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1984, metaal, plastic, hout, 35.5 x 26 cm, aankoop, 2018.0111

Fruit Bowl (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, metaal, laminaat, gesteente, 19 x 37 x 37 cm, aankoop, 2018.0112

Plaisant Mainten (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, spaanplaat, staal, acryl, 21.5 x 18 x 18 cm, aankoop, 2018.0115

Danza Sportiva, producent Shoebaloo, 20e eeuw, katoen, rubber, 26 x 9 x 8 cm, schenking van John Veldkamp, 2018.0181

2018.0106 – 2018.0115 zijn aangekocht met steun van de Groninger Museum Salon

LINO SABATTINI

Instrumenta, starter set, producent Zani Serafino SRL, 1978, hout en metaal, 18 x 2.5 cm, 20 x 3 cm, schenking, 2018.0185

2018.0179 en 2018.0184 – 2018.0185 zijn schenkingen van John Veldkamp

GEORGE SOWDEN (1942)

Glastonbury (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, kunststof en metaal, 35 x 33.5 cm, aankoop, 2018.0106

Finkelstein (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, staal, hout, acryl, 21.5 x 29.5 x 9 cm, aankoop, 2018.0107

Penrose (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, chroom, metaal, laminaat, 16 x 40 cm, aankoop, 2018.0109

Schale (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1984, fineer en metaal, 23.5 x 31 cm, aankoop, 2018.0113

Heisenberg (uit de serie Objects for the Electronic Age), 1983, metaal, verf, inkt, 33 x 26.5 x 6 cm, aankoop, 2018.0114

JOLAN VAN DER WIEL (1984)

Gravity Table, 2017, polyurethaan en metaal, 80 x Ø 140 cm, aankoop, 2018.0170

DOCUMENTATIE

JAN WIEGERS (1893-1959)

Houtblok 'Jean-Louis Pisuisse', 1926, 19.9 x 27.5 x 0.9 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2018.0071

Etsplaat 'Coosje van Haersolte', 1920-1921, zink, 20 x 15 cm, aankoop, 2018.0072

FOTOGRAFIE

HAN JANSEN (1931-1994)

Waddenproject, 1980, inkt op papier, 24.6 x 76 x 2.2 cm, aankoop, 2018.0035

DAVID LACHAPPELLE (1963)

Seismic Shift, 2017, chromogenic print, 180 x 447 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds en de Vereniging Rembrandt, 2018.0019

STRIJKSMA

Klein Martijn, voorzijde en achterzijde, 1895-1896, inkt op fotopapier, 18 x 24 cm, schenking van D.G. Hora Siccamo van Harkstede, 2018.0034.A+B

GRAFISCHE VORMGEVING

JAN BONS (1918-2012)

Postzegelvel 'Herdenking Werkman 1995', 1995, papier, 25.5 x 17.5 cm, schenking van de heer Ferdie Sieben, 2018.0085

MECHIEL BRUIN BRUINS (1881-1953)

Affiche 'Landbouw Tentoonstelling Groningen', 1922, drukinkt op papier, aankoop, 96.5 x 70 cm, 2018.0056

FIRMA GEBROEDERS HOITSEMA

Poster expositie 'De eeuw van Jozef Israels', 1946, inkt op papier, 64.5 x 48.5 cm, aankoop, 2018.0118

ROB OVER DE LINDEN

Hoes boek Werkman - Teksten, 2015, inkt op papier, 25.5 x 22.6 x 3.7 cm, schenking van Elze ter Harkel, 2018.0121

KUNSTENAAR ONBEKEND

Wad en Land, affiche, 1955, drukinkt op papier, 65.4 x 46 cm, aankoop, 2018.0057

HISTORISCHE VOORWERPEN

Souvenir Academiegebouw, 1920-1930, Duits porselein, 6 x 9 x 7 cm, aankoop, 2018.0016

Eierdop Martinitoren, 1920-1930, Wit Duits porselein, 6 x Ø 4.1 cm, aankoop, 2018.0017

Meesterdiploma Johan van der Ley, Loge l'Union Provinciale (Groninger vrijmetselaarsloge), 1956, papier, katoen, aluminium, 13.5 x 11.5 cm, schenking van Loge L'Union Provinciale, 2018.0022

Bierglas Koninklijke Groninger Roeivereniging De Hunze, 1992, glas, transferprint, 18.7 x 5.9 x 5.5 cm, aankoop, 2018.0068

Souvenir Oostzijde Ulrum, 1920-1930, porselein, Ø 18.3 cm, aankoop, 2018.0075

Straatnaambord Nieuwstraat, 1900, aardewerk, 55.5 x 18.5 x 3 cm, schenking van Klinkhamer Antiek & Curiosa, 2018.0078

Bijoukistje Engelse kamp, 1918, hout, 14 x 9 x 7 cm, aankoop, 2018.0079

Asbak CP, 1950-1970, metaal, Ø 15.6 cm, aankoop, 2018.0080

Miniaturflesje CP Limonadesiroop, 1950-1960, glas, metaal, papier, H: 15 cm, aankoop, 2018.0082

Miniaturflesje CP Anisette, 1950-1960, glas, metaal, papier, H: 15 cm, aankoop, 2018.0083

Miniaturflesje CP Limonadesiroop Risso, 1950-1960, glas, metaal, papier, H: 15 cm, aankoop, 2018.0084

Eierdop Vismarkt A-Kerk Groningen, 1920-1930, porselein, 6 x 4.5 x 4.1 cm, aankoop, 2018.0101

Beker Vismarkt Groningen, 1920-1930, porselein, 9.5 x 7.1 x 5.2 cm, aankoop, 2018.0102

Drinkglas Wereldtentoonstelling Parijs 1889 met de gravering 'Tante Anje Uithuizen', 19e eeuw, glas, 8.7 x 7 cm, schenking van Hans Raspe, 2018.0146

Tegel Europees Kampioenschap Olympiadjollen 1969, 1969, aardewerk, 10.8 x 10.8 x 6 cm, aankoop, 2018.0076

Beker met wapen van Groningen, 9.2 x 7.2 x 5.5 cm, aankoop, 2018.0139

Kraantjeskan, vervaardigd door Henrik Reisinger, 1850-1865, koper, tin, 38 x 18 x 7 cm, 2018.0162

Kraantjeskan, vervaardigd door Firma J. en F. Rienewerf, 1850-1865, koper, tin, 43 x 22 x 9 cm, 2018.0163

2018.0162 en 2018.0163 zijn schenkingen van Alle Diderik de Jonge

Bokaal met deksel en familiewapen Alberda Gockinga, 1750, glas, H: 20.5 cm, aankoop, 2018.0130

Glas met het wapen van de provincie Groningen, 1750, glas, H: 33 cm, aankoop, 2018.0131

Glas met het wapen van de stad Groningen, 1750, glas, H: 33 cm, aankoop, 2018.0132

Glas met opschrift Anderk Hommes Anna Jurgens 1791, 1791, glas, H: 24 cm, aankoop, 2018.0133

Bronzen vijzel, vervaardigd door Gobel Zael, 1544, brons, 13.5 x 16.7 x 12.3 cm, aankoop, 2018.0033

Glas Van Lintelo Rengers, 1747-1767, glas, 24 x Ø 9.8-11.4 cm, aankoop, 2018.0175

Frankeerstempel Gemeente Hoogkerk, 1970-1980, koper, Ø 3 cm, 2018.0090

Zegelstempel Gemeente Hoogkerk, 1875-1900, koper, 4.5 x 4.5 cm, 2018.0091

2018.0089 – 2018.0091 zijn schenkingen van de Gemeente Groningen

Kleerhanger H.H. Meijering, 1950-1970, hout, metaal, 44.5 x 16.3 x 23.8 cm, 2018.0093

2018.0092 en 2018.0093 zijn schenkingen van J. van der Molen

Groote Markt Martinitoren Groningen, 1920, metaal en triplex, 22.5 x 15 x 28 cm, schenking van J.J. van Heij, 2018.0135

Theebusjes, 18e eeuw, koper, glas, papier, 15.5 x 8.3 x 5.5 cm, schenking van Alle Diderik de Jonge, 2018.0161

Koekdoos Klaassens Groninger koek, 1970-1990, papier, 42 x 16 cm, schenking van de familie Klaassens, 2018.0073

Onderschaal puddingvorm Bruintje Beer Fa. A.J. Polak, 1930-1940, glas, 23.7 x 14.8 x 3 cm, aankoop, 2018.0074

Doosje souvenir Westerhouw Ulrum, 1920-1930, porselein, 11 x 7.5 cm, aankoop, 2018.0087

Bord Visafslag Lauwersoog, vervaardigd door Pottenbakkerij L. Kunst & Zoon, 1990, aardewerk, Ø 24.7 cm, aankoop, 2018.0088

Inktpot op onderschaal Gemeente Hoogkerk, vervaardigd door Firma Hendrik Kamphof, 1875-1900, 24.1 x 13.4 x 2.8 cm, 2018.0089

Koekdoos Knol's Koek, 2018, karton, 7 x 32.3 x 9.7 cm, schenking van Rijksuniversiteit Groningen, 2018.0100

Kleerhanger Kledingcentrum Wolf Groningen, 1960-1970, hout en metaal, 44.5 x 19.2 x 28.2 cm, 2018.0092

KERAMIEK

OOSTERSE KERAMIEK

Bord, ca. 1740, Chinees porselein, 3 x Ø 22 cm, 2018.0007

Schoteltje, ca. 1560, Chinees porselein, 3.8 x Ø 14 cm, 2018.0008

Schoteltje, 1620-1640, Chinees porselein, 2 x Ø 15 cm, 2018.0009

Schoteltje, 1620-1640, Chinees porselein, 3.5 x Ø 15.8 cm, 2018.0010

Schotel, 1620-1640, Chinees porselein, 4 x Ø 21.5 cm, 2018.0011

Schotel, 1620-1640, Chinees porselein, 3.2 x Ø 22 cm, 2018.0012

Schotel, 1620-1640, Chinees porselein, 3.5 x Ø 21,5 cm, 2018.0013

Fragment Europees figuurtje, ca. 1700, Chinees porselein, H: 5.5 cm, 2018.0014

Zittend figuurtje, 1700, Chinees porselein, H: 3.8 cm, 2018.0015

2018.0007-2018.0015 zijn schenkingen van Sebastiaan Ostkamp

Botervloot, 18e eeuw, Chinees porselein, 6.5 x Ø 11-9.9 cm, 2018.0038.A

Botervloot, 18e eeuw, Chinees porselein, 7 x Ø 12-9.8 cm, 2018.0038.B

Klapmutskom, 1610-1630, Chinees porselein, 6 x Ø 21.1-10.8 cm, 2018.0039

Wierrookbakje, 19e eeuw, porselein, 6 x Ø 7.4-6.8 cm, 2018.0040

Theebusje, 19e eeuw, porselein, 13.5 x Ø 3.2-4.8 cm, 2018.0041

Kom, 1680-1700, Chinees porselein, 7.3 x Ø 15-7 cm, 2018.0042

Klontjespot, 18e eeuw, Chinees porselein, 12.5 x Ø 10.5-6.2 cm, 2018.0043.A+B

Kom, 1660-1680, Chinees porselein, 9 x Ø 7.8-8 cm, 2018.0046

Bord, 17e eeuw, Chinees porselein, 4 x Ø 28.7-16.5 cm, 2018.0047

Kom, 17e eeuw, Chinees porselein, 9.8 x Ø 20.2-8 cm, 2018.0048

Custardpotje of mosterdpotje, 18e eeuw, Chinees porselein, 9 x Ø 5.9-3.7 cm, 2018.0049.A+B

Custardpotje of mosterdpotje, 18e eeuw, Chinees porselein, 8.3 x Ø 5.5-3.7 cm, 2018.0050.A+B

Diepe schotel, 18e eeuw, Chinees porselein, 8.9 x Ø 39-24 cm, 2018.0051.A+B

2018.0038 – 2018.0043 en 2018.0046-2018.0051 zijn schenkingen van Abel L. Scholtens

Schotel, ca. 1740, Chinees porselein, 4 x Ø 32.5-8.8 cm, 2018.0059

Schotel met Chinees schrift, 19e eeuw, Chinees steengoed, 4.8 x Ø 26-14.5 cm, 2018.0069

Theepot, ca. 1700, Japans porselein, 8.5 x Ø 5.5-5.3 cm, 2018.0070

2018.0059, 2018.0069 en 2018.0070 zijn schenkingen van Christiaan J.A. Jörg

Pot, 1680-1700, Japans porselein, 60 x Ø 11.2 cm, 2018.0060

Schoteltje, ca. 1720, Chinees porselein, 2 x Ø 10.3-5.8 cm, 2018.0061

2018.0060 en 2018.0061 zijn schenkingen van de heer J.F. van Baarsen en mevrouw F.J. Fieten

Bord, 1740-1770, Japans porselein, 3.4 x Ø 20.8-12.6 cm, 2018.0062

Bordje, ca. 1740, Japans porselein, 3.6 x Ø 7.7-8.8 cm, 2018.0063

Miniatuur po, ca. 1700, porselein, 6.5 x 10 x Ø 7.9-4.5 cm, 2018.0064

Kommetje, ca. 1640, Chinees porselein, 4.5 x Ø 9.1-3.3 cm, 2018.0065

Palempore van Josina Petronella Alberda (1743-44)

MAKER ONBEKEND
SITS, 328 X 227 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

Dit bedrukte katoenen doek is gemaakt aan de Coromandelkust in India. Deze doeken staan bekend als palempore en konden onder meer gebruikt worden als bedsprei. De stof wordt in Nederland aangeduid als sits. De opdrachtgever, Jan Albert Sichterman, liet in de vier hoeken het spiegelmonogram JPA en in het midden het Groninger

familiewapen Alberda aanbrengen, want het was een geschenk voor zijn schoondochter Josina Petronella Alberda. Zijn familie had iets goed te maken, omdat zijn zoon Antony Ewout door schaking de jonge freule begin 1743 tot een huwelijk had gedwongen. (EK)

Seismic Shift (2012)

DAVID LACHAPELLE (1963)
CHROMOGENE AFDRUK, 182.9 X 451.7 CM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE VERENIGING REMBRANDT, MEDE DANKZIJ HAAR TITUS FONDS EN HAAR MR RICKERT J-F. BLOKHUIS FUND,
DE BANKGIRO LOTERIJ EN HET MONDRIAAN FONDS

Seismic Shift is een voorbeeld van de complexe fotografie van David LaChapelle en bevat tal van verbanden met de collectie van het Groninger Museum. De foto toont een deels vervallen ruïne van een museum voor hedendaagse kunst: het Broad Contemporary Art Museum als onderdeel van het Los Angeles County Museum of Art (LACMA). In de overstroomde galerie staan zwaar beschadigde iconische kunstwerken van onder

andere Takashi Murakami, Jeff Koons, Damien Hirst, Andreas Gursky, Andy Warhol en van LaChapelle zelf. Hij werpt met het werk een interessante blik op de huidige staat van de kunstwereld en kunstmarkt en snijdt thema's aan als vergankelijkheid, verval en consumptisme. Voor de foto recreëerde hij de kunstwerken met zijn team op ware grootte. (RZ)

Broodmand (1799)

HENDRIK WILLEM VAN GIFFEN (1766-1854), ZILVER, 35 CM BREED, GEWICHT 774 GRAM

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Onderop de broodmand staat gegraveerd: *Pillegift Voor A.A. Keiser Den 20sten February 1799*. Een pillegift was een geschenk in zilver voor een pasgeborene, met als achterliggende gedachte dat in geval van nood, het zilver kon worden verkocht. Aafje Albertina Keiser werd 20 februari 1798 in

Groningen geboren als dochter van Mr. Gerhard Jacob Keiser en Gesina Ellegonda Busch. Ze was vernoemd naar haar moeders moeder Aafje Albertine van Troyen, die gehuwd was met de welvarende koopman Izaak Busch. (EK)

2018.0062 – 2018.0065 zijn aankopen met steun van de Keramiek Stichting Smeele Van der Meulen

Delen van een theeservies met het familie-wapen van Sichterman, bestaande uit theepotje, theebus, twee kannetjes en een kop met schotel, 1735-1740, porselein, variërend in afmeting, aankoop, 2018.0126.A-E

Bord Sichterman, 1731-1735, porselein, Ø 25.5 cm, aankoop, 2018.0127

Scheerbekken met wapen stad Groningen, 1700-1725, porselein, Ø 27 cm, aankoop, 2018.0128

Scheerbekken met floraal motief, 1700-1725, porselein, Ø 25.5 cm, aankoop, 2018.0129

Bordje met Europees tafereel, ca. 1700, Chinees porselein, 2.5 x Ø 16.2-9 cm, aankoop, 2018.0138

Hors d'oeuvre-set bestaande uit negen schotels, 18e eeuw, Chinees porselein, 2 x 16 cm en 2 x 13.5 x 6.5 (8 stuks) cm, schenking, 2018.0141

Bord, ca. 1900, Samson porselein, 2.5 x Ø22-11.5 cm, schenking, 2018.0142

2018.0141 en 2018.0142 zijn schenkingen van Christiaan J.A. Jörg

Koffiekan, 18e eeuw, Chinees porselein, 22.5 x Ø7.5-11.5 cm, schenking, 2018.0177

Condiment-set bestaande uit pattipan met drie kannetjes, 18e eeuw, Chinees porselein, 13 x 15.5 x 15.5 cm, schenking, 2018.0178

Schotel, begin 17e eeuw, Chinees steengoed, 11 x 39.7 x 19 cm, aankoop met steun van mevrouw A. Bertheux-Graatsma. Ter herinnering aan Barbara Harrisson (1922-2015), expert op het gebied van de export keramiek voor Zuid-Oost Azië, in het bijzonder Swatow en Martavanen, 2018.0191

Schotel, 17e eeuw, Chinees steengoed, 2.7 x Ø 16-8.7 cm, schenking, 2018.0192

Schotel, 17e eeuw, Chinees steengoed, 2.7 x Ø 16.5-8.5 cm, schenking, 2018.0193

2018.0177 en 2018.0178 zijn schenkingen van mevrouw Hilleke van Baar

2018.0192 en 2018.0193 zijn schenkingen van Sebastiaan Ostkamp

Kom, 19e eeuw, Chinees porselein, 15.5 x Ø 33-19 cm, aankoop, 2018.0194

Bord, ca. 1740, Chinees porselein, Ø 26 cm, schenking van de heer J. Jeltema, 2018.0195

Schotel, 17e eeuw, Chinees steengoed, 2.7 x Ø 15.2-8.5 cm, schenking, 2018.0196

Schotel, 17e eeuw, Chinees steengoed, 2.7 x Ø 15.4-8 cm, schenking, 2018.0197

Bord, 17e eeuw, Chinees porselein, 2.7 x Ø 15.8-9 cm, schenking, 2018.0198

Bord, 17e eeuw, Chinees porselein, 3.5 x Ø 21-11 cm, schenking, 2018.0199

2018.0196 – 2018.0199 zijn schenkingen van Sebastiaan Ostkamp

WESTERSE KERAMIEK

Schotel of wagenwiel met familiewapen Van Bambeecq, 19e eeuw, Samsom porselein, 9.7 x Ø 50 cm, 2018.0005

Bord met twee herten, vervaardigd door De Porceleyne Fles, 1697-1701, Delfts aardewerk, Ø 22 cm, schenking van de heer M.H van Calcar, 2018.0006

Twee vazen, 19e eeuw, Engels aardewerk, 27.2 x Ø 4-6.5 cm, 2018.0044.A+B

Schaaltje, vervaardigd door Meissen Porzellan-Manufaktur, 18e eeuw, Duits porselein, 4.3 x 10 x 7.7 cm, 2018.0045

2018.0044 en 2018.0045 zijn schenkingen van Abel L. Scholtens

MODE

KEITH HARING (1958-1990)

T-shirt met 'Radiant baby', 1982, katoen, schenking van mevrouw A. Margot van Oosten, 2018.0151

IRIS VAN HERPEN (1984)

Jurk uit de collectie Biopiracy, 2014, glas, tule, metaal, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2018.0165

MUNTEN EN PENNINGEN

FREDERIK ENGEL JELTSEMA (1879-1971)

Erepenning voor H.W. Mesdag uitgegeven door Genootschap Pulchri Studio, 1911, brons, Ø 73 mm, aankoop, 2018.0105

DAVID VAN DER KELLEN (1804-1879)

Penning ter gelegenheid van 250-jaar Universiteit van Groningen, 1864, brons, Ø 50 mm, schenking van de kunstenaar, 2018.0001

MATTHEUS MEESTERS (1908-2002)

Penning Mutua Fides 1954, 1954, zilver, Ø 60 x 2 mm, 2018.0171

Penning ter gelegenheid van 150-jaar Groninger Studenten Corps Vindicat atque Polit, 1965, zilver, Ø 30 mm, 2018.0173

ONBEKEND

Halve biermunt Mutua Fides, 19e eeuw, brons, Ø 19 mm, 2018.0172

Penning tweede Eeuwfeest Universiteit Groningen, 1814, papier, 46 x 47 x Ø 42 mm, 2018.0174

2018.0171 – 2018.0174 zijn schenkingen van Titus Hofman

SCHILDERIJEN

JAN ALTINK (1885-1971)

Geitje, 1902, olieverf op canvas, 25.4 x 22.3 x 3.5 cm, bruikleen van Stichting de Ploeg, 2018.0136

HENRICUS BECKER (1747-1819)

Portret Jhr. Duco Gerold Rengers van Farmsum, 1788, olieverf op canvas, 76.5 x 55.5 x 7 cm, aankoop, 2018.0143

Portret Jeanette Gabrielle baronesse Van Lintelo tot den Marsch, 1788, olieverf op canvas, 76.5 x 55.5 x 7 cm, aankoop, 2018.0144

MECHIEL BRUIN BRUINS (1881-1953)

Watzmann, 1931, olieverf op linnen, 50.8 x 50.5 x 2 cm, aankoop met steun van de BankGiro Loterij, 2018.0098

SEBASTIAAN ARIËN GALIS (1890-1981)

Toon Benes, 1955, olieverf op canvas, 80 x 59.8 x 4.5 cm, schenking van het Groninger Forum, 2018.0123

JOB HANSEN (1899-1960)

Nat Paard op 50 meter, 1955, olieverf op paneel, 60.5 x 51 x 3.3 cm, schenking van de heer Dirk Tuijnman, 2018.0122

MARTEN KLOMPIEN (1917-1996)

Omgeving Bonte Brug Groningen, 1960, olieverf op tekening, 72 x 79.2 cm, schenking, 2018.0204

MICHAEL F. PODULKE (1922-1988)

Zonder titel, 1962-1963, olieverf op hardboard, 13.7 x 30.2 cm, particuliere schenking, 2018.0002

EGBERT REITSMA (1892-1976)

Interieur Martinikerk, 1943, olieverf op houtvezelplank, 76 x 67 x 5 cm, aankoop, 2018.0067

DREWES DE WIT (1944)

1502, 2017, lak- en olieverf op paneel, 60 x 45 cm, aankoop, 2018.0052

1492, 2017, lak- en olieverf op paneel, 37 x 30 cm, aankoop, 2018.0053

1489, 2017, lak- en olieverf op paneel, 37 x 30 cm, aankoop, 2018.0054

1571, 2018, lak- en olieverf op paneel, 44 x 27 cm, aankoop, 2018.0055

2018.0052 – 2018.0055 zijn aangekocht met steun van het Jan Bouman Fonds

HENRI DE WOLF (1938-1986)

Bloemen op mars, 20e eeuw, olieverf op canvas, 115 x 89 x 5 cm, schenking, 2018.0166

2018.0166 en 2018.0204 zijn schenkingen van het Universiteitsmuseum Groningen

STOFASSEMBLAGES

FIE WERKMAN (1915-2002)

Compositie II, 20e eeuw, stof op canvas, 102.5 x 72.5 cm, schenking, 2018.0200

Compositie III, 20e eeuw, stof op canvas, 72.5 x 102.5 cm, schenking, 2018.0201

Compositie IV, 20e eeuw, stof op canvas, 102.5 x 72.5 cm, schenking, 2018.0202

Compositie V, 20e eeuw, stof op canvas, 72.5 x 102.5 cm, schenking, 2018.0203

2018.0200 – 2018.0203 zijn schenkingen van het Universiteitsmuseum Groningen

Beschilderde poetsdoos (ca. 1920-1930)

ALIDA POTT (1888-1931)
HOUT, VERF, LAK, 30 X 18 X 15 CM

LEGAAT VAN ROB MARTENS

Veel bezoekers van de tentoonstelling *Avantgarde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* lieten weten verrast te zijn door het werk en het levensverhaal van Alida Martens-Pott. De helaas op jonge leeftijd overleden kunstenaar liet een klein, maar veelzijdig oeuvre na. In 2018 ontving het museum deze poetsdoos uit de nalatenschap van één van haar zoons.

Pott was, naast kunstenaar en leraar op de kweekschool, ook moeder en huisvrouw. Die werelden hield ze niet strikt gescheiden, zoals deze poetsdoos laat zien. Ze beschilderde het alledaagse object met kleurrijke, abstracte vormen. Zo haalde ze de avantgarde in huis. (JH)

JAN VAN GIFFEN (1746-1781)

Natfruitlepel, 1770-1771, zilver, 20.1 x 4.4 cm, aankoop, 2018.0190

OKKE REINTS JOLING (1761-1818)

Lepel, 1796-1810, zilver, 19.4 x 4.9 cm, aankoop, 2018.0189

KONINKLIJKE ZILVERFABRIEK BEGEER NV

Inkstel 'Carton en Papierfabriek v/h W.A. Scholten Groningen 1901', 1926, zilver, 19.5 x 19.5 x 11 cm, schenking van mevrouw W.J Bergsma, 2018.0149

A. MEIJER

Theelepeltje Groninger Martinatoren, 1950-1963, zilver, 12.6 cm, aankoop, 2018.0058

CLAES MUNTINCK

Lepel, 1691-1692, zilver, 18.3 x 4.9 cm, aankoop, 2018.0187

PETRUS SPOELSTRA (1865-1942)

Dienblad op pootjes Vliethoven, 1905, zilver, 34.7 x 21.2 x 5.3 cm, bruikleen van Stichting Van Tuikwerd Fonds, 2018.0147

VERVAARDIGER ONBEKEND

Koektrommel, 1950-1960, zilver, 17 x Ø 15.4 cm, bruikleen van Stichting Van Tuikwerd Fonds, 2018.0148

Brandewijnkom, 1870-1900, zilver, 18.3 x 20.2 x 6.6 cm, aankoop, 2018.0081

Hopmanslepel Hendrick Venhuisen, 1720, zilver, 19 cm, aankoop, 2018.0086

Bestuur insigne Zusterkring Loge l'Union Provinciale (Groninger vrijmetselaarsloge), 1946, zilver, 29.5 x 3.8 x 2.8 cm, 2018.0021

Voorzittershamer Zusterkring Loge l'Union Provinciale (Groninger vrijmetselaarsloge), 1945, hout, zilver, 30 x 9 cm, 2018.0023

2018.0021 en 2018.0023 zijn schenkingen van Vrijmetselaarsloge L'Union Provinciale

AVANT-GARDE IN GRONINGEN. DE PLOEG 1918–1928
26-5 T/M 4-11-2018

WALL HOUSE #2

Het Groninger Museum beheert Wall House #2, het architectuuricoon in het zuiden van de stad Groningen, sinds 2016 en waarborgt de openbare functie en de culturele bestemming. Met een aantrekkelijke programmering, met wisselende exposities en activiteiten, wil het museum zowel bewoners uit de wijk Hoornse Meer als architectuur- en kunstliefhebbers uit het hele land naar het gebouw trekken.

2018 was het tweede jaar dat Gea Schenk, fotograaf en woonachtig in de wijk, verantwoordelijk was voor de programmering. In samenwerking met collega's van het Groninger Museum zorgde zij dat het gebouw op de kaart werd gezet en dat omwonenden van het gebouw betrokken werden als ambassadeurs.

Activiteiten

Onder de noemer 'Wall House Weekenden' was het gebouw van 31 maart t/m 3 november 2018 elke zaterdag en zondag, op Paas- en Pinkstermaandag en op werkdagen tijdens de Week van het KunstenaarsBoek geopend van 12.00 tot 17.00 uur. De toegang was gratis.

Naast dat bezoekers het gebouw en de wisselende exposities konden bezoeken, werden er ook regelmatig activiteiten georganiseerd, waaronder meet & greets met de exposerende kunstenaars, lezingen en workshops voor zowel volwassen als kinderen. Wall House #2 was zowel start- als eindpunt van de jaarlijkse Kunstroute Hoornse Meer, nam deel aan de Dag van de Architectuur, Open Monumentendag en Week van het KunstenaarsBoek en was een van de locaties van festival Let's Gro.

Pakje Kunst-automaat

Wall House #2 kreeg als eerste en enige locatie in Groningen een Pakje Kunst-automaat. Voor twee keer €2 konden bezoekers een pakje kunst trekken uit de omgebouwde sigarettenautomaat. De pakjes waren gevuld met kunstwerkjes van lokale kunstenaars en kunstenaars uit de wijk. Er zijn 191 pakjes verkocht.

Exposities

Het seizoen werd dit jaar in drie tijdsblokken verdeeld, met steeds twee te bezichtigen exposities per periode.

MARIËLLE GEBBEN

31-3 T/M 3-6

Autonoom fotograaf Mariëlle Gebben (1979) toverde de bovenste etage van Wall House #2 om met fictieve horizons, waardoor ze de focus van buiten naar binnen verlegde. Haar werk *De Flux* kreeg een prominente plek in de ruimte.

MIRJAM OFFRINGA

31-3 T/M 3-6

De tentoonstelling van autonoom beeldend kunstenaar Mirjam Offringa (1971) was verdeeld over twee verdiepingen. Op de eerste verdieping werd *Het Contact* vertoond, de video waarmee zij in 2016 de Van Lanschot Kunstprijs won. Op de begane grond was het videokunstwerk *It's all Fake* te zien en hing *Victory Boogie Woogie*, gebaseerd op het werk van Mondriaan.

MARGRIET STEGMEYER

9-6 T/M 2-9

Kunstenaar Margriet Stegmeyer (1965) toonde in haar expositie de textiele beeldengroep *Love the idiots*. De werken zijn gemaakt in haar voormalige atelier, het Noordelijk Sanatorium in Zuidlaren. Stegmeyer heeft zich laten inspireren door de sfeer van het sanatorium die nog in het atelier hing.

HOORNSE WIJK IN BEELD

9-6 T/M 2-9

Wall House #2 ligt aan de rand van de wijk Hoornse Meer in de stad Groningen. De tentoonstelling *Hoornse wijk in beeld* toonde hoe deze wijk is opgebouwd, welke plannen vooraf gingen aan de uitvoering en benadrukte het unieke (architectonische) aspect van de wijk. De tentoonstelling was in samenwerking met de gemeente Groningen, die maquettes en materiaal beschikbaar stelde.

LAURA HOSPES

8-9 T/M 3-11

Fotograaf Laura Hospes (1994) maakt zelfportretten die gaan over haar, haar leven met een psychische ziekte en haar moeite met het leven, waaronder foto's die ze maakte tijdens haar verblijf in het UCP, een psychiatrische afdeling van het UMCG. In Wall House #2 presenteerde ze verschillende foto's en een handgemaakt fotoboek.

FRANK SCIARONE

8-9 T/M 3-11

Beeldend kunstenaar Frank Sciarone (1951) toonde in zijn expositie sculpturen waarbij hij telkens een dummy (boek) als uitgangspunt nam.

WALL OF FAME

MAART T/M NOVEMBER

Fotograaf en tevens programmeur van Wall House #2 Gea Schenk (1970), zelf woonachtig in de wijk Hoornse Meer, maakte ook dit seizoen weer portretten van buurtbewoners. Door de 'buren' van Wall House #2 te portretteren, wilde ze het gebouw vertrouwd maken voor de omwonenden. Inmiddels heeft dit 191 portretten opgeleverd, die allemaal werden getoond aan de 'Wall of Fame' in de entree van Wall House #2.

Zaalverhuur

Buiten de weekenden om kon Wall House #2 gereserveerd worden voor groepen tot dertig personen voor brainstormsessies, vergaderingen, netwerkbijeenkomsten, etc. Ook werden er op aanvraag rondleidingen gegeven door het gebouw, waaronder aan ArtEZ Zwolle en KAW Architecten.

2.742

TOTAAL AANTAL BEZOEKERS

32

WALL HOUSE WEEKENDEN

7

GEORGANISEERDE EXPOSITIES

160

PORTRETTE VAN BUURTBEWONERS
TE ZIEN IN HET GEBOUW

PORTRET ABEL TASMAN TERUG IN GRONINGEN

Het Groninger Museum toonde van 21 juni 2018 tot 6 januari 2019 het enige bekende portret van de wereldberoemde ontdekkingsreiziger Abel Tasman. Het portret werd onthuld door Zijne Excellentie, de ambassadeur van Australië, Dr Brett Mason.

In 2018 was het 375 jaar geleden dat Tasman, afkomstig uit Lutjegast, het eiland ontdekte dat naar hem vernoemd is: Tasmanië. Het schilderij wordt toegeschreven aan schilder Dirck Dirckz Santvoort (Amsterdam 1609-1680 Amsterdam) en stamt mogelijk uit 1637. Tasman was toen al kapitein bij de VOC, maar nog geen bekende ontdekkingsreiziger.

Voor de eerste keer leenden de eigenaren, de National Gallery of Australia en National Library of Australia (Rex Nan Kivell collectie), beide in Canberra, het voor ruim een half jaar uit. De terugkeer van Abel Tasman werd mogelijk dankzij Singapore Airlines en de gemeente Grootegast. Singapore Airlines heeft het transport van het waardevolle schilderij en de begeleiding door een koerier uit Canberra voor zijn rekening genomen. De gemeente Grootegast heeft het initiatief hiervoor genomen. Een delegatie uit Grootegast is vanaf Groningen Airport Eelde via Kopenhagen met Singapore Airlines naar Australië gevlogen om – onder andere – het bruikleenverzoek aan de collega's daar te overhandigen.

LACHAPPELLE: GOOD NEWS FOR MODERN MAN
21-4 T/M 28-10-2018

CHIHULY
8-12-2018 T/M 5-5-2019

236.023

BEZOEKERS IN 2018

11

MUSEA IN HET BUITENLAND WAAR EEN
PRODUCTIE VAN HET GRONINGER MUSEUM
TE ZIEN WAS

82%

PERCENTAGE BEZOEKERS UIT NEDERLAND

14

WISSELENDE TENTOONSTELLINGEN
IN HET MUSEUM

PRESENTATIES

PUBLIEKS- TREKKERS

Dit jaar brachten 236.023 mensen een bezoek aan het Groninger Museum. Het hoogste aantal van de afgelopen tien jaar, op topjaar 2016 na – waarin de tentoonstelling David Bowie is te zien was. Ook buiten het museum kon publiek kennismaken met een deel van de eigen collectie: in de reizende tentoonstellingen die onder meer China, Canada en de Verenigde Staten aandeden, maar ook dichterbij huis, zoals in Gouda.

De Collectie

T/M HEDEN
PLOEGPAVILJOEN / COLLECTIEZALEN

In de Modernisme-zaal van De Collectie maakte de opstelling rond *Christ and the Lamb* van Jeff Koons plaats voor een nieuw thema: 'Landschappen in verf'. De getoonde schilderijen geven geen realistisch beeld van een landschap zoals een foto dat zou doen, maar gaan ook over hoe de schilder zijn kwast hanteert, de zichtbare sporen die zijn schilderende hand heeft getrokken, of de manier waarop het platte vlak contrasteert met de suggestie van diepte. Met werk van onder anderen Anselm Kiefer, Jaap Wagemaker en Han Jansen, en twee recent geschonken schilderijen van de minder bekende Michael Podulke en Henri Kley.

De Wereld in Huis, Aziatisch porselein – Delfts aardewerk

17-6-2017 T/M 24-3-2019
STARCKPAVILJOEN

Nederland had in de zeventiende en achttiende eeuw een spilfunctie in de introductie van de Aziatische cultuur en producten in Europa. Het Chinees en Japans porselein, Japans lakwerk en Indiase sitsen in *De Wereld in Huis* toonden aan hoe het Nederlandse interieur werd verrijkt door Aziatische invloeden.

500 jaar Reformatie in Groningen

23-9-2017 T/M 17-6-2018
OVAAL WEST

De kritiek van Maarten Luther op de Rooms-Katholieke kerk in 1517 vormde het begin van de Reformatie. Ook voor stad en regio Groningen kende dit grote gevolgen. De tentoonstelling *500 jaar Reformatie in Groningen* liet bijzondere stukken zien, waaronder zilvergerei, oude Bijbels en portretten van beroemde predikanten uit de beginperiode van de kerken van de Reformatie.

Albarta ten Oever (1772-1854), een vrouw in de kunst

13-10-2017 T/M 2-4-2018 PRENTENKABINET

Albarta ten Oever (1772-1854) is een van de weinige vrouwelijke achttiende-eeuwse kunstenaars uit Groningen. *Een vrouw in de kunst* toonde ruim twintig schilderijen, aquarellen en tekeningen van haar vaardige hand.

Ook Romantiek

14-10-2017 T/M 2-4-2018 MENDINI O

De Romantiek heeft grote invloed gehad op de moderne kunst. In *Ook Romantiek* waren werken uit de eigen collectie moderne kunst, mode en design van het Groninger Museum te zien die verwantschap tonen met thema's uit deze periode, waaronder objecten van Studio Job, beschilderde foto's van Teun Hocks en jurken van modeontwerpers Viktor & Rolf. Bezoekers konden in een virtueel panorama – ontwikkeld door het Reality Center van de Rijksuniversiteit Groningen – gebaseerd op een aantal bekende schilderijen, een reis door zes verschillende landschappen maken. Twee ruimtes waren voorzien van een soundscape: een duistere (door Richard Bolhuis) en een ontspannende (door Alamedaj).

De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner

9-12-2017 T/M 6-5-2018 MENDINI -1

De tentoonstelling *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner* was de eerste internationale tentoonstelling van landschapsschilderkunst uit de Romantiek in Noord-Europa.

Thema's als reizen, de kracht van de natuur en het spirituele stonden centraal in de dramatische landschappen met woeste zeeën, imposante bergen, vulkaanuitbarstingen en stille maannachten. De tentoonstelling telde 95 werken uit Nederland, Duitsland, Scandinavië en Groot-Brittannië. Naast schilderijen van J.M.W. Turner, Caspar David Friedrich en Johan Christian Dahl waren er ook werken van Nederlandse kunstenaars als Barend Koek-koek en Wijnand Nuijen te zien.

‘Ijzingwekkend mooi’ – Trouw ****

‘Zo'n grensoverschrijdend overzicht van de romantische landschapschilderkunst is niet eerder vertoond en het pakt erg mooi uit’ – NRC ****

'Duizelingwekkend, overweldigend' – Dagblad van het Noorden

LaChapelle: Good News for Modern Man

21-4 T/M 28-10-2018 MENDINI O / PRENTENKABINET

De tentoonstelling *LaChapelle: Good News for Modern Man* was de eerste grote solotentoonstelling in Nederland van de Amerikaanse fotograaf David LaChapelle (1963). Zijn spectaculaire, kleurrijke en vaak controversiële portretten van beroemdheden zijn uitgegroeid tot archetypische symbolen van deze tijd. De ruim zeventig werken belichtten verschillende disciplines uit het oeuvre van de kunstenaar. Ook werd zijn nieuwste serie *New World* geïntroduceerd, waarin hij het ‘onfotografeerbare’ probeerde te fotograferen in een zoektocht naar het paradijs.

“Wat zijn ze mooi, de mensen op de foto’s van David LaChapelle” – Trouw ****

“Hoe omstreden zijn werk in de ogen van sommigen ook is, LaChapelle weet de (argeloze) kijker altijd te beroeren met zijn ‘kitsch pop surrealisme’” – Het Parool

Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928

26-5 T/M 4-11-2018 MENDINI -1

In 2018 was het honderd jaar geleden dat een groep jonge kunstenaars, onder wie Jan Wiegers, Jan Altink en Johan Dijkstra, kunstkring De Ploeg oprichtte. Gezamenlijk wilden zij het Groninger kunstlandchap flink omploegen. Ter gelegenheid daarvan presenteerde het Groninger Museum de grote overzichtstentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*. De typische ‘Ploegschilderijen’ zijn populairder dan ooit. Met uitgesproken expressionistische kleuren brengen ze het karakteristieke Groninger landschap, het portret en de stad tot leven. De exposities was het middelpunt van de manifestatie *100 jaar De Ploeg*, met talloze activiteiten in de stad en de provincie Groningen (zie ook pagina 82).

“De portrettengalerij is een fraai eerbetoon aan de mannen én vrouwen van de vereniging die onze blik op het échte Groninger landschap voor altijd hebben opgefrist” – Trouw ****

Tendensen – De Ploeg na 1928

26-5-2018 T/M 27-1-2019 PLOEGPAVILJOEN

Deze expositie, met werk van onder anderen Jan Altink, Ekke Kleima en Jannes de Vries, was een aanvulling op de overzichtstentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* en liet zien hoe de leden van De Ploeg aansluiting zochten bij moderne tendensen in de kunst n de hoogtij-jaren.

Van Courbet tot Israëls, Museum Gouda te gast

29-6-2018 T/M 6-1-2019 OVAAL WEST

De Arntzenius Collectie van Museum Gouda bevat werk van Nederlandse en Franse kunstschilders als Willem Bastiaan Tholen, Odilon Redon en Isaac Israëls. Zij schilderden landschappen met grote wolkenpartijen, kleurrijke bloemstillevens, straatgezichten en portretten die het alledaagse leven omvatten. Deze schilderijenverzameling van schilder Paul Arntzenius (1883-1965) was tijdelijk te zien in het Groninger Museum. Tegelijkertijd was in Museum Gouda de collectie Veendorp te zien uit het Groninger Museum.

Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven

15-9 T/M 28-10-2018 COOP HIMMELB(L)AU PAVILJOEN

Het echtpaar Hella en Freek de Jonge werkt al decennia samen. De tentoonstelling *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven* vertelde hun verhaal aan de hand van hun kunstcollectie en persoonlijke eigendommen als kostuums, keramieken, foto's, filmbeelden en niet eerder vertoonde fragmenten over hun activiteiten in Groningen. Bijzonder aan deze expositie was dat Hella en Freek tijdelijk ‘woonden’ in het Groninger Museum. Dagelijks ontvingen zij tussen 10 en 17 uur bekende gasten en gingen in gesprek met bezoekers.

Grrrom! Een tentoonstelling met een staartje

24-11-2018 T/M 31-3-2019 MENDINI -1

De tentoonstelling *Grrrom! Een tentoonstelling met een staartje* werd samengesteld met werk uit de eigen collectie van het Groninger Museum. Het museum ging op zoek naar kunstwerken waarop niet de mens of het landschap, maar het dier centraal stond. Dit leverde een spannende dwarsdoorsnede van de veelzijdige museumcollectie op, met onder meer werk van Otto Eerelman en de Haagse School.

CHIHULY

8-12-2018 T/M 5-5-2019 MENDINI O & COOP HIMMELB(LAU) PAVILJOEN

De tentoonstelling *CHIHULY* toonde de sensationele glascreaties van de wereldberoemde Amerikaanse kunstenaar Dale Chihuly. Opgebouwd uit zestien installaties, zowel binnen als buiten het museum, bood de expositie een compleet overzicht van alle hoogtepunten uit het oeuvre van de kunstenaar. Het was de grootste museale expositie van Chihuly in Europa in de afgelopen 20 jaar.

“Wat Chihuly laat zien in het Groninger Museum is esthetiek van een hogere orde” – Dagblad van het Noorden

“Met de tentoonstelling CHIHULY neemt het Groninger Museum het niet alleen op voor een in Europa onbekende kunstenaar, maar ook voor een museaal weinig gewaardeerd medium” – NRC Handelsblad

Kleine presentaties

Courtoise Manière Nathalie du Pasquier & Arc 74

10-1-2017 T/M 30-9-2018 HAL -1

In november 2016 veilde veilinghuis Sotheby’s ruim vierhonderd werken uit de privécollectie van David Bowie, waaronder Memphis Design uit de jaren tachtig. Het Groninger Museum kocht daar één werk van: de fruitschaal *Courtoise Manière*. Deze schaal van kunstenaar Nathalie du Pasquier (1957) is onderdeel van de reeks *Objects for the Electronic Age*, die zij samen met haar echtgenoot George James Sowden bedacht in 1983. Deze reeks werd in 1985 voor het eerst getoond in het Groninger Museum onder museumdirecteur Frans Haks.

Portretten koninklijke familie

26-4 T/M 17-5-2018 ENTREEHAL

In het kader van het bezoek van de koninklijke familie aan Groningen op Koningsdag, waren er in de entreehal van het museum vier foto's te zien: van koningin Máxima en prinsessen Amalia, Ariane en Alexia. Fotograaf Erwin Olaf maakte de portretten in 2017 ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van koning Willem-Alexander. De foto's waren toegankelijk zonder toegangsticket van het museum.

Portret Abel Tasman terug in Groningen

21-6-2018 T/M 6-1-2019 COLLECTIEZALEN

Dit portret is het enige bekende portret van ontdekkingsreiziger Abel Tasman (afkomstig uit Lutjegast), die 375 jaar geleden het eiland ontdekte dat naar hem vernoemd is: Tasmanië. Het schilderij wordt toegeschreven aan schilder Dirck Dirckz Santvoort (Amsterdam 1609-1680 Amsterdam) en stamt mogelijk uit 1637, toen Tasman al kapitein bij de VOC was, maar nog geen bekende ontdekkingsreiziger. Voor de eerste keer leenden de eigenaren, de National Gallery of Australia en National Library of Australia (Rex Nan Kivell collectie) in Canberra, het voor ruim een half jaar uit. (Zie ook pagina 44.)

Zeldzame glans

1-10-2018 T/M 17-2-2019 HAL -1

Groninger sieraden uit de zeventiende eeuw zijn nauwelijks bewaard gebleven. Het is daarom bijzonder dat *Zeldzame glans* twee zilveren gordels uit die tijd toonde: een vrouwengordel uit circa 1650, toegeschreven aan Thomas Muntinck, die het Groninger Museum al in zijn collectie heeft sinds 1971 en een mannengordel (1624-25 en 1625-26) van Berend Albers. Deze mannengordel werd in 2012 aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt en sloot perfect aan op de gordel die het museum al in zijn bezit had.

Mooi Vinkhuizen

21-10 T/M 28-10-2018 ENTREEHAL

De expositie *Mooi Vinkhuizen* was onderdeel van de familieday voor bezoekers uit de wijk Vinkhuizen. Kunstenaar Esli Tapilatu portretteerde voor zijn Poster Portret Project van Capital of Happiness inwoners uit Vinkhuizen met de vraag wat hen gelukkig maakt.

Vitrinetentoonstellingen

In de vitrines van het Info Center zijn twee tentoonstellingen gepresenteerd:

+ *Memphis keramiek*, uit de collectie van het Groninger Museum.

+ *Visionaire*. In het kader van de Week van het KunstenaarsBoek 2018 zijn enkele edities getoond van *Visionaire*, een tijdschrift over mode en kunst. Elk nummer heeft een andere vormgeving en verschijnt sinds 1991 in een beperkte en genummerde oplage. Zowel beroemde als aanstormende kunstenaars, maar ook influencers, modeontwerpers, image-makers en andere leidende figuren uit de hedendaagse cultuur werken mee aan het magazine.

Info Center & Auditorium

Op de acht computerschermen in het Info Center zijn verschillende films vertoond bij de tentoonstellingen: de documentaires *David LaChapelle: Making of Deluge* en *David LaChapelle: Making of Landscape*, een nieuwe montage van De Ploeg 1918-1928 en de video's *Dale Chihuly: One Thing Leads to Another* en *Dale Chihuly: Playing with Fire*.

In het auditorium werden aanvullend op de tentoonstelling *LaChapelle: Good News for Modern Man* tien muziekvideo's getoond die zijn geregisseerd door David LaChapelle. De nieuwe montage van De Ploeg 1918-1928 was ook hier te zien en bezoekers konden tijdens CHIHULY de video *Dale Chihuly, an introduction bekijken*.

Externe presentaties

Wall House #2

31-3 T/M 3-11-2018

In Wall House #2 waren verschillende exposities te zien. In samenwerking met de gemeente Groningen werd een tentoonstelling over de Hoornse wijk georganiseerd. Daarnaast toonden fotografen Gea Schenk (tevens programmeur van Wall House #2) en Laura Hospes en beeldend kunstenaars Mirjam Offringa, Mariëlle Gebben, Margriet Stegmeyer en Frank Sciarone er hun werk tijdens de 'Wall House Weekenden' tussen 31 maart en 3 november 2018. [Zie ook pagina 42.]

De Ploeg in Stad en Ommeland

UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM
GRONINGEN
13-6 T/M 30-9-2018

Parallel aan de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* presenteerde het Groninger Museum in het UMCG een aantal schilderijen van bekende Ploegschilders als Jan Wieggers, Jan Altink, Johan Dijkstra en George Martens.

Opstand

GRONINGER ARCHIEVEN, DAG VAN DE
GRONINGER GESCHIEDENIS, GRONINGEN
13 OKTOBER 2018

Tijdens de Dag van de Groninger Geschiedenis werd een selectie van voorwerpen in een vitrine getoond die samenhangen met verschillende opstanden, zoals een penning met een schans uit de opstand tegen de Koning van Spanje (1581), de strijd tussen Prinsgezinden en Patriotten (rond 1787), de tiendaagse veldtocht (1831) en de strijd om het vrouwenkiesrecht (1919).

Van Gauguin tot Toorop, Groninger Museum te gast

MUSEUM GOUDA
20-7-2018 T/M 6-1-2019

Het Groninger Museum ruilde een halfjaar lang een deel van haar collectie met die van Museum Gouda. *Van Gauguin tot Toorop* toonde hoogtepunten uit de collectie van architect en kunstverzamelaar Reurt Jan Veen-dorp (1905-1983). In de expositie was onder meer werk van Paul Gauguin, Odilon Redon, Mathijs Maris, Jan Toorop, Floris Verster en Jan Mankes te zien. (Zie ook pagina 28.)

Tentoonstellingen internationaal

Joris Laarman Lab. Design in the Digital Age (eigen productie)

COOPER HEWITT SMITHSONIAN DESIGN MUSEUM, NEW YORK (VS)
27-9-2017 T/M 15-1-2018

W(VS)
18-2 T/M 13-5-2018

MUSEUM OF FINE ARTS, HOUSTON (VS)
24-6 T/M 16-9-2018

Joris Laarman (1979) is een van de opvallendste designers van dit moment, met werk op het raakvlak van design, technologie, wetenschap en kunst. Bekend zijn de 3D-geprinte brug, de *Heat Wave Radiator*, de *Bone Chair* en de *3D Maker Chair* die overal ter wereld geprint kan worden. Joris Laarman Lab was van 22 november 2015 tot en met 10 april 2016 te zien in het Groninger Museum.

Iris van Herpen: Transforming Fashion (eigen productie)

CINCINNATI ART MUSEUM (VS)
13-10-2017 T/M 7-1-2018

PHOENIX ART MUSEUM (VS)
4-2 T/M 6-5-2018

ROYAL ONTARIO MUSEUM, TORONTO (CANADA)
2-6 T/M 8-10-2018

De Nederlandse modeontwerpster Iris van Herpen (1984) is een *cutting edge* kunstenaar, geïnspireerd door verschillende invloeden in de kunst, wetenschap, muziek en filosofie. Deze tentoonstelling over haar werk was van 24 maart tot en met 23 september 2012 in het Groninger Museum te zien. Voor haar tour door de Verenigde Staten en Canada is de expositie aangevuld met nieuw werk uit haar meest recente haute couture en ready to wear-lijnen en een selectie schoenen.

Jaime Hayon. Funtastico (eigen productie)

SONGSHAN CULTURAL AND CREATIVE PARK, TAIPEI (TAIWAN)
30-12-2017 T/M 4-3-2018

MODERN ART MUSEUM, SHANGHAI (CHINA)
10-4 T/M 30-6-2018

798 ART CENTRE, BEIJING (CHINA)
28-7 T/M 11-11-2018

De expositie toonde een grote verscheidenheid aan werken van de Spaanse designer Jaime Hayon (1974). Van zijn designobjecten uit 2003, waarmee hij in de designwereld bekend werd, tot zijn karakteristieke schilderijen, tekeningen en speciale projecten die hij voor toonaangevende designbedrijven creëerde. Deze tentoonstelling was van 13 oktober 2013 tot en met 30 maart 2014 in het Groninger Museum te zien.

Hide & Seek, Maarten Baas (eigen productie)

DESIGN MUSEUM GENT (BELGIË)
17-5 T/M 30-9-2018

DESIGN MUSEUM HOLON (ISRAËL)
27-11-2018 T/M 27-4-2019

Hide & Seek is de eerste grote solotentoonstelling van de Nederlandse designer Maarten Baas (1978). Zijn ontwerpen bevinden zich op het snijvlak van kunst en design. Het zijn theaterdecors, maar dan voor het echte leven: humoristische en rebelse meubelreeksen die niet industrieel te vervaardigen zijn. De tentoonstelling was van 18 februari tot en met 24 september 2017 in het Groninger Museum te zien.

Hot Printing. Hendrik Nicolaas Werkman (1882-1945)

STAATLICHES MUSEUM SCHWERIN (DUITSLAND)
30-11-2018 T/M 24-2-2019

Met de tentoonstelling *Hot Printing. Hendrik Nicolaas Werkman (1882-1945)* schonk het Staatliche Museum Schwerin | Staatliche Schlösser, Gärten und Kunstsammlungen Mecklenburg-Vorpommern opnieuw aandacht aan de Nederlandse kunst van de twintigste eeuw. Zowel het vrije werk als het experimentele typografische werk van Werkman waren in deze expositie te zien. De tentoonstelling werd georganiseerd in samenwerking met het Groninger Museum en het Kunstmuseum Spenndhaus in Reutlingen en bestond naast werken uit de eigen collectie van het Groninger Museum uit andere bruiklenen.

Azzedine Alaïa: The Couturier

DESIGN MUSEUM (LONDEN)
10-5-2018 T/M 7-10-2018

De in 2017 overleden couturier Azzedine Alaïa werd in het Design Museum geëerd met een tentoonstelling waarin zestig van zijn creaties te zien waren. De getoonde ontwerpen waren gekozen door de ontwerper zelf en gastcurator Mark Wilson, chief curator van het Groninger Museum. De expositie focuste zich op de carrière van Alaïa en zijn creatieve proces.

JORIS LAARMAN LAB
DESIGN IN THE DIGITAL AGE
COOPER HEWITT SMITHSONIAN
DESIGN MUSEUM, NEW YORK (VS)
27-9-2017 T/M 15-1-2018

JAIME HAYON. FUNTASTICO
SONGSHAN CULTURAL
AND CREATIVE PARK, TAIPEI (TAIWAN)
30-12-2017 T/M 4-3-2018

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE

KUNST ERVAREN

Voor een leerzaam en memorabel museumbezoek lag de focus van het educatieve programma dit jaar op interactiviteit. Het museum ontwikkelde daartoe niet alleen nieuwe hulpmiddelen en technieken, maar organiseerde ook speciale workshops en stelde 'Praatjesmakers' aan, die op zaal gesprekken aanknopen met bezoekers.

In de educatie van talloze musea is interactiviteit bij de rondleidingen en atelierprogramma's steeds belangrijker geworden. Het gaat daarbij niet zozeer om wat het museum allemaal wil vertellen (kennisoverdracht), maar wat de bezoeker wil weten en ervaren. De afdeling Educatie ontwikkelde allerlei hulpmiddelen en technieken, zoals opschrijfboekjes om beter naar details te laten kijken of eerste indrukken te noteren en puzzelstukken van postmoderne meubels uit de opstelling. Ook een knuffelpop van het museumgebouw met vakjes en toepasselijke 'schatten' en een koffertje met geuren, voel-objecten en geluiden kunnen naar keuze ingezet worden bij een tentoonstelling. De museumdocent verzorgt de juiste differentiatie naar de doelgroepen. Uitgangspunt is dat alle rondleidingen interactief zijn. Door verschillende zintuigen te activeren en de bezoeker ook eigen ervaringen emoties te laten delen, wordt het museumbezoek niet alleen leuker, maar blijft de ervaring ook inhoudelijk beter bewaard.

Nieuw educatieteam

Dit jaar werden de fundamenten gelegd voor een nieuw educatieteam: een kleine groep vaste museumdocenten, aangevuld met een groep externe docenten op zzp-basis die verschillende bijzondere specialisaties herbergen.

Rondleidingen in gebarentaal

Een voorbeeld van gespecialiseerde museumdocenten zijn de 'dovengidsen' die rondleidingen in het museum verzorgen in gebarentaal. Aanvankelijk in samenwerking met Nederland in Gebaren, een project van Wat Telt waarbij meerdere musea aangesloten waren, maar sinds het einde van het jaar zelfstandig. De rondleiders in gebarentaal werven ook in hun eigen netwerk belangstellenden en maken actief promotie.

Op een speelse manier het museum ontdekken

De ontdekkingsruimte tussen het Atelier en het Info Center is bedoeld om ouders en kinderen zelfstandig te laten ontdekken, spelen en werken met opdrachten en spelletjes rondom de museumcollectie. Op verzoek van het museum heeft kunstenaar Marieke Opgelder daarvoor een aantal laden opnieuw ingericht met speciaal ontworpen creatieve toepassingen, zoals een Mendini-mozaïekspel, een Hayon-vaas-puzzel, houten puzzels van schilderijen en diverse designaspecten van het museumgebouw.

In het inloopatelier werd gedurende het hele jaar gewerkt aan speelse opdrachten, waaronder het versieren van een vaas, Ploeg-duelporretten schilderen en bouwen met vouwstenen. Deze vouwstenen zijn kartonnen vormen waarmee ieder zijn eigen fantasie kan uitleven, variërend van mini-musea tot fantasiedieren, al dan niet beplakt met stickers van details uit de tentoonstellingen. Dit project is ontwikkeld door Egbert Pikkemaat, die zelf af en toe aanwezig was voor uitleg. Daarnaast werden kleinere workshops gegeven door keramist Pete Silverstein en docent/kunstenaar Bern Bramsleven. In de weekenden en tijdens vakantiedagen werd het Atelier bemand door een team van enthousiaste jongeren.

Kunstbende

Het Groninger Museum werkt samen met de Kunstbende, een landelijke talentwedstrijd voor jongeren van 13 tot 18 jaar in creatieve disciplines. Niet alleen de selectieronde van de discipline 'Expo' vond plaats in het museum, ook de eindresultaten van de winnaars werden enige tijd getoond, ter inspiratie voor bezoekers. 4.153 jongeren namen dit jaar deel.

Praatjesmakers en studentenadviesraad

Naast het atelier team van jongeren zijn er vier Praatjesmakers die in de weekenden ergens op zaal staan en gesprekken aanknopen met bezoekers. Het gaat hierbij om ervaringen en meningen, dus deze Praatjesmakers zijn geen museumdocenten of overdragers van kennis. Meer actief buiten het museum zijn de zes leden van de studentenadviesraad. Zij zoeken medestudenten op, bevragen hen, doen daarvan verslag en geven adviezen geven aan de directeur en hoofd Educatie. Hieruit ontstonden bijvoorbeeld de *student meetups*, een informele meet & greet in de tentoonstellingen met medestudenten en speciale aandacht voor de vele internationale studenten in Groningen.

JuniorClub

Voor de leden van de JuniorClub (7 tot 12 jaar) werden dit jaar weer tal van bijzondere activiteiten georganiseerd. De kinderen ontmoetten kunstenaar David LaChapelle en ontdekten onder zijn leiding de *ins & outs* van het maken van een fotoportret. Een andere fotografieworkshop waarin ze tekenden met licht, was voor de kinderen een theatrale ervaring met prachtige foto's als resultaat. Als echte Ploeg-kunstenaars schilderden de JuniorClub-leden in de zomer stadsgezichten in de buitenlucht. De vraag om zaalteksten te schrijven voor de dierepresentatie *Grrrom! een tentoonstelling met een staartje* was aanleiding voor een bijzonder bezoek aan het depot samen met de conservator, waar de kinderen een preview kregen van de kunstwerken. De vrolijk stemmende zaalteksten zijn voor bezoekers een kans met de blik van de kinderen naar kunstwerken te kijken.

750

AANTAL BEZOEKERS AAN DE FAMILIEDAG VOOR BEWONERS UIT DE WIJK VINKHUIZEN

13.942

AANTAL LEERLINGEN UIT HET BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS DAT IN GROEPSVERBAND HET MUSEUM BEZOCHT

68

AANTAL KLASSEN DAT MET DE KUNSTBUS NAAR HET MUSEUM KWAM

5.315

AANTAL BEZOEKERS DAT EEN RONDLEIDING IN HET MUSEUM VOLGDE

FAMILIEDAG VINKHUIZEN

Het Groninger Museum wil meer inwoners uit Groningen stad en omgeving verwelkomen en is daarom begonnen met het organiseren van familiedagen in samenwerking met verschillende wijken.

In het kader van dit wijkenproject werd op zondag 21 oktober de eerste familiedag in het Groninger Museum georganiseerd. Bewoners uit Vinkhuizen, een wijk in het westen van de stad Groningen, werden uitgenodigd om gratis het museum te bezoeken.

In de maanden voorafgaand aan de familiedag was het Groninger Museum actief aanwezig in de wijk; museumdocenten gaven workshops op verschillende evenementen en een museummedewerker (medewerker buitendienst) ging veelvuldig in gesprek met organisaties en bewoners uit Vinkhuizen, zodat er werd gebouwd aan een netwerk.

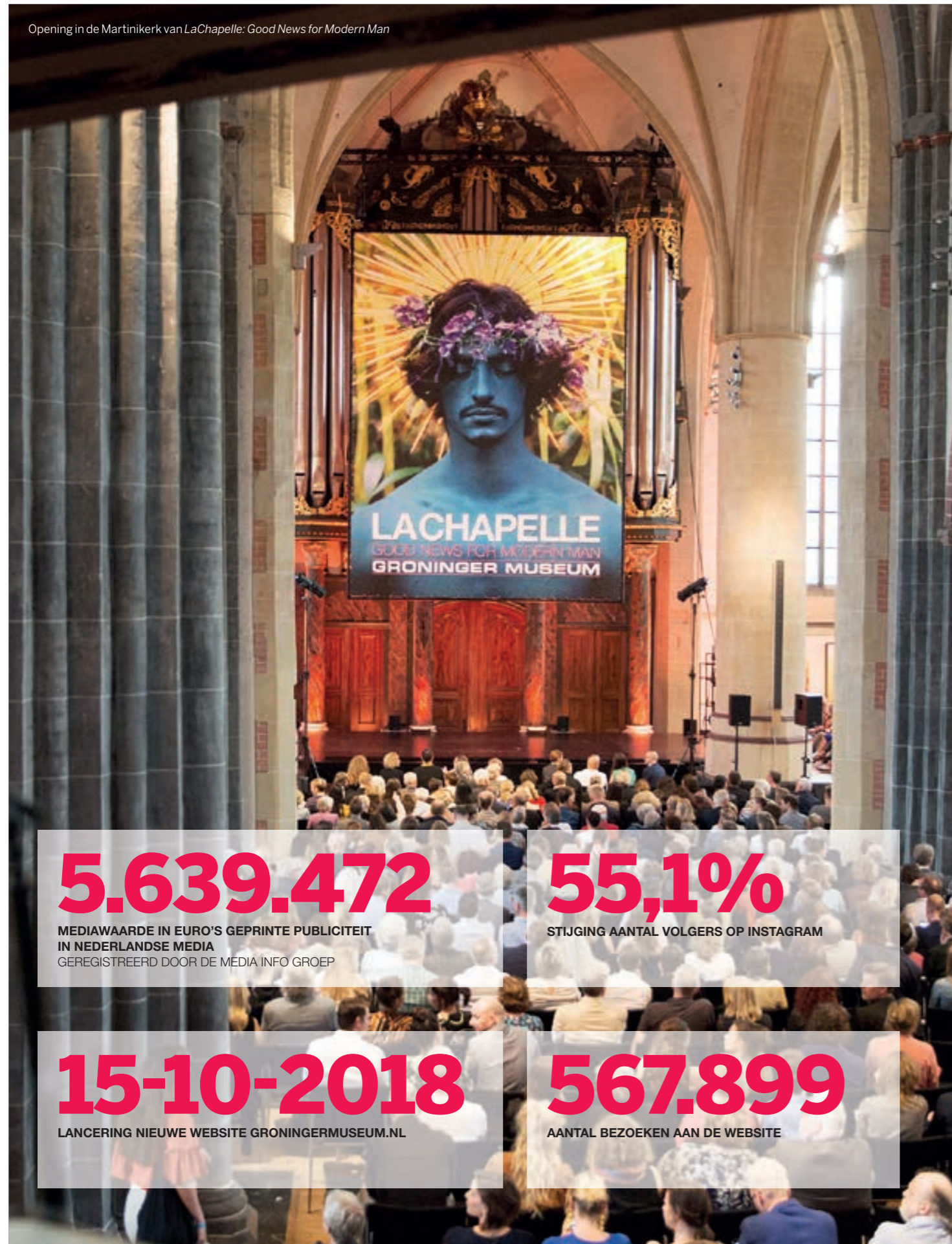
Tijdens de familiedag konden bezoekers deelnemen aan de doorlopende familierondleidingen en workshops in het atelier. Streetdancegroep Kidzdance de Wende uit Vinkhuizen trad op in het museum en alle Vinkhuizenaren kregen een gratis hapje en drankje. De dag trok 750 bezoekers en veel nieuw publiek. Alle bezoekers kregen een voucher waarmee ze binnen een jaar nog een keer gratis kunnen terugkomen.

Expositie 'Mooi Vinkhuizen'

Op de familiedag opende directeur Andreas Blühm samen met twee wijkbewoners de expositie *Mooi Vinkhuizen*. Kunstenaar Esli Tapilatu legde voor het Poster Portret Project van Capital of Happiness inwoners uit Vinkhuizen vast met de vraag wat hen gelukkig maakt. Na afloop van de familiedag waren de portretten nog anderhalve maand te bezichtigen in de entreehal van het museum.

Het wijkenproject krijgt een vervolg: begin 2019 is de wijk Beijum aan de beurt, daarna volgt de Oosterparkwijk.

5.639.472

MEDIAWAARDE IN EURO'S GEPRINTE PUBLICITEIT
IN NEDERLANDSE MEDIA
GEREGISTREERD DOOR DE MEDIA INFO GROEP

55,1%

STIJGING AANTAL VOLGERS OP INSTAGRAM

15-10-2018

LANCERING NIEUWE WEBSITE GRONINGERMUSEUM.NL

567.899

AANTAL BEZOEKEN AAN DE WEBSITE

MARKETING & COMMUNICATIE

ZICHTBAARHEID

Het Groninger Museum wist dit jaar haar exposities op uiteenlopende manieren onder de aandacht te brengen. Met bijzondere gasten en evenementen – soms live gestreamd, door fysiek aanwezig te zijn op locaties buiten het museum en met een nieuwe website, werden (nieuwe) doelgroepen volop bereikt.

Het Groninger Museum weet gedurende het hele jaar voortdurend aandacht te genereren. Dit komt in de basis door de verrassende tentoonstellingen. Maar zonder communicatie over deze exposities en het organiseren van bijzondere marketing- en pr-acties, zou de bezoeker niet of minder vaak op de hoogte zijn van de mooie dingen die in het museum plaatsvinden.

Naast de gedrukte middelen, zoals ons magazine en onze flyers, is online communicatie erg belangrijk. Steeds vaker raadplegen bezoekers de website van het museum, vaak op mobiele apparaten zoals de smartphone en tablet. Met trots presenteerde het museum in oktober dan ook de nieuwe website van het museum waarbij de mooie verhalen en beelden van het museum veel beter tot hun recht komen, nu óók op alle *mobile devices*.

EVENEMENTEN

Veel pr-aandacht werd er dit jaar gegeneerd door bijzondere evenementen. Op Valentijnsdag mocht een verliefd stel in het museum overnachten. Een unieke belevenis die mooi aansloot bij de tentoonstelling *De*

Romantiek in het Noorden. Zijne Majesteit de Koning opende de grote tentoonstelling over De Ploeg in de Der Aa-kerk in Groningen, een happening die veel publiek en pers trok. En in april was er een spectaculaire opening van de tentoonstelling *LaChapelle: Good News for Modern Man* in de Martinikerk in Groningen, waar de wereldberoemde danser Sergei Polunin een performance gaf. En naast deze tentoonstellingsgebonden activiteiten zocht het museum ook contact met diverse doelgroepen op locaties buiten het museum via de Uitmarkt Amsterdam, festival Noorderzon in Groningen en het LINDA.festival in Zaandam en ging het museum de wijken van Groningen in.

SAMENWERKINGEN

Er zijn dit jaar twee samenwerkingen geweest die in het bijzonder belangrijk waren voor de pr: een grote samenwerking betrof die met Stichting 100 jaar De Ploeg en Marketing Groningen. Mede dankzij de samenwerking met deze partijen werd breeduit gecommuniceerd over het themajaar *100 jaar De Ploeg* en waren er veel activiteiten die telkens De Ploeg onder de aandacht brachten. De tentoonstelling

Avant-garde in Groningen was binnen dit themajaar het centrale vertrekpunt, aanvullend werden er onder meer *Ploegroutes* uitgezet in stad en provincie, waardoor uiteindelijk niemand meer om De Ploeg heen kon in Groningen. Een tweede bijzondere samenwerking was die met de National Gallery of Australia en de National Library in Canberra, de gemeente Grootegast en Singapore Airlines. Dankzij deze samenwerking kwam het schilderij met daarop Abel Tasman tijdelijk weer even 'thuis' in Groningen, wat de voorpagina van het Dagblad van het Noorden haalde.

PUBLIEKSONDERZOEK

Op het gebied van publieksonderzoek werkte het museum ook in 2018 samen met Totta die in het bijzonder een nulmeting deed naar de bekendheid van De Ploeg, maar ook enquêteerde op de familiedag. Wederom bezochten *mystery shoppers* van Store Support het museum en werd samen met deze organisatie en medewerkers van het museum nagedacht over een nog klantgerichtere organisatie.

MARKETING & COMMUNICATIE ZICHTBAARHEID

Media

Het eerste half jaar had het museum de meeste aandacht in de media*. Dit kwam mede door twee grote tentoonstellingen die in het voorjaar openden: *LaChapelle* en *Avant-garde in Nederland*. De tentoonstelling over De Ploeg werd geopend door de koning wat mede daardoor media-aandacht op televisie genereerde, waaronder een uitzending op RTV Noord en aandacht in het programma *Blauw Bloed* op de landelijke televisie. In het tweede deel van het jaar trok de tentoonstelling van Hella en Freek de Jonge veel aandacht van de pers en tegen het eind van het jaar vertoonde de media-aandacht een piek rond de start van de tentoonstelling *CHIHUYU*.

Het mediabereik was in gedrukte media het grootst via publicaties in *Dagblad van het Noorden*, de *Groninger Gezinsbode*, de *Volkskrant*, *Telegraaf*, *Spoor magazine* en *NRC Handelsblad*. Online stonden Nu.nl, NOS.nl, NRC.nl, Dvhn.nl en Volkskrant.nl in de top 5 van mediabereik.

Ook in 2018 werkte het museum structureel samen met de NDC Mediagroep. In het kader van deze samenwerking verschenen maandelijks redactionele bijdragen in de volgende regionale kranten: *Eemsbode*, *Noorderkrant*, *Groninger Gezinsbode*, *Harener Weekblad*, *HS Krant*, *Veendammer*, *Kanaalstreek*, *Ter Apeler Courant*, *Westerkwartier* en *Streekblad*.

Het Groninger Museum zette de samenwerking met CBK Groningen aan het project Kunstspot door, wat veel mooie verdiepende publicaties opleverde, zowel online op de website van Kunstspot als offline in de *Groninger Gezinsbode*. Ook was er met het CBK een uitwisseling van berichten in de digitale nieuwsbrieven.

MEDIAAWAARDE PRINTMEDIA (IN EURO'S IN NEDERLAND) IN 2018 (VIA DE MEDIA INFO GROEP)

Mediawaarde print:	€ 4.223.060
Mediawaarde internet:	€ 1.416.412
Totale mediawaarde:	€ 5.639.472

Online communicatie en social media

WEBSITE

Op 15 oktober 2018 ging met de lancering van een nieuwe website een langgekoesterde wens van het Groninger Museum in vervulling. In samenwerking met ...staat Creative Agency Amsterdam, Slash2 en Studio Pek&Veren werd een kleurrijke, spannende en mobiel beter toegankelijke website ontwikkeld, waarop de tentoonstellingen, kunst, het gebouw en foto's en video's beter tot hun recht komen.

BEZOEKERSAANTALLEN GRONINGERMUSEUM.NL

	2018	2017
Sessies	567.899	577.356
Gebruikers	389.793	411.28
Pagina-weergaven	1.831.930	1.992.161

TOP 3 HERKOMST BEZOEKERS

	2018	2017
1. Nederland	87,15%	89,98%
2. Duitsland	4,08%	3,09%
3. België	2,00%	1,29%

E-MAILMARKETING

Het aantal lezers van de maandelijkse digitale nieuwsbrief groeide naar 12.504. Deze nieuwsbrief met nieuws en informatie over tentoonstellingen en activiteiten wordt als altijd goed gelezen. De *open rate* (het percentage ontvangers dat de nieuwsbrief opent) ligt rond de 50%, dit is ver boven de gemiddelde *open rate* van nieuwsbrieven van 30% (bron: Frankwatching).

Rond de verkoop van entreetickets werden pre- en aftersales mailingen verstuurd. Middels deze mailingen kon extra service worden verleend en bijvoorbeeld om feedback over het museumbezoek worden gevraagd.

E-MAILABONNEES (31 DECEMBER) 2017 EN (31 DECEMBER) 2018

	2018	2017
Abonnees	12.504	12.041

ONLINE ADVERTENTIECAMPAGNES

Online adverteren bij grote tentoonstellingen is in 2018 gewoonte geworden. Naast Google Grants – een maandelijks advertentietegoed voor AdWords-advertenties dat beschikbaar is voor non-profitorganisaties – werden online bannering (RTB display advertising), Facebook en Instagram advertising, retargeting en zichtbaarheids- en respons-optimisatie ingezet.

SOCIAL MEDIA & WEBCARE

Het Groninger Museum is op veel sociale media-kanalen actief: Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, Vimeo, LinkedIn, Pinterest en Issuu. Op ieder kanaal verleent het Groninger Museum publieksservice en voor ieder kanaal wordt dagelijks op maat content ontwikkeld. In de Google Reviews en de reviews op Tripadvisor en Zoover krijgt het Groninger Museum als altijd hoge ratings op het gebied van tentoonstellingen, service en bereikbaarheid. Het Groninger Museum staat voor het derde jaar op een rij in de top vijf van de Museum Twit-tergids Top 100 van Nederlandse musea.

TWITTER

	2018	2017
	87.551	88.352

FACEBOOK

	2018	2017
	19.662	18.404

Het aantal volgers op Instagram laat een sterke groei zien. Dit social media-kanaal wordt populairder, mede doordat in 2017 het mogelijk werd om 'live stories' te maken, waarmee korte, speelse beeldverhalen kunnen worden verteld.

INSTAGRAM

	2018	2017
	10.830	6.981

* Bron: jaaranalyse Media Info Groep

Campagnes

Via sociale media werden naast campagnes voor de tentoonstellingen, collecties en educatieve programma's, ook marketingcampagnes gemaakt en uitgevoerd voor onder meer de Groninger Museum Vrijdagavonden bij de tentoonstelling *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner*, het Groninger Museum Spreekuur, het activiteitenprogramma van Wall House #2, de artist talk en de Celebration bij de tentoonstelling *LaChapelle: Good News for Modern Man*, het Groninger Museum College, de Groninger Museumnacht, de Groninger Museum Familiedag, het dagprogramma tijdens het verblijf van Hella & Freek de Jonge, De Ploeg Hotspots, de rondleidingen in Nederlandse gebarentaal en de internationaal reizende tentoonstellingen *Transforming Fashion* van Iris van Herpen, *Joris Laarman Lab*, *Azzedine Alaïa: The Couturier*, *Hide & Seek*, *Maarten Baas*, *Hot Printing*, *Van Gauguin tot Toorop* en *Funtastico* van Jaime Hayon.

Content creatie

VIDEO

Het Groninger Museum is van mening dat kunst vaak pas echt betekenis krijgt als je erover praat. Dit jaar maakten we verschillende video's waarin we het verhaal van de tentoonstellingen online lieten vertellen door de bezoekers van die tentoonstellingen. In het kader van het Ploegjaar filmden we mensen die iets hadden met een bepaald kunstwerk van De Ploeg op een bepaalde bijzondere plek in het Groninger landschap.

Bij de tentoonstelling *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner* werd een nieuwe videoserie getiteld 'Wat vind jij?' ontwikkeld, waarin je kon meekijken naar de schilderijen door de ogen van zeven bezoekers van 6 tot 84 jaar. Deze serie werd gemaakt in samenwerking met videomaker Sije Kingma, die daarnaast ook verantwoordelijk was voor teasers van de tentoonstellingen *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner*, *LaChapelle: Good News for Modern Man* en *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*, Kunst op maat voor mensen met Alzheimer, de Valentijnsovernachting in het museum, *De Ploeg Hotspots* fietsroute, de video voor de Groninger Museumnacht ticketsale en de aftermovie van de Groninger Museum Familiedag.

Voor de videowall in de entreehal van het Groninger Museum werden door Martijn Halie en Dimitri Boschma 4G-video's gemaakt van de tentoonstellingen *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner*, *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* en de vaste (eigen) collectietentoonstelling.

LIVESTREAM

Om een zo breed mogelijk en ook internationaal publiek te bereiken, werd de Artist Talk met David LaChapelle op 21 april live gestreamd. Casting Crew Groningen heeft naast de technische realisatie en het uitzenden op Facebook ook de populaire livestreamregistratie op Facebook en voor Vimeo geproduceerd. Op 25 mei opende Koning Willem Alexander de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* in de Der Aa-kerk. Dit werd live uitgezonden op RTV Noord. Het echtpaar Freek en Hella de Jonge ging nog een stap verder, door dagelijks live uit te zenden vanuit het museum. De combinatie van de bekende Hella en Freek de Jonge met bijzondere gasten die door het echtpaar werden uitgenodigd, maakte deze laatstgenoemde tentoonstelling tot een online en offline mediasucces wat veel publiek trok.

17.072

ONTVANGEN GASTEN TIJDENS EVENEMENTEN

178

AANTAL ONTVANGSTEN & EVENEMENTEN

850

GASTEN OP DE OPENING VAN AVANTGARDE IN GRONINGEN. DE PLOEG 1918-1928

3.500

AANTAL BEZOEKERS IN HET GRONINGER MUSEUM OP DE GRONINGER MUSEUMNACHT

EVENEMENTEN & RELATIES KUNST BELEVEN

Naast bezoekers die naar het Groninger Museum kwamen voor de tentoonstellingen, trokken de vele ontvangsten, bijeenkomsten, openingen en andere evenementen die het museum organiseerde ruim 17.000 mensen.

Vrijdagavonden: een museumbezoek als avondje uit

Tijdens de wintertentoonstelling *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner* organiseerde het museum opnieuw een aantal Groninger Museum Vrijdagavonden: een lezing door een expert die de tentoonstelling in context plaatst en de mogelijkheid om de expositie in alle rust te bekijken. Bezoekers werden verwelkomd met cocktails en live muziek geïnspireerd op de tentoonstelling, door studenten van het Prins Claus Conservatorium. Vijf sprekers gaven een lezing: Wim Pijbes over de Romantische Nederlandse landschapsschilderkunst, Pierre Wind over de smaak van de Romantiek, Tijl Beckand over Romantische muziek, Susan Smit over spiritualiteit en liefde en Maarten van Rossem over de donkere kant van de Romantiek.

Overnachting in het museum

Op 14 februari 2018 had het museum een primeur: ter ere van Valentijnsdag en de tentoonstelling *De Romantiek in het Noorden* mocht de winnaar van de Instagram-fotowedstrijd 'Ook Romantiek' met partner overnachten in het Groninger Museum. Het

paar kreeg in de avonduren een exclusieve rondleiding over de tentoonstelling, er waren drankjes en hapjes, een bed beschikbaar gesteld door IKEA Groningen en in de ochtend een romantisch ontbijt op bed. Het was voor het eerst dat een bezoeker gedurende de nacht in het museum verbleef.

Groninger Museum Reis

In april vond de Groninger Museum Reis *In de voetsporen van de Romantiek* plaats. Een ontdekkingstocht naar aanleiding van de tentoonstelling *De Romantiek in het Noorden* die meer inzicht bood in het onderwerp. Doel van de reis was om in de voetsporen van de schilders van de Romantiek te treden en zelf te ervaren tegen welke achtergrond de landschapsschilderijen zijn ontstaan, plaatsen te bezoeken waar deze thema's tot uitdrukking komen of die inspiratie waren voor de kunstenaars. Onder leiding van museumdocent Christine van der Cingel en directeur Andreas Blühm werd verschillende locaties bezocht: B.C. Koekkoek-Huis in Kleve, Wallraf-Richartz-Museum in Keulen, Drachenfels, Apollinariskerk, Bahnhof Rolandseck en het Arp Museum in Remagen, de Romantische Rijn, Abdij Maria Laach en Insel Hombroich. Ook een schilderworkshop maakte deel uit van het programma.

Events David LaChapelle

Ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling *LaChapelle: Good News for Modern Man* organiseerde het museum in de openingsweek (16 t/m 21 april) in totaal zeven evenementen voor zeer diverse doelgroepen: educatieve evenementen voor de JuniorClub en voor vakdocenten, een persbijeenkomst, een *grande opening* voor relaties in de Martinikerk met een zinnenprikkelend dansoptreden door Sergei Polunin op het nummer 'Take me to Church' en met aansluitend een *celebration party* met een dj en een zuurstofbar voor een jong en hip publiek in het Coop Himmelb(l)au Paviljoen, een artist talk met David LaChapelle (dat tevens live gestreamd werd), een signeersessie door David LaChapelle en Taschen voor fans en een speciale Vriendenavond.

100 jaar De Ploeg

Vrijdag 25 mei werd de tentoonstelling *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* feestelijk geopend door Koning Willem Alexander. Het programma ging van start in de Der Aa-kerk met verschillende speeches en zang door Shirma Rouse onder begeleiding van USVA's studentenorkest Mira, Popkoor Estrellas, Groninger Studentenkoor, A capella studentenkoor Bathroom Scenario, Groninger Studenten Muziekgezelschap Bragi, Studentenkoor C.S.G Gica en dansteam AtaXia. In optocht en met Ploegvlag in de hand liepen de 850 gasten van de Der Aa-kerk naar het Groninger Museum voor de receptie en de bezichtiging van de tentoonstelling. Voor enkele relaties was er een persoonlijke ontmoeting met de koning in het museum.

In juni organiseerde het museum een uitverkochte zomercollegereeks in het kader van 100 jaar Ploeg met colleges door conservatoren Mariëtta Jansen en Jikke van der Spek en Doeke Sijens in het Groninger Museum. Daarnaast werd een bezoek gebracht aan de tentoonstelling *Capriolen in grafiek. De Ploeg 1918-1928* in GRID Grafisch Museum Groningen met een college door Anneke de Vries en een busexcursie door de provincie Groningen onder leiding van Lenny Bulthuis. De excursie werd gecombineerd met een bezoek aan de tentoonstelling *Kleurendrift, het land van de Ploeg* in Borg Verhildersum in Leens.

Groninger Museumnacht

Zaterdag 8 september werd de tweede editie van de Groninger Museumnacht georganiseerd, in samenwerking met GRID Grafisch Museum, het Nederlands Stripmuseum, het Noordelijk Scheepvaartmuseum, het Universiteitsmuseum en Marketing Groningen. Met bijna 4.000 bezoekers – 500 meer dan vorig jaar – was de Museumnacht wederom uitverkocht. De opzet van de Museumnacht was ongewijzigd: in één avond aan een breed publiek laten zien wat het Groninger Museum allemaal te bieden heeft aan tentoonstellingen, collecties en gebouw, gecombineerd met een programma met muziek, dans, workshops en sprekers. Het afwisselende programma trok deze tweede editie opvallend meer internationale studenten – voor hen waren er ook enkele Engelstalige acts geprogrammeerd – en kinderen.

In het museum konden zowel kinderen als volwassenen meeschilderen aan een raamkunstwerk in de entreehal, linnen tasjes bestempelen in het Atelier en optredens bijwonen van Arnold Veenman, de band Jack and the Weatherman, popkoor Estrellas, Groninger Studentenkoor en de band The Dutch. Er kon gedanst worden tijdens de silent disco, ‘museum’-cocktails worden

gedronken en worden meegeboden tijdens een de veiling onder leiding van Richard ter Borg. Een meet & greet met zangeres en bekende vlogger Stefania was mogelijk, er waren dansoptredens in een tentoonstellingszaal door Andrei Voicu, Mohamed Yusuf Boss en Shara Maaskant, Hans Dagelet gaf een sneak preview van de film over Werkman en verhalenverteller Abel Bravo vertelde het verhaal over ontdekkingsreiziger Abel Tasman bij dienst portret. In het Mendini-restaurant organiseerde Kunstspot een talkshow over de tentoonstellingen in het museum. Speciaal voor de Museumnacht werd er door Hella en Freek de Jonge een sneak preview gegeven van de tentoonstelling *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven* – die een week later opende.

De Groninger Museumnacht toonde opnieuw hoe de samenwerking met sterke partners (Groningse musea en Marketing Groningen) een enorme meerwaarde oplevert voor Groningen.

EVENEMENTEN

JANUARI	
7	Nieuwjaarsbijeenkomst Vereniging Vrienden van het Groninger Museum <p>Voordracht door Freek en Hella de Jonge</p>
9	Lezing Klassieke Academie over <i>De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner</i>
13	Kunstbende: workshop muziek en fashion
17	Ontvangst Gasterra <p>Ontvangst Eurosonic Noorderslag EBBA-diner</p>
18	Ontvangst Eurosonic Noorderslag <p>Diner internationaal gezelschap en ondernemers</p>
20	Bijeenkomst rond de tentoonstelling <i>Albarta ten Oever (1772-1854), een vrouw in de kunst</i>
24	Ontvangst schaakgrootmeesters <p>Bezoek in het kader van Tata Steel Chess Tournament in aanwezigheid van de veertien beste schakers van de wereld, waaronder Magnus Carlsen</p>
25	Art History Lectures, Rijksuniversiteit Groningen <p>Sprekers: Jan von Brevern en Joost Keizer (Rijksuniversiteit Groningen)</p>
26	Groninger Museum Vrijdagavond met Wim Pijbes <p>Muziek: Prins Claus Conservatorium en Teodora Nedvalkova Duo</p>
27	Lezing Vrije Academie over <i>De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner</i>
FEBRUARI	
7	Ontvangst J.B. Scholtenfonds en H.S. Kammingafonds
13	Ontvangst UWW
14	Overnachting in het museum in het kader van de winactie van de Romantische Valentijnsnacht in het Coop Himmelb(l)au Paviljoen
16	Ontvangst gemeente Groningen in het kader van de 100e verjaardag van de republiek Litouwen <p>Muziek: Prins Claus Conservatorium</p>
21	Lezing Cultural Leadership, Rijksuniversiteit Groningen <p>Spreker: prof. dr. Martin Zierold (Institut für Kultur- und Medienmanagement Hamburg)</p>
MAART	
3	Kunstbende selectieronde 'Expo'
7	Ontvangst Amerikaanse ambassadeur Pete Hoekstra
8	Boekpresentatie <i>Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928</i> <p>Sprekers: Andreas Blühm, Deddo Houwen, Henk van Os en Anneke de Vries</p>

9	Groninger Museum Vrijdagavond met Tijn Beckand <p>Muziek: Prins Claus Conservatorium; Eugenia Paniza en Olaia Olaverri Albar</p> <p>Lezing Vrije Academie over <i>De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner</i></p>
12	Persconferentie gemeente en provincie Groningen in het kader van Koningsdag 2018 <p>Sprekers: burgemeester Peter den Oudsten van de gemeente Groningen en commissaris van de Koning in Groningen René Paas</p>
15	Ontvangst studenten Minerva en Conservatorium <p>Symposium 'Arts Conference'Sprekers: Andreas Blühm, Quinsy Gario, Thijs Lijster, Anoek Nuyens en Eva Rovers</p>
15	Ontvangst UMCG Wenckebach Instituut: IRW Conferentie
16	Ontvangst UMCG: Symposium NNNSA
23	Lezing Vrije Academie over <i>De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner</i> <p>Groninger Museum Vrijdagavond met Susan Smit <p>Muziek: Prins Claus Conservatorium</p></p>
30	Lezing Vrije Academie over <i>De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner</i>
31	Seizoensopening Wall House #2 <p>Sprekers: Andreas Blühm, Mariëlle Gebben, Mirjam Offringa en Gea Schenk <p>Muziek: Harry Niehof</p></p>
APRIL	
10	Relatieontvangst Gasunie en GasTerra
13	Groninger Museum Vrijdagavond met Maarten van Rossem <p>Muziek: Prins Claus Conservatorium</p>
20	Opening tentoonstelling <i>LaChapelle: Good News for Modern Man</i> in de Martinikerk <p>Sprekers: Andreas Blühm, David LaChapelle en Rainer Opoku <p>Dans: Sergei Polunin <p>Muziek: DJ Bravoure <p>Celebration David LaChapelle <p>Muziek: DJ's Nathan Homan & Bob Kliphuis</p></p></p></p></p>
21	Artist talk en boeksignering David LaChapelle
23	Praktijkmiddag Studievereniging KIC
25	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de tentoonstelling <i>LaChapelle: Good News for Modern Man</i>
26	Donateursbijeenkomst Lilianefonds

MEI	
4	Ontvangst Klassieke Salon: Grand Tour Spreker: Ruud Schenk
9	Bijeenkomst Cultuurnota
17	Ontvangst Stichting tot bevordering van de Christelijke pers / Trouw 75 jaar
18	Ontvangst UMCG Wenkebach instituut Ontvangst Netwerk ZON
24	Preview van de tentoonstelling <i>Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928</i> voor Rabobank Stad en Midden Groningen, Zuid en Oost Groningen en Noord Groningen Sprekers: Andreas Blühm en Mariëtta Jansen
25	Opening tentoonstelling <i>Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928</i> in aanwezigheid van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander Muziek: Quartet Mira, Shirma & koor, Popkoor Estrellas Sprekers: Andreas Blühm, Deddo Houwen en Mariëtta Jansen
29	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de tentoonstelling <i>Avant-Garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928</i>
30	Relatieavond Rabobank Zuid en Oost Groningen
31	Relatieavond Rabobank Noord Groningen
JUNI	
1	Start collegereeks 100 jaar De Ploeg Relatieavond Rabobank Stad en Midden Groningen
2	Artifex lezing, in samenwerking met Leeuwarden-Fryslân 2018 Spreker: Mariëtta Jansen
5	Ontvangst Ondernemings Kontakt Appingedam
6	Ontvangst ALV Formaat notarissen Ontvangst delegatie parlement deelstaat Brandenburg (Duitsland)
7	Relatieontvangst Hof Hoorneman
8	Ontvangst gemeente Groningen burgemeesterskring Spreker: Mariëtta Jansen
9	Ploegdag 2018 Sprekers: Peter Jordens, Mariëtta Jansen, Doeke Sijens, Jikke van der Spek en Anneke de Vries
11	Ontvangst Sociëteit De Commanderie
15	Ontvangst Deventer Ziekenhuis / prijsuitreiking prof. Dr. Joke Spikman (UMCG)
17	Weekendschool
20	RUG Congres & diner Muziek: Niek Boes

21	Presentatie portret Abel Tasman Sprekers: Andreas Blühm, Egge Knol, Richard Kwee (Singapore Airlines), Brett Mason (ambassadeur van Australië) en Ard van der Tuuk (burgemeester van Grootegast)
21	Bijeenkomst Groninger Museum Salon in het kader van de tentoonstelling <i>Avant-Garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928</i> Spreker: Jorrit Huizinga

JULI

4	Ontvangst AOG School of Management: Summer Academy Group
9	Onames videoclip zangeres en vlogger Stefania
12	Ontvangst RUG Summer School Spreker: Prof. Koenraad Jonckheere (Universiteit Gent) Paneldiscussie: Andreas Blühm, Marjam Doom (Universiteitsmuseum Gent), Ivan Gaskell (Bard Graduate Center, New York), Ann-Sophie Lehmann (Rijksuniversiteit Groningen), Rolf ter Sluis (Universiteitsmuseum Groningen) en Sue-an van der Zijpp
26	Ontvangst Peter de Grote Festival
31	Zomerstad Groningen 'rondleiding achter de schermen' in samenwerking met Marketing Groningen

AUGUSTUS

7	Zomerstad Groningen 'rondleiding achter de schermen' in samenwerking met Marketing Groningen
23	Ontvangst Rijksuniversiteit Groningen: Faculty of Science and Engineering

SEPTEMBER

5	Ontvangst Provincie Groningen: bestuurlijk overleg Cultuur Noord Nederland
6	Ontvangst GasTerra
8	Groninger Museumnacht Acts: dj's Nathan Homan & Bob Klijhuis, dj's Cas en Jens, Arnold Veeman, Jack & the Weatherman, Stefania, Abel Bravo, The Dutch, Andrei Voicu, Mohamed Yusuf Boss, Shara Maaskant, popkoor Estrellas, Groninger Studentenkoor, Freek en Hella de Jonge
15	Van 15 september tot en met 28 oktober ontvingen Hella en Freek de Jonge tijdens hun tentoonstelling <i>Het Volle Leven</i> bijna dagelijks bekende gasten. Een overzicht hiervan is te vinden op de volgende pagina.
19	Bijeenkomst Groninger Museum Salon met Freek en Hella de Jonge
20	Ontvangst Hanzehogeschool: internationaal congres CIRRE

22	Ontvangst gemeente Grootegast in het kader van het portret van Abel Tasman (zie ook pagina 44) Spreker: Egge Knol
22	Lezing Vrije Academie over De Ploeg
25	Ontvangst Optimix Vermogensbeheer
30	Wandeling Tocht om de Noord

OKTOBER

5	Kick-off Hanze Honours College
6/7	BankGiro Loterij Open Dagen Act: Freek & Hella de Jonge, Bart Chabot en Philip Huff Muziek: Prins Claus Conservatorium
8	Ontvangst Noordelijke Hogeschool Leeuwarden 'Stap op de Rode Loper'
9	Workshop GasTerra
10	Vriendenavond Vereniging Vrienden van het Groninger Museum rondom de collectie Arntzenius: <i>Van Courbet tot Israels, Museum Gouda te gast</i>
13	Ploegsymposium 2018 Sprekers: Hendrik Jan van den Berg, Maarten Duivendak, Jorrit Huizinga, Peter Jordens, Kees van der Ploeg, Doeke Sijens, Han Steenbruggen en Anneke de Vries

20	Meet & greet met danser Sergei Polunin Lezing Vrije Academie over De Ploeg
----	---

21	Familiedag Vinkhuizen Acts: Egbert Pikkemaat met vouwstenen, praatjesmakers, airbrush tatoeages door Get it On Tattoos, opening fototentoonstelling <i>Mooi Vinkhuizen</i> door Esli Tapilatu / Capital of Happiness, raamschilderen met museumdocenten, streetdance performance door Kidzdance Wende
----	--

29	Relatieavond Dijksterhuis & Uil
----	---------------------------------

NOVEMBER

4	Finissage <i>Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-2018</i> Laatste bezichtigingsmogelijkheid en receptie
15	Ontvangst Breuer & Intraval Ontvangst Martini Ziekenhuis
20	Ontvangst GasTerra

DECEMBER	
6	Bijeenkomst Groninger Museum Salon Preview van de tentoonstelling <i>CHIHULY</i> Sprekers: Britt Cornett en Danielle Zarrella (Chihuly Studio) Bijeenkomst Vereniging Vrienden van het Groninger Museum Preview van de tentoonstelling <i>CHIHULY</i> Sprekers: Andreas Blühm en Suzanne Rus
7	Opening <i>CHIHULY</i> Sprekers: Andreas Blühm, Dale Chihuly, Leslie Chihuly en Suzanne Rus Performances: Prins Claus Conservatorium, DJ CAS, Poi-dansers
11	Ontvangst Team 4 Architecten
12	Cultural Leadership Seminar Rijksuniversiteit Groningen Sprekers: Andreas Blühm, Johan Kolsteeg (Rijksuniversiteit Groningen) en Ingeborg Walinga (NNO)
13	Ontvangst Polyganics Ontvangst Roelvink Advocaten Artist Talk Antonio Guzman Performance en receptie
15	Workshops Kunstbende
18	Ontvangst GasTerra

Totaal aantal gasten:	17.072
Totaal aantal evenementen:	178

OP VISITE BIJ HELLA & FREEK DE JONGE

Zes weken lang 'woonden' Freek en Hella de Jonge in het Coop Himmelb(l)au Paviljoen van het Groninger Museum. Voor hun Real Life Exhibition *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven* waren zij van 15 september tot en met 28 oktober zes dagen per week aanwezig tussen 10 en 17 uur en ontvingen zij bijna dagelijks bekende gasten.

Het echtpaar Hella (1949, kostuum- en decorontwerper, beeldhouwer, keramist, schrijver en filmer) en Freek de Jonge (1944, cabaretier, schrijver en muzikant) werkt al decennia samen. De tentoonstelling vertelde hun verhaal aan de hand van hun kunstcollectie en persoonlijke eigendommen als kostuums, keramieken, foto's, filmbeelden en niet eerder vertoonde fragmenten over hun activiteiten in Groningen.

Speciaal voor de tentoonstelling maakten fotografen Anton Corbijn, Robin de Puy, Koos Breukel, Stephan Vanfleteren, Willem Diepraam en Dana Lixenberg portretten van het stel.

Persoonlijk contact met de bezoeker

Doordat Freek en Hella de Jonge elke dag aanwezig waren in hun tentoonstelling, stapten bezoekers voor heel even letterlijk in hun leven. Naast vervreemden wilden de De Jonge's ook verbinden door persoonlijk contact met de bezoeker. Happenings, performances en flashmobs waren onderdeel van de expositie, evenals ontmoetingen met (bekende) gasten uit kunst en wetenschap:

Threes Anna & Kees Camphuysen

Andreas Blühm

Band Freek de Jonge

Jan van Bijnen

Dieuwertje Blok

Bart Chabot

Hans Croiset

Trudy Dehue

Hermine Deurloo

Feico Deutekom

Douwe Draaisma

Han Ebbelaar & Alexandra Radius

Louise Fresco

Annemarie Heite

Beno Hofman

Philip Huff

Remy van Kesteren

Egge Knol

Tim Knol

Koor van Nationale Opera en Ballet

Carel Kraayenhof

Vincent de Lange

Leerorkest Bijlmer Amsterdam Zuidoost

Angela Maas

Marita Mathijssen

Maurits Fondse

Lavinia Meijer

Constant Meijers

Chazia Mourali

Dirk Mulder

Jan Mulder

Nick Muller

Patrick Nederkoorn

Nedersaksisch Vocaal Ensemble

Matthijs van Nieuwkerk

Ad van Nieuwpoort

Nelleke Noordervliet

Fokke Obbema & Carine Holties

Henk van Os

Connie Palmen

Lex Peters

Jan en Marianne Piek

Wim Pijbes

Herman Pleij

Daan Roosegaarde

Paul Scheffer

Harm Peter Smilde

Paul en Lidewij van Vliet

Ronald Plasterk

Eric Vaarzon Morel

Ad Visser & Cok van Vuuren

Bert Wagendorp & Wilma de Rek

Ischa Walburg

Alfred van Wijk

Jeffrey & Tatiana Wijnberg

Janneke Wittekoek

Wieteke van Zeil

Reyer Zwart

De Prinses van Oranje

Prinses Alexia

Prinses Ariane

BEZOEKERS

Het museum verwelkomde dit jaar 236.023 bezoekers, waarvan *De Romantiek in het Noorden – van Friedrich tot Turner, LaChapelle: Good News for Modern Man* en *Avant-garde in Groningen*. *De Ploeg 1918-1928* de best bezochte tentoonstellingen waren. Ook de door het museum georganiseerde evenementen (178 in totaal) en het educatieaanbod (ruim 14.000 kinderen en jongeren) trokken veel mensen.

Bezoekersonderzoek

Om inzicht te krijgen waarom mensen naar het Groninger Museum komen en wat zij van het museum en de tentoonstellingen vinden, heeft het museum ook dit jaar een doorlopend publieksonderzoek laten uitvoeren door onderzoeksbureau Totta*. De belangrijkste aanleiding om het museum te bezoeken was dit jaar een eerder bezoek (34%), door een aanbeveling van familie, vrienden of kennissen (27%) en het hebben van een Museumkaart (27%). Ook de website van het museum (16%) en een artikel of advertentie in een (regionale) krant (14%) bracht bezoekers op het idee. In vergelijking met 2017 kwamen meer mensen specifiek voor een bepaalde

tentoonstelling; bij meer dan de helft van de bezoekers van *De Romantiek in het Noorden* en *Avant-garde in Groningen* was dit het geval.

In 2018 waren er minder bezoekers die voor het eerst in het Groninger Museum waren dan het jaar daarvoor; voor 34 procent was het hun eerste bezoek. Zes procent bezoekt meer dan vijf keer per jaar het Groninger Museum. Zestig procent van de bezoekers gaf aan "zeer zeker" het Groninger Museum nog eens te bezoeken.

Herkomst

Dit jaar kwamen er meer mensen van over de grens: achttien procent, met name uit Duitsland (7%). Bijna een derde van de Nederlandse bezoekers kwamen uit de provincie Groningen (31 procent), een stijging van zes procentpunten ten opzichte van vorig jaar. Er waren in 2018 wat minder bezoekers uit de Randstad en wat meer uit de provincie Drenthe (8% tegenover 4% in 2017).

Ervaringen museumbezoek

Maar liefst driekwart van de bezoekers wees de beveiligingsmedewerker/suppoost

aan als positieve ervaring na een museumbezoek. Ook de routing en het sanitair in het museum werden positief beoordeeld. De bezoeker geeft de medewerker van het Groninger Museum een 8,2 voor klantgerichtheid en beoordeelt het gebouw met een 8,3.

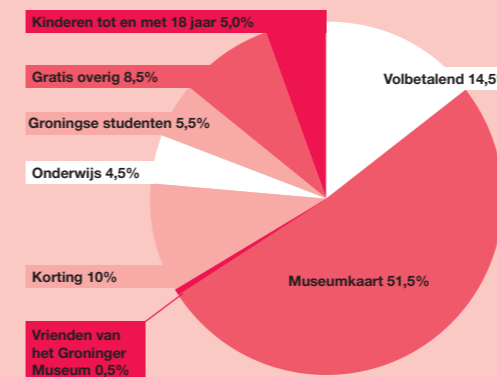
Economische impuls voor de stad

Ruim tweederde van de bezoekers (69%) combineerde hun museumbezoek met een bezoek aan de stad; gemiddeld spendeerden ze € 48. Bij een bezoekersaantal van 236.023 betekent dit dat de bezoekers van het Groninger Museum naar schatting 11 miljoen euro in Groningen hebben uitgegeven in 2018.

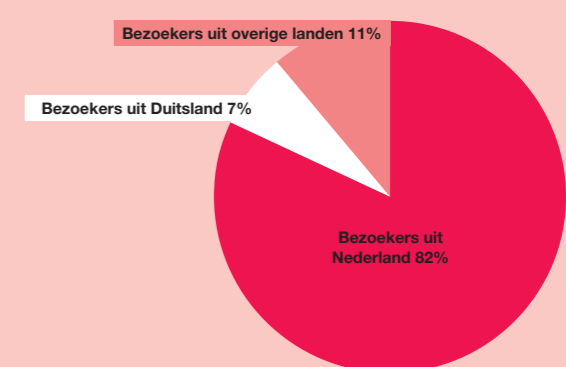
Bezoekcijfers

De best bezochte week in 2018 was 22 t/m 28 oktober 2018 met bijna 10.000 bezoekers. Het gemiddelde aantal bezoekers per week was 4.539.

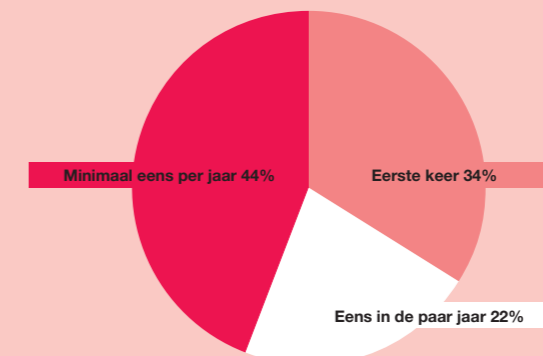
BEZOEKERS PER PRIJSCATEGORIE

LAND VAN HERKOMST

FREQUENTIE VAN HET BEZOEK

* Het onderzoek is gehouden onder 752 bezoekers in de periode januari tot en met december 2018.

GRONINGER MUSEUM SALON

American Château (2009)

JAIME HAYON (1974) EN NIENKE KLUNDER (1975)
INSTALLATIE, MIXED MEDIA

AANKOOP MET STEUN VAN DE BANKGIRO LOTERIJ

Deze verzameling objecten parodiëren iconen van de Amerikaanse cultuur, zoals hotdogs, plastische chirurgie en grote auto's. Nienke Klunder, geboren in de Verenigde Staten en opgegroeid in Nederland, is altijd gefascineerd geweest door 'de Amerikaanse toestanden' die vanuit Europees perspectief beschouwd soms bizar en excessief overkomen. Door deze samen te brengen in een interieurachtige installatie en te combineren met een portie surrealisme en humor, krijgt het geheel een hilarische dimensie. Zo is er een kast die geïnspireerd is op de pastelleurige Art Deco-architectuur van Miami

en de wolkenkrabbers van New York. De tafel heeft de vorm van een *stretched limousine*, met in de 'achterbak' ruimte voor bestek. De hoogwaardige materialen, de perfecte afwerking gecombineerd met daadwerkelijke functionaliteit versterken het absurde maar ook het uitnodigende van deze objecten. Want waarom zou je niet even schommelen op de lilakleurige hobbelporst, om daarna aan de 'limousine-tafel' een broodje te eten met uitzicht op de Grand Tetons; berglandschappen gevormd door gezichtloze rondborstige types? (SvdZ)

De Salon, opgericht in 2015, is een groep van betrokken ondernemers die met de directeur van het museum, conservatoren, kunstenaars, vormgevers, denkers en met elkaar in gesprek komen over kunst en tentoonstellingen van het Groninger Museum. Zij krijgen exclusief toegang tot exposities en een kijkje achter de schermen. Met een bijdrage van € 3.000 per jaar steunen de Salonleden het Groninger Museum en genieten zij privileges zoals logovermeldingen, uitnodigingen voor openingen, rondleidingen voor gasten, etc.

BIJEENKOMSTEN

- + 28 maart: algemene ledenvergadering met aansluitend een toelichting op zaal op enkele topstukken uit de collectie van het Groninger Museum door Suzanne Rus.
- + 13 april: lezing door Maarten van Rossem over de Romantische schilderkunst.
- + 21 juni: Salonleden Richard ter Borg (Richard ter Borg Kunsthandel) en Johan van der Hende (J.R.H. van den Hende Register Makelaar – Taxateur Kunst & Antiek) vertellen over vervalsingen, prijzen, veilingen en taxaties. Aansluitend een diner in Prinsenhof.
- + 19 september: koken en dineren met Freek en Hella de Jonge in de tentoonstelling *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven*.

BIJDRAGE AAN HET MUSEUM

Het Groninger Museum heeft in 2018 van de Groninger Museum Salon een bijdrage ontvangen voor de volgende aankopen en tentoonstellingen:

- + Bijdrage van € 25.000 voor de aankoop van kunstwerken uit de serie *Objects for the Electronic Age* (1983) van Nathalie du Pasquier en George Sowden
- + Bijdrage van € 25.000 voor de tentoonstelling *Hella en Freek de Jonge: Het Volle Leven*

BESTUUR

Het bestuur van de Stichting Groninger Museum Salon wordt gevormd door de heer H.J. de Groot (voorzitter), de heer L.R. Brill (secretaris) en de heer E.H. U-A-Sai (penningmeester). Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor verrichte werkzaamheden.

LEDEN

ABN AMRO
Algemeen Belang Verzekeringen
s'Amuse
Apotheek Helpman
Boer & Croon Management*
Broekema.Nielsen Notarissen
Communicatio
CRM Excellence
Dommerholt Advocaten
Effektief Groep
Gardepoort
J.R.H. van den Hende Register Makelaar – Taxateur Kunst & Antiek
Huis voor de Kunst
Lexus Groningen
NNZ
Noorderpoort
NTC Vastgoed*
Richard ter Borg Kunsthandel
Sai & Schut Registeraccountants
Seatrade Holding
Team 4 Architecten
TKP Pensioen
Workforce Holland

VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

De Vereniging Vrienden van het Groninger Museum (VVG) is een van de grootste museale vriendenverenigingen van Nederland. Op 31 december 2018 telde de vereniging 1.582 leden, een lichte stijging ten opzichte van het jaar daarvoor.

BESTUUR

Voorzitter

Mevrouw mr. G.R. van Baak-Klijnsma (Gineke), per 16 mei 2018 opgevolgd door mevrouw mr. J.M.G. Kuin-van den Akker (AnneMieke)

Secretaris

Mevrouw J. de Vries-de Bruin (Netty), per 16 mei 2018 opgevolgd door mevrouw mr. J.A. de Zeeuw-Somer (Jeannet)

Penningmeester

De heer H.C. Kleersnijder (Henk)

Lid

De heer E.G. Westerink (Elbert)

Lid

Mevrouw mr. J.A. van Jaarsveld (Janny), per 16 mei 2018

Lid

Mevrouw E. A. de Jong (Elly)

Lid

De heer ds. mr. F.R. Fennema (Fokke), per 16 mei 2018

Vertegenwoordiger Groninger Museum

Mevrouw A.J. Gerritsma (Ademiek)

JAARVERGADERING

De ledenjaarvergadering vond plaats op 16 mei 2018 in de Job Lounge van het museum. De belangrijkste punten uit de jaarvergadering waren de hoogte van de contributie en de bestuurswisseling.

- + Besloten is de contributie te verhogen naar € 37,50 voor een enkel lidmaatschap en naar € 65,00 voor een duo-lidmaatschap.
- + De jaarstukken over 2017 werden goedgekeurd en het bestuur werd gedechargeerd voor het gevoerde beleid.
- + De kascommissie bestond uit mevrouw E.G. Huij, de heer W.J. Lubbers en mevrouw M. van Volkom.
- + Mevrouw Van Baak-Klijnsma en mevrouw De Vries-De Bruin zijn uit het bestuur getreden en opgevolgd door de heer Fennema, mevrouw Van Jaarsveld en mevrouw De Zeeuw-Somer, die bij acclamatie tot bestuurslid zijn benoemd.

BIJDRAGE AAN HET MUSEUM

Het Groninger Museum heeft in 2018 van de VVG een bijdrage ontvangen van € 30.000 voor de aankoop van een palempore met het familiewapen Alberda en het spiegelmonogram JPA (Josina Petronella Alberda).

VRIENDSCHAPSBANDEN

De VVG onderhoudt vriendschapsbanden met drie Duitse musea: de Kunsthalle in Emden, het Horst-Janssen-Museum in Oldenburg en de Kunsthalle in Bremen. De Vrienden hebben met hun vriendschapskaart van de VVG vrije entree in deze musea. Bij werving van nieuwe Vrienden wordt het voordeel van deze vriendschap actief meegenomen, in advertentiewerving, in het magazine en op de website van de Vrienden. De samenwerking verloopt goed. In 2018 zijn meer bezoekers (363) van de drie Duitse musea geregistreerd bij het Groninger Museum in vergelijking met 2017 (148). Een keer per jaar komen de museumdirecties en de verantwoordelijke medewerkers van de afdeling marketing en afgevaardigden van de Vriendenbesturen in vergadering bijeen om de toekomstplannen voor de komende jaren te bespreken. Dit jaar was de vergadering in Bremen.

LEDENBESTAND

	I	D	T
31-12-2017	696	872/436	1.568
31-12-2018	716	866/433	1.582
toe-/afname t.o.v. 31-12-2017	+ 20	- 6/-3	+14

I = Individueel lidmaatschap
D = Duo-lidmaatschap
T = Totaal aantal lidmaatschappen

ACTIVITEITEN

De VVG organiseerde dit jaar, naast de ledenvergadering op 16 mei 2018, een nieuwjaarsbijeenkomst, lezingen over de tentoonstellingen *LaChapelle: Good News for Modern Man*, *Avant-garde in Groningen*, *De Ploeg 1918-1928* en *Van Courbet tot Israëls, Museum Gouda te gast* en een preview van de tentoonstelling *CHIHULY*.

1.582

TOTAAL AANTAL LEDEN

363

BEZOEKERS VAN BEVRIENDE DUITSE MUSEA DIE HET MUSEUM BEZOCHTEN

6

GEORGANISEERDE ACTIVITEITEN VOOR LEDEN

30.000

ONTVANGEN BIJDRAGE IN EURO'S VAN DE VVG VOOR DE AANKOOP VAN EEN KUNSTWERK

OOK ROMANTIEK
14-10-2017 T/M 2-4-2018

PUBLICATIES, LEZINGEN & ANDERE EXTERNE ACTIVITEITEN

ANDREAS BLÜHM

PUBLICATIES

Bewaard in het geheugen van Andreas Blühm. - In: Kunstschrift ; Jrg. 62 nr. 1, p. 52-53.

Wanderlust. - In: Museumvisie ; nr. 2 (juni), p. 19.

Seismic Shift. Met David LaChapelle in het museum, *LaChapelle: Good News for Modern Man*, Groninger Museum (met Anna-Rosja Haveman).

Turn of the Century - Avant-propos. - In: tentoonstellingscatalogus En Couleurs, La Sculpture Polychrome en France 1850-1910 (musée d'Orsay, Parijs) / red. Edouard Papet, p. 13-16.

Mee op reis in het Groninger Museum. - In: *Hella en Freek de Jonge. Het volle leven*, Groninger Museum, p. 3-5.

Op bezoek bij Dale Chihuly. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2 (november), p. 24-29.

Voorwoord. - In: Groninger Museum Souvenir, p. 6-7.

LEZINGEN / OPENINGSREDES / WELKOMSTWOORDEN / RONDLEIDINGEN

Blik op de muur (Duitsland Instituut Amsterdam); Gomarus College, Groningen, 2 februari.

Artist talk met David LaChapelle; Groninger Museum, 21 april.

The Museums. Origin and Future; Rijksuniversiteit Groningen, 24 april.

LaChapelle: Good News for Modern Man (met Anna-Rosja Haveman); Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, 25 mei.

Presentatie bronzen buste Ben Feringa; Rijksuniversiteit Groningen, 7 juni.

Summer School; Rijksuniversiteit Groningen, 13 juli.

Opening *Van Gauguin tot Toorop*; Museum Gouda, 19 juli.

Kunstspot table talk met Anna-Rosja Haveman; Groninger Museumnacht, 8 september.

Boekpresentatie Merlijn Schoonenboom, "Was ist schön?"; Ambassade van Nederland, Berlijn, 8 oktober.

The Place of Art in Society; SIB-Groningen, 15 oktober.

Tafelgast bij Hella en Freek de Jonge; Groninger Museum, 17 oktober.

Artist talk met Sergei Polunin; Groninger Museum, 20 oktober.

Lezing; Rotary, Groningen, 31 oktober.

Cultural Leadership Seminar (met Ingeborg Wallinga); Rijksuniversiteit Groningen, 12 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bijz. Hoogleraar Kunstgeschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen.

Lid bestuur Praemium Erasmianum.

Lid bestuur Grand Futura (Grand Theatre, Groningen).

Lid bestuur Horst Gerson Lezing, Rijksuniversiteit Groningen.

Lid Programmrat Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn.

JULIA DIJKSTRA

PUBLICATIES

[Eindred. en tekst]. - In: Groninger Museum Souvenir. - Groningen : Groninger Museum, 2018. - 205 p. : ill.

Het museumgebouw: topstuk van de collectie. - In: Groninger Museum een souvenir / red. J. Dijkstra. - Groningen : Groninger Museum. - p. 35-49.

De koe: icoon van Nederland. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2 (november), p. 42-45.

Eerelmans blauwe dog. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2 (november), p. 46-47.

Keith Haring: een idee voor Groningen. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2 (november), p. 50-51.

Eerelmans blauwe dog. - In: De Groninger Gezinsbode (19 december), p. 42. (Ook verschenen in acht huis-aan-huis bladen in de provincie Groningen.)

Keith Haring: an idea for Groningen. - In: De Groninger Gezinsbode (21 november), p. 18.

SARAH FOPMA

PUBLICATIE

Ik wil verbindingen leggen. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 1 (mei), p. 22-25.

WIETSKÉ VAN DER GRAAF

LEZING

Lezing Van Courbet tot Israëls, Museum Gouda te gast voor de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 18 oktober.

JORRIT HUIZINGA

PUBLICATIES

Groninger Museum in het UMCG: De Ploeg in Stad en Ommeland (tentoonstellingsbrochure), Groningen : UMCG, 2018.

MARIËTTA JANSEN

PUBLICATIES

[Met Anneke de Vries, Jikke van der Spek, ... [et al.]. - *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*. - Groningen : Groninger Museum, 2018 ; Zwolle : WBooks, 2018. - 272 p. : ill.

Voorwoord. - In: De Ploeg in de jaren twintig / red. Peter Jordens. - Zwolle : Wbooks ; Groningen Stichting De Ploeg ; Groninger Museum, 2018. - 230 p. : ill.

LEZINGEN / OPENINGSREDES / WELKOMSTWOORDEN / RONDLEIDINGEN

Lezing *De Ploeg 1918-1928*; studenten Prins Claus Conservatorium en Academie Minerva ter voorbereiding op het Shaky Grounds Festival, Hanzehogeschool Groningen. Groningen, 15 maart.

Preview / introductie *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*; Rabobank, Groningen, 24 mei.

Openingsrede *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*; Der Aa-kerk Groningen, 25 mei.

Lezing [i.s.m. Egge Knol en Jikke van der Spek] *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*; Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, 29 mei.

Welkomstwoord in het kader van 100 jaar De Ploeg; Rabobank, Groningen, 31 mei.

Groninger Museum College over *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*; Groningen, 1 juni.

Lezing (tweemaal) *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*, samenwerking Culturele Hoofdstad; Groningen, 2 juni.

Openingsrede *Capriolen in Grafiek. De Ploeg 1918-1928*; GRID Grafisch Museum, Groningen, 8 juni.

Verwelkoming Burgemeesterskring Provincie Groningen in het kader van 100 jaar De Ploeg; Groningen, 8 juni.

Lezing / interview Shaky Grounds Festival in het kader van 100 jaar De Ploeg; Academie Minerva, Hanzehogeschool Groningen, 10 juni.

Lezing symposium 'De geografie van de avant-garde'; Rijksuniversiteit Groningen, 12 oktober.

EGGE KNOL

PUBLICATIES

[Red. met Annet Nieuwhof & Jelle Schokker]. - Fragmenten uit de rijke wereld van de archeologie. [= Jaarverslag Vereniging voor Terpenonderzoek 99]. Groningen : Vereniging voor Terpenonderzoek. - 236 p. : ill.

[Met Anneke de Vries, Jikke van der Spek, ... [et al.]. - *Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928*. - Groningen: Groninger Museum, 2018; Zwolle: WBooks, 2018. - 272 p. : ill.

Van Museum van Oudheden tot Groninger Museum. - In: Groninger Museum een souvenir / red. J. Dijkstra. - Groningen: Groninger Museum. - p. 18-29.

Het barkschip Geertruida Gerarda, jrg. 27 nr. 3, p. 16-21; Abel Janszoon Tasman uit Lutjegast, jrg. 27 nr. 3, p. 10-13; Voor Groningen verworven in 2017, jrg. 27 nr. 3, p. 3-8. - In: Stad & Lande.

750 Schrift op de kwelder. - In: De Wereldgeschiedenis van Nederland / red. Lex Heerma van Voss, ... [et al.]. - Amsterdam: Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (2e en 3e dr.). - p. 93-97.

[Met J. Spoorenberg, ... [et al.]. - De ondergang van de veerboot 'Berlin' (I), jrg. 35 nr. 137, p. 28-31; [Met J. Spoorenberg, ... [et al.]. - De ondergang van de veerboot 'Berlin' (II), jrg. 35 nr. 138, p. 30-35; De Nederlandse reddingmaatschappijen als uitgevers van prentbriefkaarten, jrg. 35 nr. 137, p. 4-11; Groninger kunst in 2018, jrg. 35 nr. 138, p. 26-29; Dorus Rijkers, jrg. 35 nr. 137, p. 48-49. - In: Prentbriefkaarten Magazine.

Kunstschatten van Bram Westers. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 1, p 58-61.

[Met P.C. Vos]. - Lauwerszee. In: Fragmenten uit de rijke wereld van de archeologie. [= Jaarverslag Vereniging voor Terpenonderzoek 99]. - Groningen : Vereniging voor Terpenonderzoek. - p. 157-158.

[Met J. Arjaans]. - Wierden en terpen als straatnamen in Groningen en Dokkum, nr. 23, p. 9-11; Iets over de afgraving van Swichum 1904, nr. 23, p. 12-14; Groninger Landschap koopt wierdegrond, nr. 23, p. 5-6. - In: Van Wierden en Terpen. Nieuwsbrief Vereniging voor Terpenonderzoek.

Een prettige stoel van rond 1830. - In: Erfgoed in zicht ; Jrg. 5, nr. 4, p. 14.

Naburen Namenlandschap, jrg. 24 nr. 6, p. 19; Naburen Van de hoge Olympus, jrg. 24 nr. 5, p. 18; Naburen Tel uw zegeningen, jrg. 24 nr. 4, p. 16; Naburen met een Friese schuur, jrg. 24 nr. 3, p. 25; Naburen: Reider Munten, jrg. 24 nr. 2, p. 26. - In: Fryslân Historisch Tijdschrift.

De meubelfabriek Nederland in de derde koopstad van ons land. In: Verhalen van J.A. Huizinga 'Meubelfabrikant alhier' / F. Ootjens. - Groningen : Stichting Huizinga Meubel Nederland. - p. 8-10.

Zeldzame glans, Vereniging Rembrandt 135 jaar. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2, p. 70-71. (Ook verschenen in acht huis-aan-huisbladen in de provincie Groningen)

Opstand in voorwerpen. - In: Programmakrant Dag voor de Groninger Geschiedenis 2018. - p. 15.

Kaap Willemsduin opnieuw geschoord. - De Vuurboet. - Jrg. 27 nr. 3, p. 20-21.

In een nieuw jasje.- In: Erfgoedloper. - nr. 165 (10 augustus 2018).

Reddingboten op Rottumeroog. In: Verhalen van de Eems-Dollard kust / red. A. Buursma & K. Essink. In: Verdrongengeschiedenis.nl

Twee tafelkransen (1743-44)). - In: Jaarverslag Groninger Museum 2017. Groningen: Groninger Museum. - p. 38.

Penning Honderd jaar Reductie van Groningen (1694). - In: Jaarverslag Groninger Museum 2017. Groningen: Groninger Museum. - p. 35.

[Met M. van Loenhout]. - Schotel met Arabisch schrift (ca 1580). - In Jaarverslag Groninger Museum 2017. Groningen: Groninger Museum. - p. 32.

[Met A. Nieuwhof, ... [et al.] Voorwoord. - In: Fragmenten uit de rijke wereld van de archeologie. [Jaarverslag Vereniging voor Terpenonderzoek 99] / red. A. Nieuwhof, E. Knol, J.Schokker. - Groningen, Vereniging voor Terpenonderzoek. p. 7-8.

Geloofsvluchtelingen, 17 januari, p. 27; Adriaan Clant, 14 februari, p. 31; Tafelkransen, 21 maart; Groot Zeewijk, 22 augustus, p. 37. - In: Groninger Gezinsbode en zeven andere huis-aan-huisbladen in de provincie Groningen.

Rondkijken in de wereld. De kunstliefhebbers in de stad, p. 36-37; Schoonste verzameling moderne meesters. Van Museum voor Oudheden tot Groninger Museum, p. 30-31; Mesdag, de grote schaduw. De families Mesdag en Van Houten, p. 28-29; Jugendstil naast neo-stijlen. De groeiende stad bouwt. p. 22-25; Cultuur in een bruisende stad. Het culturele klimaat in Groningen, p. 20-21; Een stad die er mag zijn. De ontwikkeling van Groningen, p. 18-19. - In: Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928 / A. de Vries ... [et al.]. - Groningen: Groninger Museum, 2018; Zwolle: WBooks, 2018. (2e dr.).

500 jaar Reformatie in het Groninger Museum. - In: Martelaersspiegel. Kerk in Stad; Jrg. 19 nr. 2, p. 22.

Voorwoord. - In: Groninger Rotterdammer Stoomboot Maatschappij N.V / R.K. Mast. - Emmen: Lanasta. - p. 9.

LEZINGEN / OPENINGSREDES / WELKOMSTWOORDEN / RONDLEIDINGEN

Rondleiding 'Colloque des musées protestantes européens' door de expositie *500 jaar Reformatie in Groningen*; Groninger Museum, 30 april.

Opening Huizina Kabinet; Keramisch Museum Goedewaagen, Nieuw Buinen, 12 mei.

'Kunstleven voor 'De Ploeg'; Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, 29 juni.

Presentatie portret Abel Tasman, Introduction of the portrait depicting Abel Tasman; Groninger Museum, Groningen, 21 juni.

Het Groninger Wierdenland en het grafveld Godlinze; Stichting Cultureel Erfgoed Delfzijl, Kruiskerk, Delfzijl, 7 september.

Introduction of the portrait depicting Abel Tasman; Groninger Museum, Groningen, 22 september.

Een Groninger in Bengalen en een neushoorn in Groningen; Ubbo Emmius-lezing, Nieuwe Kerk, Groningen, 26 september.

Antiquiteiten van de Hanckemaborg; Historische Kring Zuidhorn, Balk, Zuidhorn, 2 oktober.

Schrift op de kwelder; Boekhandel Boomker, Haren, 18 oktober.

Opening Presentatie Zuster Westerhof; Openbare Bibliotheek, Leens, 19 oktober.

Vroegmiddeleeuws grafrietueel (Tweede Groninger Bodemvondstendag); Museum Het Hoogeland, Warffum, 27 oktober.

Een Groninger in Bengalen en een neushoorn in Groningen; Pro excolendo lure Patrio vertoog 1544, Groningen, 30 oktober.

Rijk in Groningen; Vereniging van Vrijzinnige Protestanten in de provincie Groningen, Het Witte Kerkje, Haren, 4 november.

Is Groningen een Fries land?; Streekhistorische vereniging Aeldakerka, Niekerk, 12 november.

Werkcollege Sichterman in het kader van een Research MA college Classical, Medieval en Early Modern Studies (Dr. M. Williams, Rijksuniversiteit Groningen); Groninger Museum, Groningen, 30 november.

The Pyre and the Grave. Early Medieval Cremation Workshop, Cremations in Early Medieval Frisia; Archeologisch Instituut, Leiden, 6 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Mitglied des Koordinierenden Ausschusses der Internationale Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung.

Lid bestuur Stichting Erfgoedpartners.

Voorzitter Vereniging voor Terpenonderzoek.

Voorzitter Ondernemingsraad Groninger Museum.

Lid bestuur Stichting Het verleden van Groningen.

Lid redactie Stad en Lande.

Lid werkgroep Dag van de Groninger geschiedenis 2018.

Lid coördinatiegroep Verdronken geschiedenis.

Lid van Codart international Council for Curators of Dutch and Flemish Art.

Lid van de Nederlandse Zilverclub.

Lid Pro Excolendo Jure Patrio.

Lid Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde.

STEVEN KOLSTEREN**PUBLICATIES**

Van fruitschaal naar museum. - In: De Groninger Gezinsbode, 18 april, p. 39.

Making of... - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 1 (mei), p. 52-53.

De kunst van de cobra. - In: Groninger Museum Magazine ; Jrg. 31 nr. 2 (november), p. 48-49.

[Red. met Willemien Bouwers, Rudo Menge]. - Groninger Museum Magazine. - Jrg. 31, nrs. 1-2.

LEZINGEN / OPENINGSREDES / WELKOMSTWOORDEN / RONDELEIDINGEN

Ontvangst en rondleiding schaakgrootmeesters Tata Steel Chess toernooi; Groningen, 24 januari.

Lezing over het Groninger Museum / De Romantiek; Noordbroek, 20 februari.

Lezing Kunstgeschiedenis Rijksuniversiteit Groningen over Frans Haks; Groningen, 16 mei.

Lezing Baudartius College; Zutphen, 5 november.

Lezing Gymnasium Celeanum; Zwolle, 28 november.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bestuurslid theatergroep NOX Amsterdam.

Lid Werkveld Advies Commissie Hanze Honours, Hanzehogeschool.

KARINA SMRKOVSKY**EXTERNE ACTIVITEITEN**

Bestuurslid sectie PR & Marketing van de Museumvereniging.

Adviesraad USVA, Groningen.

SUZANNE RUS**PUBLICATIES**

Team Chihuly - In: Groninger Museum Magazine; Jrg. 31, nr. 2, p. 16-23.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Docent masteropleiding Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, vak Historical Methods: Documentary, Museum.

Secretaris redactie wetenschappelijk jaarboek De Vrije Fries (uitgave Het Fries Genootschap in samenwerking met de Fryske Akademy).

Lid van CODART International Council for Curators of Dutch and Flemish Art.

WAR-lid Academie Minerva.

Lid adviescommissie Vormgeving Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Lid adviescommissie activiteitenprogramma's Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Lid ad hoc adviescommissie aankoop Mondriaan Fonds.

SUE-AN VAN DER ZIJPP**LEZINGEN / OPENINGSREDES / WELKOMSTWOORDEN / RONDELEIDINGEN**

Gastdocent; Hanzehogeschool Academie Minerva, Groningen, 22 februari.

Radio Glasnost over vertrutting in de kunst; OOG Radio, Groningen, 15 maart.

Talk en paneldiscussie 'The knowledge of the Curator, Art & Science'; Rijksuniversiteit Groningen, Summerschool Kunstgeschiedenis, Groningen, 9-11 juli.

Presentatie reizende tentoonstellingen Groninger Museum; Muscon Museum Network conference, Hasselt/Genk, 20-21 september.

Art talk Supreme Exodus Parade van het artist in residence-programma van Academie Minerva van Antonio Guzman; Groninger Museum, 14 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

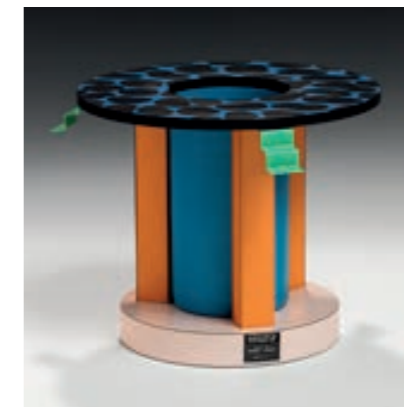
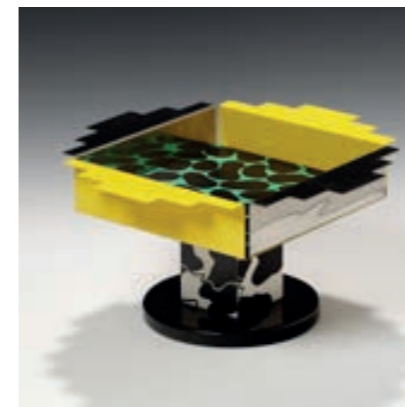
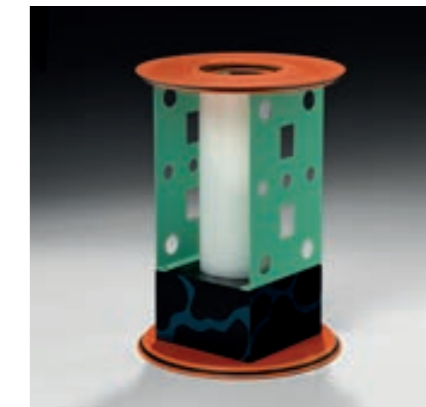
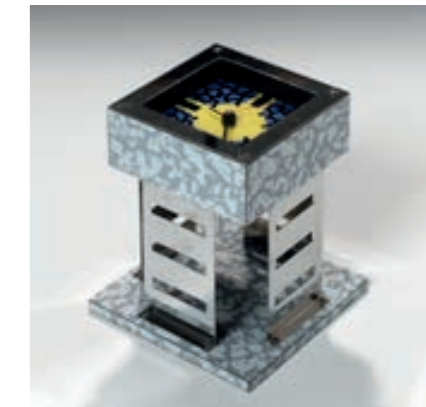
Commissielid Werkveld Adviesraad, Academie Minerva.

Lid adviescommissie Vormgeving Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Lid adviescommissie Activiteitenprogramma's Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Lid ad hoc adviescommissie aankoop Mondriaan Fonds.

Cursus Ethics and Technology I en II; Universiteit Twente, Enschede.

Objects for the Electronic Age (1983)**NATHALIE DU PASQUIER (1957) EN GEORGE SOWDEN (1942)**

AANGEKOCHT MET STEUN VAN DE GRONINGER MUSEUM SALON

Van een Amerikaanse verzamelaar werden tien werken gekocht uit de serie *Objects for the Electronic Age* (1983) van Nathalie du Pasquier en George Sowden. Het ontwerpersduo, dat verbonden was aan het beroemde Memphis-collectief in Milaan, wilde met deze speelse klokken, schalen en vazen vast vooruitlopen op hoe het design er in het 'elektronische

tijdperk' zou kunnen uitzien. Ironisch genoeg zijn de voorwerpen, met hun unieke combinatie van blinkend metaal en kleurig bedrukt laminaat, met de hand gemaakt, in een zeer beperkte oplage. De hele serie werd in 1985 in het Groninger Museum getoond. De in 2017 aangekochte fruitschaal uit de collectie van David Bowie komt ook uit deze reeks. (RS)

UITGAVEN

BOEKEN EN TENTOONSTELLINGSCATALOGI

Avant-garde in Groningen. De Ploeg 1918-1928
Mariëtta Jansen, Anneke de Vries, Jikke van der Spek, ... [et al.]
Groningen : Groninger Museum; Zwolle : WBooks, 2018
272 p. : ill.

Seismic Shift – met David LaChapelle in het museum
Andreas Blühm, Anna-Rosja Haveman
Groningen : Groninger Museum, 2018
16 p. : foto's

Groninger Museum Souvenir
Eindred. Julia Dijkstra ; introd. Andreas Blühm ; tekst Egge Knol, Julia Dijkstra
Groningen : Groninger Museum, 2018
205 p. : ill.

The age of Rembrandt and Vermeer: Masterpieces of the Leiden Collection
Thomas S. Kaplan, ... [et al.]
Amsterdam : Rijksmuseum Amsterdam ; Den Haag : Mauritshuis ; Groningen : Groninger Museum ; Madrid : Museo Thyssen-Bornemisza ; Moskou : Pushkin State Museum of Fine Arts, 2018
255 p. : ill.

De Ploeg in de jaren twintig
Red. Peter Jordens
Zwolle : WBooks ; Groningen : Stichting DePloeg ; Groninger Museum, 2018
230 p. : ill.

PERIODIEKEN

Groninger Museum : jaarverslag 2017
Eindred. Andreas Blühm, Karina Smrkovsky, Regina Zwaagstra
Groningen : Groninger Museum, 2018
96 p. : ill.

Groninger Museum Magazine
Red. Steven Kolsteren, Willemien Bouwers, Rudo Menge
Jrg. 31, nrs 1-2.

100 JAAR DE PLOEG

Het Groninger Museum besteedde in 2018 uitgebreid aandacht aan het 100-jarig bestaan van de Groninger kunstkring De Ploeg. Centraal stonden de tentoonstelling *Avantgarde in Groningen. De Ploeg 1918-1928* en het gelijknamige boek. De tentoonstellingsopening door Z.M. Koning Willem-Alexander op 25 mei 2018 was tegelijk het startschot van het jubileumjaar.

In het Groninger Museum was ook de tentoonstelling *Tendensen – De Ploeg na 1928* te zien. Daarnaast waren een kleine satelliettentoonstelling in het UMCG en een reeks Groninger Museum Colleges onderdeel van het programma.

Onder de vlag van de speciaal opgerichte Stichting 100 jaar De Ploeg vond bovendien een scala aan activiteiten

buiten het museum plaats. Zo waren verspreid door de provincie kleinere exposities te zien, onder meer bij GRID Grafisch Museum, Verhildersum en Museum Klooster Ter Apel. Een speciale fietsroute met 'De Ploeg Hotspots' voerde langs replica's van iconische Ploegwerken in en rond de stad.

Rederijkerskamer Iovivat en theatermaker Sijas de Groot brachten voorstellingen op Ploeglocaties, respectievelijk rond het kerkje van Oostum en varend over het Reitdiep. Wandelevenement *Tocht om de Noord* stond dit jaar geheel in het teken van De Ploeg. En er was muziek: zo werden werken van Ploeg-componist Daniël Ruyneman ten gehore gebracht op diverse locaties in Groningen en Amsterdam en werd de Werkman-opera *Ontstaan in grote nood* heropgevoerd als deel van het Peter de Grote Festival.

PERSONEEL & ORGANISATIE

HR-beleid, thema's en ontwikkelingen

MEDEWERKERS(TEVREDENHEID)ONDERZOEK

Op initiatief van de Ondernemingsraad, de afdeling P&O en het management is er in het eerste kwartaal van 2018 een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd door Enneüs, een extern onderzoek- en adviesbureau. Doel van het onderzoek was in beeld te brengen hoe medewerkers tegen de organisatie aan kijken. Thema's die aan bod kwamen waren: communicatie, leiderschap, samenwerking, werkdruk, werksfeer en de werkomgeving. 66,7 procent van alle medewerkers heeft middels een online vragenlijst aan het onderzoek meegedaan. De uitkomsten van het onderzoek zijn met alle medewerkers gedeeld.

Het werken bij het Groninger Museum wordt met het cijfer 7,8 gewaardeerd. Als belangrijkste punten kwamen naar voren dat negentig procent van de medewerkers trots en tevreden is over het werken bij het Groninger Museum en met plezier naar het werk gaat. Daarnaast kwam de behoefte naar voren dat er meer aandacht nodig is voor de organisatie en haar medewerkers. Acties om dit te verbeteren zijn reeds opgepakt.

Afdeling Educatie & Publieksinformatie

NIEUWE FUNCTIE: 'PRAATJESMAKER'

Sinds mei 2018 lopen in de weekenden en tijdens schoolvakanties 'Praatjesmakers' in het Groninger Museum rond. Aan de hand van de methodiek *storymaking* voeren zij gesprekken met bezoekers over de tentoongestelde kunstwerken. Zij stimuleren in het bijzonder families, maar ook andere aanwezige bezoekers om persoonlijke verhalen te vertellen.

NIEUWE FUNCTIE: 'DOVENGIDS'

Sinds mei 2018 zijn er drie dovengidsen aan het museum verbonden om de speciale doelgroep van doven en slechthorenden door middel van gebarentaal op een didactische en interactieve wijze rond te leiden.

Verandering in de organisatie van de rondleidingen en versterking van de afdeling

Na uitvoerig overleg met de Ondernemingsraad (OR) is het 'Bedrijfsplan rondleidingen Groninger Museum' tot stand gekomen, waarover de OR op 19 oktober 2018 een positief advies heeft uitgebracht. In plaats van het werken met 24 museumdocenten, werkzaam op payroll-basis via Randstad, zullen vier vaste museumdocenten (waaronder één coördinator) in dienst worden genomen. Daarnaast zal een kleinere flexibele schil van museumdocenten op ZZP-basis werkzaam zijn voor het Groninger Museum.

De vaste museumdocenten gaan voor een groot deel de rondleidingen overdag voor onderwijsgroepen verzorgen. Daarnaast zal de flexibele pool van ongeveer twaalf museumdocenten worden ingezet in tijden van drukte, buiten de normale werktijden of verzorgen zij rondleidingen voor speciale doelgroepen (Alzheimer-patiënten, doven-en slechthorenden, slechtzienden, anderstaligen, e.d.).

Nog in 2018 zijn er vier museumdocenten in vaste dienst aangenomen,

waarvan een de coördinerende rol op zich gaat nemen. Naast het verzorgen van rondleidingen zullen deze museumdocenten in mindere drukke tijden of tijdens de 'daluren' worden ingezet voor het versterken van de afdeling Educatie. Zij kunnen bijvoorbeeld lesmateriaal ontwikkelen of educatieve teksten schrijven.

+ Nieuwe medewerker Evenementen en Fondsenwerving

Met ingang van 1 september 2018 is Tommy Voortman, gedeeltelijk ter vervanging in verband met ouderschapsverlof, tijdelijk gestart in een tweeledige functie. Naast het mede-organiseren van evenementen is hij verantwoordelijk voor het ontwikkelen en realiseren van een fondsenwervingsbeleid, met als doel additionele middelen te genereren voor en begunstigers te verbinden aan het Groninger Museum.

Afdeling Beveiliging

Het hoofd Beveiliging en de drie coördinatoren Beveiliging zijn in 2018 geslaagd voor het examen van de opleiding Predictive Profiling (hbo-niveau). Dit betrof zowel een theoretisch als een praktijkgedeelte. Predictive Profiling (CPE®) is een proactieve beveiligingsmethodiek.

HR-beleid, thema's en ontwikkelingen

AFDELING PRESENTATIES

+ Junior conservator

Dankzij een stipendium van het Prins Bernard Fonds kan Mariëtta Jansen, conservator De Ploeg, een half jaar lang aan haar promotie werken en werd daarvoor Jorrit Huizinga, junior conservator, aangenomen om haar te vervangen.

+ Beringer Hazewinkel Conservator in Opleiding

Het bijzondere talent-ontwikkelingsproject van het Groninger Museum en de opleiding Kunstgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen, waarin een pas-afgestudeerde in twee jaar wordt klaargestoomd voor het vak van conservator, loopt door tot en met 2019. Julia Dijkstra doorloopt dit tweejarige traject.

Gedetacheerde arbeidsplaatsen via Iederz

Iederz is er voor mensen voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt het grootst is. Dankzij de samenwerking met deze dienst konden we in 2018 elf medewerkers van deze organisatie inzetten, verdeeld over de afdelingen Beveiliging en Educatie & Publieksinformatie.

Ondernemingsraad

In 2018 hebben twee leden de Ondernemingsraad (OR) verlaten, te weten Karina Smrkovsky en Harrie Kemper-Zijlema. De OR bestaat daarmee nog uit de volgende leden: Egge Knol (voorzitter), Eric Setz en Peter Propstra. In 2018 heeft de OR vijf keer overleg gehad met de directeur.

53,4

TOTAAL AANTAL FTE
PEILDATUM 31 DECEMBER 2018

7,8

WAARDERINGSCIJFER MEDEWERKERS VOOR WERKEN
BIJ HET GRONINGER MUSEUM

81

AANTAL MEDEWERKERS IN VASTE DIENST

5,2%

VERZUIMPERCENTAGE

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage in 2018 lag op 5,2 procent. De meldingsfrequentie was 1,2. Het verzuimpercentage en de meldingsfrequentie liggen iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Het verzuim is ten opzichte van 2017 licht gestegen.

Verzuimduurcategorieën

Kort verzuim (< 1 week)	0,8%
Middellang verzuim (2-6 weken)	0,9%
Lang verzuim (> 6 weken)	2,1%
Verzuim > 1 jaar	1,4%

Het verzuim is met name gestegen door een langdurig zieke medewerker (verzuim langer dan een jaar). Kort- en middellang verzuim zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

Aantal medewerkers 31 december 2018

Aantal medewerkers	81
Ingeleend personeel en zzp	1+8 (ZZP)
Maatschappelijke banen / werkervaringsplekken	10 (Iederz)
Uitzendkrachten	56
Vrijwilligers	0
Stagiairs	10
Fte	53,4

	Mannen < 12 uur/ week	Vrouwen < 12 uur/ week	Mannen > 12 uur/ week	Vrouwen > 12 uur/ week
Vast personeel	9	13	29	30

Ingeleend personeel				
Op uitzendbasis	2			
Op detacheringsbasis		9	1	
Op payrollbasis	16	35	2	1
Op freelance/ ZZP-basis	4	1	3	1

DIRECTIE	
Blühm, A.R.W. (Andreas)	Algemeen directeur

CONTROLLER	
Slagter, G.R. (Geert)	Controller

PERSONEEL EN ORGANISATIE	
Blondeau, I.L. (Ingrid)	P&O-adviseur (per 1 juli 2017)
Berger-Postma, M. (Marjanne)	Salaris- en personeelsadministrateur (interim)

COLLECTIES	
Aebi, H. (Heinz)	Fotograaf digitaliseringsproject Collecties
Graaf, W.J. van der (Wietske)	Registrar
Kamminga, H.A. (Henk)	Depotbeheerder/Logistiek planner
Kloostera, J. (Jenny)	Hoofd collecties
Loenhout, M.T. van (Marieke)	Registrar
Rus, S. (Suzanne)	Registrar
Rustebiel, T.T.T. (Thea)	Medewerker collecties
Steensma, M.A. (Marlon)	Collectiebeheerder/Registrar
Verschoor, A. (Arjan)	Fotograaf digitaliseringsproject Collecties

PRESENTATIES	
Bulthuis, L. (Lenny)	Projectmedewerker Cultuurpijlerschap De Ploeg
Dijkstra, J.J. (Julia)	Beringer Hazewinkel conservator in opleiding
Haveman, A. (Anna-Rosja)	Project-assistent
Huizinga, J.S. (Jorrit)	Junior conservator De Ploeg
Jansen, M.M.M. (Mariëtta)	Conservator De Ploeg - kunst 20e eeuw
Knol, E. (Egge)	Conservator archeologie, geschiedenis en oude kunst(nijverheid)
Schenk, G. (Gea)	Programmeur Wall House #2
Schenk, R. (Ruud)	Conservator moderne beeldende kunst
Wilson, M.P. (Mark)	Chief curator
Zijpp, S.A. van der (Sue-An)	Conservator hedendaagse beeldende kunst, design en vormgeving

STAGIAIRS	
Ambrosius, E.S. (Elvira)	
Jong, M.H. de (Maaïke)	
Ramuz, M.A. (Muriel)	

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE	
Dijkstra, R. (Rob)	Coördinator informatiecentrum
Groot, G.W. de (Geertje)	Medewerker educatieve projecten
Kolsteren, S.T.C. (Steven)	Hoofd educatie en publieksinformatie
Leeuw de, M. (Marten)	Fotograaf
Sinderen, K. van (Kees)	Beheerder digitaal beeldarchief
Smeding, G. (Geertje)	Medewerker buitendienst

MEDEWERKERS INFORMATIECENTRUM (INLEENKRACHTEN VIA IEDERZ)	
Kremer, R.H.L. (Robert)	
Palmans, R.J. (Robert)	

STUDENT-MEDEWERKERS	
Alten, K. (Krijn)	
Kootstra, R.A. (Roza)	
Noordink, W. (Willem)	
Rengers, N.L. (Nikki)	
Rode, A.B.S. de (Belle)	
Wiersema, L. (Lotte)	
Wind, M.D.W. de (Marthijn)	

PERSONEEL & ORGANISATIE OVERZICHT MEDEWERKERS 2018

GASTEREN- EN VROUWEN ATELIER	
Beets, L. (Lotte)	
Cantell, S.D. (Sointu)	
Dussel, H.J. (Hille)	
Hombres, O. (Olinka)	
Sman, S.F. van der (Sharon)	
Westra, F.C.J. (Jelrik)	
Wijngaarden, K.R. van (Kyra)	
Legemaat, J. (Jiska)	
Homan, R. (Remi)	
Radix, E. (Eva)	
Leeuwen, G. (Gijs)	

STAGIAIRS	
Boer, E.F. de (Elke)	
Bröring, L.F. (Leoni)	
Gasteren, N. van (Nina)	
Koops, H. (Hanneke)	
Kuik, I.K. (Indrany)	
Loos, M. (Manon)	
Loosman, R. (Renee)	
Rengers, N.L. (Nikki)	
van Abbema, I (Ilse)	

UITZENDKRACHTEN MUSEUMDOCENTEN	
Boerjan, J.T. (Jos)	
Cingel, C. van der (Christine)	
Demmer, L. (Lijsbeth)	
Diertens, M. (Margriet)	
Dijkhuis, A.M.H. (Anneke)	
Geboers, M. (Marian)	
Groot, A.A. de (Akke)	
Holman, A. (Aafke)	
Huynh, T.L.T. (Lê)	
Jager, M.H.S. (Maria)	
Janssens, B.E. (Barbara)	
Keikes, B. (Bodil)	
Lier, G.J. (Grietineke)	
Meijering, M.B. (Maayke)	
Nauta, M.E.J. (Maren)	
Nitsch, K.E. (Kordelia)	
Passchier, A.J.C. (Arjo)	
Propstra, P.H. (Peter)	
Rolleman, R. (Rosanne)	
Setz, E.H. (Eric)	
Stel, O.J. van der (Odile)	
Vecht, E. van der (Ellen)	
Veen, J. van (Jelle)	
Wichgers, M.J.M. (Marcel)	
Witteveen, H.M. (Hester)	
Wollerich, M.G. (Marie)	
Alberts, J.J. (Jan-Joost)	
Delamore, M. (Muriël)	
Dijk, M. van (Mariejanne)	
Gressmann, C.J. (Cissy)	

PRAATJESMAKERS	
Alberts, J.J. (Jan-Joost)	
Delamore, M. (Muriël)	
Dijk, M. van (Mariejanne)	
Gressmann, C.J. (Cissy)	

UITZENDKRACHTEN JUNIORCLUB
Cupédo, A.H. (Annet)
Veen, I.J. van der (Inge)

DOVENGIDSEN
Bouwmeester, B.W. (Bea)
Hoogeveen, D. (Dennis)
Yanar, S. (Safiye)

COMMUNICATIE, PR EN MARKETING	
Beer, J. (Jeannette)	Medewerker boekingen en coördinator informatiebalie
Boo, A.S. de (Annetje)	Coördinator online media
Bouwers, W.M. (Willemien)	Coördinator communicatie en pr
Gerritsma, A.J. (Ademiek)	Coördinator evenementen & relaties
Hogerdijk, F.A.M. (Femke)	Medewerker boekingen en intranet
Hijum-Jager, S. van (Saskia)	Coördinator publieksactiviteiten
Smrkovsky, K.A. (Karina)	Hoofd communicatie, pr en marketing
Voortman, T.J.H. (Tommy)	Medewerker evenementen en fondsenwerving

MEDEWERKERS INFORMATIEBALIE
Bie, L. de (Lisse)
Boersma, C.C. (Cor)
Eekhof, L.M. (Laura)
Fopma, S.R. (Sarah)
Hofmeijer, N.R.H. (Roselien)
Lubbers, M.V. (Marit)
Nieboer, N. (Nienke)
Roelvink, S.B. (Sterre)
Solkema, J. van (Jorrit)
Tempel, F. (Feije)
Thuss, S. (Sifra)
Ties, K. (Koen)
Weidgraaf, L. J. (Lisan)
Wenniger, B.J. (Brenda)

UITZENDKRACHTEN FLOORMANAGERS
Been, E. (Lisa)
Brinke, S.J.M. ten (Sterre)
Feijen, C. (Cindy)
Nussy, J. (Joost)
Ochten, A.S. van (Anouk)
Vriend, R. (Rian)
Zwartsenburg, L. (Lynn)

UITZENDKRACHT PR EN MARKETING	
Zwaagstra, R. (Regina)	Medewerker communicatie, pr en marketing

STAGIAIRS
Betten, I.M. (Ilse)
Beus, Z. de (Zoë)
Dijkstra, M. (Marleen)
Geertsema, M.G.D. (Marianne)
Rottink, M. (Marloes)
Steketee, M. (Marijne)

FACILITAIRE ZAKEN	
Havinga, F. (Frank)	Huismeester
Hof, J. (Hans)	Huismeester
Kemper-Zijlema, H.H. (Harrie)	Hoofd facilitaire zaken
Reitsma, K.J. (Klaas)	Elektricien
Sferrazza, D. (Davide)	Huismeester
Smit, F.R. (Frederik)	Huismeester
Vrieling, J. (Jan)	Huismeester
Zwarts, P.H.J. (Peter)	Uitvoerend coördinator facilitair en schoonmaak

UITZENDKRACHTEN HUISMEESTERS
Goorman, D. (Dave)
Halsema, K. (Kasper)

BEVEILIGING, KASSA EN GARDEROBE	
Anthonio-Van Veen, J. (Jeanette)	Medewerker kassa
Beentjes, J. (Jasper)	Medewerker toezicht
Bijsterveld, S.A. (Sietse)	Coördinator beveiliging
Bonvanie, B.E. (Brigitte)	Medewerker kassa
Bos, W. (Wouter)	Coördinator beveiliging
Graaf, J. de (Hans)	Medewerker kassa
Groot, J.F. de (Jan)	Medewerker toezicht
Hekert, B. (Ben)	Medewerker kassa
Kiewiet, P. (Paul)	Medewerker toezicht
Klein, R.K. (Rouke)	Medewerker beveiliging
Latumakulita, J. (Johnny)	Medewerker kassa
Leest, A. van der (Arjan)	Hoofd beveiliging
Martijn, A.A. (Andrea)	Medewerker garderobe
Noeken, J. (Rinus)	Medewerker toezicht
Rongen, B.M. (Bianca)	Coördinator beveiliging
Sipma, H.L.M. (Hannah)	Medewerker toezicht

GASTHEREN- EN VROUWEN (INLEENKRACHTEN VIA IEDERZ)
Alkema, R. (Robin)
Güven, G. (Göksal)
Lammerts, H.N. (Harwin)
Lo Nardo, M.C.M. (Carmela)
Niestijl, W. (Willem)
Rosema, J.F. (Jacob)
Ruiter, R.P. de (Rene)
Vries, P. de (Peter)
Wubboit, R. (Rolf)

UITZENDKRACHTEN MEDEWERKERS BEVEILIGING
Cutaia, A. (Antonia)
Doornbosch, H. (Harm)
Droog, D. (Danielle)
Duursema, M. (Melissa)
Huft, J.S.L. (Jaimy)
Maätita, D. (Delaney)
Moes, D. (Sharissa)
Noppert, W. (Winnie)
Oudman, A. (Alexander)
Picarima, T. (Tabitha)
Pol, D. (Dylan)
Schokkenbroek, S.S.S. (Sietse)
Scholten, T.R. (Ties)
Siekman, E. (Erwin)
Sneep, M. (Michel)
Vliet, J. van der (Jannine)
Voorthuijsen, G.E.F. van (Gina)
Wit, J. de (Jessica)
Witkamp, B. (Bas)

UITZENDKRACHT GARDEROBE
Zwaan, M.G.H. (Maaike)

STAGIAIRS
Hoek, R. van (Rick)
Muller, U.M. (Uzzia)
Olster, N.D.M. (Nory)
Oosterhuis, G. (Gerrit)
Zwaagstra, J.S. (Johanna)
Slotsma, D. (Damian)
Piras, M.D. (Maria Daisy)
Houkes, J. (Jeremy)
Bos, D. (Dennis)
Warmerdam, S.A.A. (Adriënne)
Mulder, M. (Matthijs)
Frankruiter, F. (Floris)

ALGEMENE ZAKEN	
Eriks, G.W. (Margreet)	Hoofd algemene zaken
Faucon-Kromojahjo, K.L. (Lorette)	Medewerker secretariaat
Snellaars, J.K.F. (Jan)	Coördinator automatisering
Terpstra, J. (Jitty)	Directiesecretaresse
Topf-Lamberts, B.A.J. (Babs)	Medewerker post en archief
Tuinstra, F.J. (Feiko)	Medewerker financiën

STAGIAIRE SECRETARIAAT
IJsseldijk, V.E. (Valerie)

RAAD VAN TOEZICHT

VAN DE STICHTING GRONINGER MUSEUM VOOR STAD EN LANDE EN HET BESTUUR VAN STICHTING KUNSTBEZIT EN OUDHEDEN GRONINGER MUSEUM

De raad van toezicht houdt toezicht op de directie en de algemene gang van zaken binnen het Groninger Museum. De raad van toezicht stelt het beleid van het museum vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Hiernaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van het museum en is de raad van toezicht verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken.

De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. Daarnaast vervult de raad van toezicht de werkgeversrol ten aanzien van de statutair directeur.

OVERLEG

De raad van toezicht en de auditcommissie van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande hebben in 2018 vier keer vergaderd. Het bestuur van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum is drie keer voor overleg bijeen geweest.

Onderwerpen van gesprek waren onder andere de discussie met de gemeente Groningen over de reserve en het risicoprofiel van het Groninger Museum. De verwachting bestaat dat de gesprekken op korte termijn leiden tot een zowel voor het Groninger Museum als de gemeente Groningen acceptabele uitkomst. Daarnaast waren het businessplan voor de afdeling Educatie, het projectplan 'Het Groninger Museum gaat de wijken in' en het digitaliseringsproject gespreksthema's.

In maart 2018 vond de jaarlijkse ontmoeting tussen de raad van toezicht en de accountant (KPMG) van beide stichtingen plaats. Met de ondernemingsraad was in september 2018 het jaarlijkse overleg. In december 2018 heeft in het Groninger Museum een ontmoeting plaatsgevonden tussen de raad van toezicht, Paul de Rook (wethouder Verkeer, Sport en Cultuur van de gemeente Groningen) en Henk Staghouwer (gedeputeerde Cultuur van de provincie Groningen).

SAMENSTELLING

In 2018 is de samenstelling van de raad van toezicht van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande en het bestuur van de Stichting

Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum ten opzichte van 2017 ongewijzigd gebleven. De samenstelling (peildatum 31 december 2018) is als volgt:

JOHAN REMKES (VOORZITTER)

Commissaris van de Koning in de provincie Noord-Holland

Nevenfuncties:

- + Voorzitter Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Holland, Haarlem
- + Voorzitter Advies en Arbitragecommissie Rijksdienst, Den Haag
- + Voorzitter raad van toezicht Verwey-Jonker Instituut, Utrecht (tot 1 juli 2018)
- + Lid College Bodemdaling Groningen, Groningen
- + Voorzitter raad van commissarissen van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW), Zoetermeer
- + Voorzitter raad van commissarissen Woningcorporatie Portaal, Utrecht
- + Voorzitter Interprovinciaal Overleg, Den Haag (tot 1 april 2018)

INEZ BOOGAARTS

Directeur van de Zukunftsakademie NRW, Bochum (Noordrijn-Westfalen)

Nevenfuncties:

- + Lid/penningmeester raad van bestuur Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond, Amsterdam
- + Lid Fachbeirat Interkultur Ruhr (Regionalverband Ruhr), Essen
- + Lid Expertenjury, Förderprogramm „Interkulturelle Kunstprojekte“, Ministerium für Kultur und Wissenschaft des Landes Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf (2018)
- + Jurymitglied ZukunftsGut – Preis der Commerzbank-Stiftung für institutionelle Kulturvermittlung (2018)
- + Jurymitglied ecce, Individuelle KünstlerInnen Förderung NRW, Dortmund (2018)

MAARTEN DUIJVENDAK

Hoogleraar Economische, Sociale & Regionale Geschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- + Directeur Nederlands Agronomisch Historisch Instituut, Groningen
- + Voorzitter Stichting Verleden van Groningen, Groningen
- + Secretaris Stichting Vereniging voor Hoger Landbouw Onderwijs, Groningen

JACOB KIELMAN

Directeur BioPack Packaging B.V., Appingedam (sinds juni 2018)

Nevenfuncties:

- + Voorzitter raad van commissarissen Linx Telecommunications B.V., Amsterdam
- + Voorzitter raad van commissarissen RENDO nv, Meppel
- + Lid raad van toezicht Museum de Buitenplaats, Eelde
- + Voorzitter Beleggingscommissie van Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen
- + Penningmeester Coöperatieve Boekhandel Boomker U.A., Haren

HENK PIJLMAN

Voorzitter college van bestuur Hanzehogeschool Groningen

Nevenfuncties:

- + Voorzitter raad van toezicht Noord Nederlands Orkest, Groningen
- + Lid raad van toezicht Energy Academy Europe, Groningen
- + Lid strategisch beraad Avebe, Foxhol
- + Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal

NATHALIE DE VRIES

Directeur/eigenaar MVRDV, bureau voor architectuur en stedenbouw, Rotterdam
 Professorin für Baukunst aan de Kunstakademie Düsseldorf (tot 1 juli 2018)
 Hoogleraar Public Building, TU Delft (vanaf 1 november 2018)

Nevenfuncties:

- + Voorzitter BNA, de branchevereniging voor Nederlandse architectenbureaus
- + Lid raad van toezicht Witte de With Center for Contemporary Art, Rotterdam

Het lidmaatschap van de raad van toezicht is onbezoldigd.

Nat Paard op 50 meter (1955)

JOB HANSEN (1899-1960)
OLIEVERF OP PANEEL

SCHENKING VAN DE HEER DIRK TUIJNMAN

Over de datering van dit schilderij bestaat geen twijfel. Op de achterkant van het paneel noteerde Job Hansen exact wanneer hij eraan werkte: '15 Juli 1955 en 16 en 17 en 25. En 5 Aug.' De jaren 50 waren voor Hansen een periode van grote creativiteit en productiviteit. *Nat Paard op 50 meter* is een goed voorbeeld

van zijn stijl: knallende kleuren op een witte achtergrond, hier en daar direct met de vingers aangebracht. Hoewel het resultaat soms bijna abstract was, liet Hansen zich altijd leiden door de observaties die hij deed in de omgeving van zijn atelier of tijdens fietstochten door het Hogeland. (JH)

FINANCIËEL VERSLAG

Consolidatie

De jaarrekening van het Groninger Museum is opgesteld volgens Richtlijn 640 (RJ 640) 'Organisaties zonder winststreven'. De jaarrekening van Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande over het boekjaar 2018 is geconsolideerd met de jaarrekening van Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum. Aan het hoofd van de groep staat Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande te Groningen. Omdat het bestuur van deze stichting beslissende invloed heeft op Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum, is consolidatie verplicht. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge transacties tussen beide entiteiten geëlimineerd.

Statutaire namen

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum

Vestigingsplaats

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande:
Groningen, nummer KvK 02058065
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum:
Groningen, nummer KvK 41013490

Ons doel

De Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande heeft als doel: het bijeenbrengen en verzorgen van voorwerpen van geschiedkundige, kunsthistorische en actueel kunstzinnige aard, het exploiteren van musea, expositiegebouwen en dergelijke, het bevorderen van de belangstelling op geschiedkundig, kunsthistorisch en artistiek gebied, het organiseren van tentoonstellingen en evenementen en het geven van voorlichting, een en ander in de meest ruime zin van het woord.

Geconsolideerde begroting 2018

De begrotingen 2018 van Stichting Groninger Museum en Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum laten de volgende begrote resultaten zien:

Begroot resultaat Stichting Groninger Museum	€ 15.889
Begroot resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden	€ -125.500
Geconsolideerd begroot resultaat over 2018	€ -109.611

De begroting van Stichting Kunstbezit en Oudheden bestaat uit afschrijvingskosten (€ 30.000), kosten voor de Menkemaborg (€ 25.500), aankopen vanuit het Fonds Bouman (€ 30.000) en bijdrage aankopen Groninger Museum (€ 40.000).

Resultaat 2018

De geconsolideerde rekening over 2018 laat de volgende resultaten zien:

Resultaat Stichting Groninger Museum 2018	€ -326.582
Resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden 2018	€ -118.300
Geconsolideerd resultaat over 2018	€ -444.882
Bestemming resultaat	
Onttrekking algemene reserve	€ -375.549
Onttrekking bestemmingsreserve projecten	€ -79.800
Toevoeging bestemmingsreserve schenking	€ 16.882
Fonds Bouman aankopen kunstwerken	€ -6.415
	€ -444.883

De verkorte geconsolideerde balans en exploitatierekening 2018 zijn ontleend aan de jaarrekening 2018 van het Groninger Museum.

Governance Code Cultuur

De Code Cultural Governance wordt door de raad van toezicht als richtlijn gebruikt bij het evalueren van zijn werkzaamheden en de samenwerking tussen directeur/bestuurder en toezichthouder. De in de code beschreven principes en *best practices* worden door de raad van toezicht toegepast. De raad van toezicht kent verder twee commissies: de

remuneratiecommissie en de auditcommissie. De remuneratiecommissie voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur/bestuurder en doet, indien daartoe aanleiding is, voorstellen aan de raad van toezicht inzake de honorering van de directeur/bestuurder. De auditcommissie komt jaarlijks viermaal bijeen en buigt zich over de financiële gang van zaken binnen het museum. Dit betreft met name de jaarrekening, de halfjaarrekening en de begroting.

Bezoldiging directie c.q. bestuur en raad van toezicht

A.R.W. Blühm is directeur/bestuurder van de stichting. De bezoldiging van de directeur/bestuurder over 2018 ziet er als volgt uit:

2017	
Beloning	€ 157.341
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.006
Totaal bezoldiging	€ 175.347
2018	
Beloning	€ 160.339
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.437
Totaal bezoldiging	€ 179.776

Het individueel WNT-maximum is voor 2018 vastgesteld op € 189.000. De functie van voorzitter (normbedrag 15% = € 27.150) en leden raad van toezicht (normbedrag 10% = € 18.100) is onbezoldigd. De voorzitter en leden van de raad van toezicht ontvangen een onbelaste vergoeding voor de reis- en verblijfkosten. De bezoldiging van de directie staat in verhouding tot de omvang van de organisatie en de aard van de werkzaamheden. Het Groninger Museum is vanaf 1 juli 2017 aangesloten bij de Museum CAO. Naast de hiervoor genoemde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of WNT vermeld zijn of vermeld hadden moeten worden.

Geconsolideerde balans Groep Groninger Museum per 31 december 2018

(bedragen in € 1.000)	2018	2017
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	2.251	2.284
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraad	124	58
Onderhanden werk	1.164	245
Debiteuren	341	214
Overige vorderingen	806	644
Overlopende activa	251	153
Liquide middelen	1.54	3.115
ACTIVA	6.477	6.713
PASSIVA		
Groepsvermogen	3.594	4.039
Voorzieningen	610	459
Langlopende schulden	789	865
Crediteuren	649	409
Overige kortlopende schulden	835	941
PASSIVA	6.477	6.713

Geconsolideerde exploitatierekening Groep Groninger Museum 2018

bedragen x € 1.000	Rekening begroting ⇔ rekening	Begroting	Rekening	Afwijking
	2018	2018	2017	
Exploitatiesubsidies	4.71	4.71	4.621	
Budgetsubsidie huur	442	442	442	
Entreegelden	1.584	1.396	1.487	188
Pachten en overige opbrengsten	139	131	129	8
Opbrengst collecties	579	557	738	22
Opbrengst presentaties	1.147	896	935	251
Opbrengst publieksactiviteiten	211	193	193	18
Diverse baten	239	257	246	-18
SOM DER BATEN	9.051	8.582	10.759	524
Personeelskosten	3.893	3.556	3.582	-337
Afschrijvingskosten	318	308	284	-10
Huisvesting	1.584	1.601	1.572	17
Algemene kosten	384	321	336	-63
Kosten marketing en pr	91	62	64	-29
Kosten collecties	776	843	999	67
Kosten presentaties	2.096	1.7	1.953	-396
Kosten publieksactiviteiten	257	230	153	-27
Diverse lasten	48	20	19	-28
SOM DER LASTEN	9.447	8.641	8.962	-806
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-396	-59	-171	-337
SALDO RENTEBATEN EN LASTEN	-49	-51	-51	2
EXPLOITATIERESULTAAT	-445	-110	-222	-335

COLOFON

TEKSTBIJDAGEN

INGRID BLONDEAU
 ANDREAS BLÜHM
 ANNETJE DE BOO
 MARLEEN DIJKSTRA
 ROB DIJKSTRA
 SARAH FOPMA
 ADEMIK GERRITSM
 WIETSKÉ VAN DER GRAAF
 JORRIT HUIZINGA (JH)
 MARIËTTA JANSEN (MJ)
 JENNY KLOOSTRA
 EGGE KNOL (EK)
 STEVEN KOLSTEREN
 MARIEKE VAN LOENHOUT (MVL)
 MURIEL RAMUZ
 GEA SCHENK
 RUUD SCHENK (RS)
 GEERT SLAGTER
 GEERTJE SMEDING
 KARINA SMRKOVSKY
 JITTY TERPSTRA
 FEIKO TUINSTR
 TOMMY VOORTMAN
 SUE-AN VAN DER ZIJPP (SVDZ)
 REGINA ZWAAGSTRA (RZ)

COÖRDINATIE

REGINA ZWAAGSTRA

EINDREDACTIE

ANDREAS BLÜHM
 KARINA SMRKOVSKY
 REGINA ZWAAGSTRA

GRAFISCH ONTWERP

EEFJE KLEIJWEG
 RUDO MENGE

FOTOGRAFIE

WIM TE BRAKE
 MARTEN DE LEEUW
 CHRISTIAN RICHTERS
 CORNÉ SPARIDAENS
 SIESE VEENSTRA
 HANNE VAN DER VELDE

COVERBEELD

VOORZIJDE:
 DALE CHIHULY, *MILLE FIORI* (2018), GEBLAZEN GLAS, STAAL

ACHTERZIJDE:
 DAVID LACHAPELLE, *SEISMIC SHIFT* (2012),
 CHROMOGENE AFDRUK (DETAIL), 182,9 X 451,7 CM

GRONINGER MUSEUM

MUSEUMEILAND 1, POSTBUS 90
 9711 ME GRONINGEN
 050 3 666 555

De redactie heeft getracht alle rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Mocht u menen dat u ten onrechte niet bent geraadpleegd en/of vermeld, neem dan contact op met het Groninger Museum: info@groningermuseum.nl